Serving JinShasan
048094
gyanmandir@kobatirth.org

॥ श्रीजिनाय नमः ॥

॥ श्रीध[illegible]चरितं भाषांतरोपेतं ॥

(प्रथमो भागः)

छपावी प्रसिद्ध करनार—पंडित श्रावक हीरालाल हंसराज (जामनगरवाळा)

वीरसंवत—२४४०. विक्रमसंवत्—१९७०. सने—१९१४.

किं रु.—३—४—०

☞ श्रीजैनभास्करोदय प्रेस. जामनगर.

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

॥ श्रीजिनाय नमः ॥

॥ अथ श्रीधम्मिल्लचरित्रं भाषांतरोपेतं प्रारभ्यते ॥

(प्रथमो भागः)

(मूलकर्त्ता—श्रीजयशेखरसूरिः)

भाषांतरकर्त्ता— श्रावक मनसुखलाल हीरालाल हंसराज. (जामनगरवाळा)

छपावी प्रसिद्ध करनार—पंडित श्रावक हीरालाल हंसराज. (जामनगरवाळा)

बोधिबीजं सतां स्वांत-भूमौ वप्तुमना इव ॥ योऽधाद् वृषं पदोपांते । स श्रीमान् ऋषभः श्रि-

---

श्रीशांतिनाथस्य नवाननेंदु—र्भूयाज्जनानां प्रमदाब्धिवृद्ध्यै ॥ यत्रोदितेऽमी परतीर्थनाथ—स्तेनाभिलाषाः प्रथयुर्विनाशं ॥ १ ॥ सरस्वतीं हृदि ध्यात्वा । कुर्वे गुर्जरभाषया ॥ शब्दार्थं चरितस्यास्य । स्वानुभवकृतेऽल्पधीः ॥ २ ॥

संतपुरुषोना अंतःकरणरूपी भूमिने विषे सम्यक्त्वनुं बीज वाववानी जाणे इच्छा थइ होय न-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

ये ॥ १ ॥ यस्यांह्रिसेवया स्थैर्य-मपि सत्वरगत्वरौ ॥ भेजतुः श्रीः कुरंगश्च । स श्रीशांतिजिनो मुदे ॥ २ ॥ जलजीवोऽप्यभूच्छंखो । मांगल्यमधुरध्वनिः ॥ यस्यांह्रिसेवापुण्येन । तं श्रीनेमिनमानुमः ॥ ३ ॥ पार्श्वो जयति यो दीपा-नुच्चैः फणिमणिछलात् ॥ तेने तमोभृते लोके । सतां मुक्तौ यियासतां ॥ ४ ॥ नारीद्वयोदरस्थित्यो—रखातारोपितशालिवत् ॥ योऽक्रतश्रीः क्रमाज्जातः । श्रिये स

ह्वि (एवा हेतुथी) जेणे बळदने पोतानी पासे राखेलो छे एवा श्रीमान् ऋषभदेवप्रभु (अमारा) कल्याणमाटे (थाओ) ॥ १ ॥ जेना चरणनी सेवाथी चपळगतिवाळा एवा पण लक्ष्मी अने हरिण स्थिरपणुं पाम्याछे ते श्रीशांतिनाथप्रभु हर्षनेमाटे (थाओ) ॥ २ ॥ जेना चरणनी सेवाना पुण्यथी जलजंतु एवो शंख पण मंगलिक मधुरध्वनिवाळो थयो, ते श्रीनेमिनाथप्रभुनी अमो स्तुति करीये छीये. ॥ ३ ॥ मोक्षमां जवानी इछावाळा संतपुरुषोने माटे अंधकारथी भरेला जगत्मां सर्पना मणिओना मिषथी जेणे दीपको उंचे धरी राखेला छे ते श्रीपार्श्वनाथप्रभु जय पामेछे. ॥ ॥ ४ ॥ बे स्त्रीओनी कुक्षिमां रहेवाथी उखेमीने फरीथी वावेला शालिनी पेठे जे अनुक्रमे अतक्षनी शोभावाळा (सिद्ध) थया ते श्री महावीरप्रभु लक्ष्मीमाटे (थाओ) ॥ ५ ॥ जेम बळद

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ज्ञातनंदनः ॥ ५ ॥ येषु धुर्येष्विव न्यस्य । शासनस्य धुरं जिनाः ॥ निश्चिंता निर्वृत्तिं जेग्मु—स्ते मुदे गणधारिणः ॥ ६ ॥ जयत्यर्थपयःपूर—प्रीणितप्राणिमंडला ॥ तत्कालजापि जैनी गौ—श्चरंती विश्वगोचरे ॥ ७ ॥ इह विश्वजनप्रेय—श्छायानां सर्वशर्मणां ॥ धर्मोऽनुपहतो हेतु—र्बीजं भूमीरुहामिव ॥ ८ ॥ निःशेषक्षत्रनक्षत्र—चक्रे चक्रेश्वरः श्रिया ॥ यच्चंद्रमायितं धत्ते । तद्धर्मस्य विजूंभितं ॥ ९ ॥ सुरांगनासमारब्ध—संगीतप्रीतलोचनः ॥ दिवींद्रो देवसंसेव्यो । जन्यते पुण्यतेज-

---

ऊपर तेम जेजना पर शासननी धुरा स्थापीने जिनेश्वरो निश्चिंतपणे मोक्ष पाम्याछे ते गणधरो हर्ष-माटे (थाओ). ॥ ६॥ तत्कालजन्मेली एवी पण जैनी वाणी (गाय) जगतमां फरती अने अर्थरूपी दूधना समूहथी लोकोना मंडलने खुशी करतीथकी जय पामेछे ॥ ७ ॥ सर्वलोकोने आनंदकारी छायावाळां वृक्षोनो हेतु जेम बीजछे तेम आ जगतमां सर्वसुखनो अनिवार्य हेतु धर्म छे. ॥ ८ सघळा क्षत्रियरूपी नक्षत्रोना समूहमां चक्रवर्ती (राजा) शोभाथी जे चंद्रपणाने पामेछे ते धर्मनुंज माहात्म्य छे. ॥ ९ ॥ पुण्यना प्रकाशथीज देवलोकमां रहेलो इंद्र पण अप्सराओए करेला गायनोमां प्रीतियुक्त नेत्रवाळो देवोने सेववालायक थायछे. ॥ १० ॥ जिनेश्वर पण पूर्वे करेलां-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

सा ॥ १०॥ भवेत त्रिदशकोटीर—कोटीरत्नांचितक्रमः ॥ प्रभुस्त्रिभुवनस्यापि । प्राक्कृतैः सुकृतैर्जिनः
॥ ११ ॥ जीवाः सुखेप्सवः सर्वे । सुखं धर्मात्प्रजायते ॥ जीवनं तस्य कारुण्यं । प्राहुः स्तन्यं शिशो-
रिव ॥ १२ ॥ यथा मौलिः प्रतीकेषु । हृषीकेषु यथेक्षणं ॥ यथा सुरद्रुः सालेषु । विशालेषु यथा
नभः ॥ १३ ॥ यथा हरिरमर्त्येषु । मर्त्येषु च यथा नृपः ॥ दयाधर्मस्तथा धर्म—कृत्येषु स्यात्पुरस्सरः
॥ १४ ॥ युग्मं ॥ सत्यशीलतपोऽस्तेय—पांडित्यप्रमुखोऽखिलः ॥ गुणग्रामः कृपाहीनो । निर्नाथ-
नगरोपमः ॥ १५ ॥ आरोग्यभाग्यसौभाग्य—रूपभूपादिसंपदः ॥ कृपाद्भुतालतायाः स्यात् । पुष्पौ-

---

सुकृत्योथीज देवताओना मुकुटमां रहेला क्रोडोगमे रत्नोथी पूजाएला चरणवाळा अने त्रणे भुव-
नना पण स्वामी थायछे. ॥ ११ ॥ सर्व प्राणिओ सुखना अभिलाषी छे अने ते सुख धर्मथीज था-
यछे, तथा जेम बालकनुं जीवन स्तनपान छे तेम धर्मनुं जीवन दया छे ॥ १२ ॥ अवयवोमां
जेम मस्तक, इंद्रियोमां जेम चक्षु, वृक्षोमां जेम कल्पवृक्ष, विशालपदार्थोमां जेम आकाश, देवोमां
जेम इंद्र, तथा मनुष्योमां जेम राजा तेम धर्मकृत्योमां दयाधर्म मुख्य छे ॥ १३ ॥ १४॥ सत्य शी-
ल तप चोरीनहिकरवी ते अने विद्वता विगेरे सघळा गुणोनो समूह दया विना निर्नायकनगरसम

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

घो निर्वृतिः फलं ॥ १६ ॥ वैरिवारिविषव्याल—व्याधिबंधादिबाधया ॥ तृषेव पीतपीयूषः । पीड्यते न कृपापरः ॥ १७ ॥ वृणोति सकला संपत् । करुणाभाजनं जनं ॥ चरित्रं धम्मिलस्यात्र । साक्षात्कुर्मः प्रतीतये ॥ १८ ॥ तथाहि—जंबूरित्यस्त्ययं द्वीपो । यः सुमेरुमहीभृता ॥ बिभर्त्ति जगतीभित्ति—रेकस्तंभालयश्रियं ॥१९॥ द्वीपस्यास्य सुवृत्तस्य । प्रमदावदनाकृतेः ॥ भालशोभालयं भाति । क्षेत्रं भरतनामकं ॥ २० ॥ मध्ये देशनिवेशेन । तस्यापि तिलकायितं ॥ अस्ति वर्ण्यसुवर्णश्रि ।

न छे. ॥१५॥ दयारूपी वेलडीना आरोग्यता भाग्य सौभाग्य रूप अने राज्यादिकसंपदा पुष्पोना समूहरूप छे. तथा तेना फळरूप मोक्ष छे ॥१६॥ अमृतपानकरनार जेम तृषाथी तेम दयालु माणस शत्रु जल विष सर्प तथा बंधन विगेरेनी पीडाथी पीडातो नथी ॥ १७ ॥ दयालु माणसने सघळी संपदाओ प्राप्त थाय छे (तेनी) प्रतीति माटे अहिं अमो धम्मिलकुमारनुं चरित्र प्रत्यक्ष कहीये छीये. ॥ १८ ॥ ते कहेछे—जंबूनामे द्वीप छे के जे जगतीरूपी भींतवाळो ययोग्रक्षो मेरुपर्वतवडे करीने एक स्तंभवाळा महेलनी शोभाने धारण करे छे ॥ १९ ॥ (त्यां) भरतनामनुं क्षेत्र स्त्रीना मुखनी आकृतिवाळा अने गोळाकार एवा आ जंबूद्वीपना ललाटनी शोभाने धारणकरेछे. ॥२०॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

कुशाग्रपुरपत्तनं ॥ २१ ॥ युवानो यत्र खेलंति । विमानेष्विव वेश्मसु ॥ मेषोन्मेषादिचेष्टाभि—र्म-
न्यंते मानवा इति ॥ २२ ॥ मणिवेश्मसदोद्योते । यत्र रात्रिः प्रतीयते ॥ विकसत्कुमुदामोदा ।
व्योम्नि च ज्योतिरीक्षणात् ॥ २३ ॥ यत्र जैनगृहाग्रस्थ—कल्याणकलशोद्भवैः ॥ गभस्त्यगस्तिभि-
ग्रस्ताः । पौराणां दुरितार्णवाः ॥ २४ ॥ तत्रामित्रनमःस्तोमं । विजित्य विधृतोदयः ॥ ग्रहराज इव
व्योम्नि । रेजे राजा परं तपः ॥ २५ ॥ क्षारोऽब्धिः पंकजं पद्मं । कलंकींदुः शठो हरिः ॥ इत्येषु

तेना पण मध्यभागमां आववाथी तिलकसरखुं उंचा सुवर्णनी (उंचजातिना लोकोनी) शो-
भावाळुं कुशाग्रपुर नामे शहेर छे. ॥ २१ ॥ जे नगरमां देवो जेम विमानमां तेम मनुष्यो घरोमां
क्रीमा करेछे, परंतु नेत्रना पलकारा आदिकनी चेष्टाथीज ते मनुष्यो छे एम जणाय छे. ॥ २२ ॥
मणिमय घरना निरंतर प्रकाशवाळा एवा जे शहेरमां रात्रि तो मात्र प्रफुल्लित कुमुदोनी सुगंधिथी
तथा आकाशमां तारा जोवाथीज जणायछे ॥२३॥ जे शहेरमां जिनमंदिरपर रहेला सुवर्णकुंभोथी
उत्पन्नथयेला किरणोरूपी अगस्तिमुनिउए नगरजनोनां दुःखरूपी समुद्रो पीधेला छे. ॥२४॥ त्यां
शत्रुरूपी अंधकारना समूहने जीतीने आकाशमां रहेला सूर्यनी पेठे उदययुक्त महातेजस्वी राजा

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

शोभतो हतो. ॥ २५॥ समुद्र खारो छे कमल कादवमां उत्पन्न थयेलुं छे, चंद्र कलंकी छे, अने विष्णु ठग छे एवुं जाणीने तेउ प्रत्ये नाखुश थयेली लक्ष्मी निर्दोष एवा जे राजाने हर्षथी भजती हती. ॥२६॥ जे राजानी कीर्तिरुपी वेलडी वैरिउना समूहोथी नहि कचडायेली तथा दानरूपी जलथी पुष्ट थयेली जगतरूपी मंडप उपर तुरत विस्तार पामी हती. ॥ २७ ॥ रणसंग्राममां जेना धनुष्ये शत्रुउप्रत्ये पोतानी पीठ देखाडी त्यारे तेनी स्पर्धाथीज जाणे होय नहि तेम नाशता शत्रुउए पण तुरतज पोतानी पीठ आपी (देखाडी) ।२८। ते राजाने शीलरूपी अलंकारने धारण करनारी, मधुरवचनरूपी अमृतनी नहेर समान, अने चक्षुउनी मनोहर शोभाने धारण करनारी धारिणी नामनी पत्नी (राणी) हती ॥२९॥ सारी रीते गोठवेली मोतीनी माळा जाणे निर्मलपणानो अभ्यास

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ता ॥ अध्येतुमिव नैर्मल्यं । सद्गुणानां ह्यसौ स्थितिः ॥ ३० ॥ रंगभूरंगभूस्तस्याः । पितुः प्रीतेर-
जायत ॥ अमित्रदमनो नाम । वपुष्मानिव मन्मथः ॥३१॥ चित्रं प्रगुणयन् धर्मं । विनार्त्तिं योध-
वद्धनी ॥ समुद्रदत्तस्तत्रासी-दत्तासी मार्गणौघतः ॥ ३२ ॥ क्वचिद्रत्नैः प्रवालैश्च । क्वचित् क्वचनमौ-
क्तिकैः ॥ मेदुरं मंदिरं तस्य । समुद्रोदरतां गतं ॥ ३३॥ निकाये यस्य सच्छाये । चिरं विश्रम्य पद्म-
या ॥ भुवनभ्रमणोद्भूत—खेदच्छेदो व्यलीयत ॥ ३४ ॥ प्रेयसि प्रेयसी भक्तिः । सूक्तिपीयूषकामधु-

करवा माटेज होय नहिं तेम जे राणीना हृदयने सेवती हती, कारणके सद्गुणीजनो एज रीती
होयछे. ॥ ३० ॥ ते राणीने पितानी प्रीतिनो रंगभूमि सरखो अने देहधारी कामदेव जेवो अमि-
त्रदमन नामे पुत्र थयो ॥ ३१ ॥ आश्चर्य छे के योधानी पेठे बाणोना समूहथी (याचकोना समू-
हथी) नहि डरनारो अने दुःखविना धर्मने मेळवनारो समुद्रदत्त नामे (एक) धनवान् (श्रेष्टी)
त्यां वसतो हतो ॥३२॥ क्यांक रत्नोथी क्यांक प्रवालाओथी अने क्यांक मोतीओथी भरेलुं तेनुं घर
समुद्रना मध्य भाग जेवुं लागतुं हतुं ॥३३॥ जे शेठना उत्तम छायावाळा घरमां चिरकाळ विश्राम
लइने लक्ष्मीए जगतमां भमवाथी उत्पन्न थयेला पोताना पसीनानो विनाश कर्यो ॥ ३४ ॥ भ-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

क ॥ जनी सार्वजनीनास्य । सुनद्रा नामतोऽजनि ॥ ३५ ॥ प्रीतिप्रेरणयामंस्त । श्रेष्टी तां जिवि-
तेश्वरीं ॥ सा पुनर्विनयादासी-द्दासींमन्या प्रियंप्रति ॥ ३६ ॥ कालो नूयान् मिथःप्रेम-गुणनिः
स्यूतयोस्तयोः ॥ गृहमंडनयोर्दंड-वैजयंत्योरिवागमत् ॥ ३७ ॥ नयश्रीर्निशि निद्राणा-ऽन्यदानिमिष
नायकं ॥ ददर्श दर्शनानंदं । स्वप्ने श्वेतेनवाहनं ॥ ३८ ॥ तन्वि ते तनयो नावी । श्रीमान् धीमां-
श्च निश्चितं ॥ स्वप्न एवेति साश्रौषी-त्तस्यामृतकिरं गिरं । ३९ ॥ स्वप्ने निवेदिते पत्यु-स्तया वि-

---

तीरमां प्रीतियुक्त नक्तिवाळी, सद्वचनरूपी अमृतनी (दूधनी) कामधेनु सरखी तथा सर्वलोकोने मानतिक एवी सुनद्रा नामनी ते शेठनी पत्नी हती. ॥ ३५ ॥ ते सुनद्राने प्रीतिनी प्रेरणाथी शेठ पोताना जीवननी मालिक समान मानतो हतो, अने तेणी पण विनयथी (पोताना) ते पति तरफ दासीपणे वर्तती ॥ ३६ ॥ परस्पर प्रेमरूपी दोराथी सीवायेला दंड अने पताकानी पेठे घरना मंडनरूप एवा ते बन्नेनो (दंपतीनो) घणो काळ व्यतीत थयो ॥३७॥ एक दिवसे न्याययुक्त लक्ष्मीवाळी (ते सुनद्राए) रात्रिने समये सुतां थकां स्वप्नमां श्वेतहस्तिना वाहनवाळा तथा आनंदी दर्शनवाळा इंद्रने जोयो, ।३८। अने हे कोमलांगी! तने खरेखर लक्ष्मीवान् अने बुद्धिवान् पु-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

डाणनिद्रया ॥ अथावि वंशशृंगार-पुत्रलाभमयं फलं ॥ ४० ॥ दध्रेऽथ गर्भमङ्कूर-मंकूरमवनीव सा ॥ प्रायः स्वप्नश्रुतं दिव्यं । विपर्यस्यति नो वचः ॥ ४१ ॥ सुतं प्रासूत सा काले । सीतांशुमिव पूर्णिमा ॥ आलोकमात्रसंप्रीत-लोकलोचनकैरवं ॥ ४२ ॥ नाले नालीकवक्त्रस्य । बालस्यास्य भुवस्तले ॥ निखायमाने निर्भिन्न—सादः प्रादुरभून्निधिः ॥ ४३ ॥ चेटैराकस्मिकप्राप्ति-तुष्टैः श्रेष्ठ्यत्रबोधितः ॥ योगीव ब्रह्मरंध्रं त-न्निधानमुदजीघटत ॥ ४४ ॥ दारिद्र्यदारुदाहाय । दवानलशिखासखं ॥

त्र थशे, एवी तेनी अमृतझरती वाणी तेणीए स्वप्नमां सांभळी. ॥३९॥ जागेली एवी तेणीए (पोताना) पतिने ते स्वप्न कह्यु छते (तेमना मुखथी) कुलना मंडनरूप पुत्रलाभनुं फळ सांभळ्युं. ।४०। हवे पृथ्वी जेम अंकुरने तेम तेणीए उत्तम गर्भ धारण कर्यो, कारणके स्वप्नमां सांभळेली देववाणी प्रायें मिथ्या थती नथी ॥ ४१ ॥ जोवा मात्रथीज लोकोना नयनकमळने खुशी करनारा चंद्रने जेम पूर्णिमा तेम तेणिए योग्यकाले पुत्रने जन्म आप्यो ॥ ४२ ॥ उत्तममुखवाळा आ बाळकनी नाळ जमीनमां दाटते छते त्यां दुःख दूर करनारो धननो भंडार प्रकट थयो ॥४३॥ अकस्मात (ते निधाननी) प्राप्तिथी खुशी थयेला नोकरो मारफते खबर मळवाथी योगी जेम ब्रह्मद्वारने

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

रुक्मराशिमसौ तत्र । निरीक्ष्य मुमुदेतरां ॥ ४५ ॥ पुण्यैः प्रकाशितः पुत्र—स्यैवायमिति वार्त्तयन् ॥ स्वर्णांतरेकं तत्रासा—वत्रासं मणिमैक्षत ॥ ४६ ॥ कोऽयं किमनुभावो वा । मणिरित्यात्तसंशयः ॥ तत्र पत्रमिति श्लोक—सुभगं लब्धवानसौ ॥ ४७ ॥ एतत्संस्पर्शपूतेन । परिपीतेन पाथसा ॥ पुमान् पशूपमोऽपि स्या–द्विद्याधरितवाक्पतिः ॥ ४८ ॥ महिमानममुं मत्वा । मणेः श्रेष्ठी व्यभावयत् ॥ अहो निरवधिर्भाग्यो—दधिर्बालस्य दृश्यतां ॥ ४९॥ श्रीकारणं निधिरसौ । धीकारणमयं म-

---

तेम शेठे ते निधान खोलाव्युं ॥ ४४ ॥ दारिद्र्यरूपी कष्टने बाळवाने दावानलनी ज्वाला सरखा तेमां रहेला सुवर्णना समूहने जोइने ते शेठ घणो खुशी थयो ॥ ४५ ॥ आ निधान पुत्रना पुण्यथीज प्रगट थयेलो छे, एम वात करतां थकां तेणे ते निधाननी अंदर रहेला एक मनोहर मणीने जोयो. ॥ ४६ ॥ आ मणि कइ जातनो अने शुं प्रभाववाळो हशे? एवी रीते शंकित थयेला एवा तेने त्यां आवी रीतना श्लोकथी मंडित थयेलो एक पत्र मळ्यो ॥ ४७ ॥ आ मणिना स्पर्शथी पवित्र थयेलुं पाणी पीवाथी पशु सरखो पुरुष पण विद्वान् अइने बृहस्पतिने पण जीतनारो थायछे. ॥ ४८ ॥ ते मणिनुं आवुं माहात्म्य जाणीने ते श्रेष्ठीए विचार्युं के अहो! आ बाल-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

धम्मि-
सार्थ
१२

णः ॥ ऐंदं वचो दृढयतः । प्रादुर्भूयास्य जन्मनि ॥ ५० ॥ अंगजाताद्विनश्यंति । केऽपि दुष्टव्रणादिव ॥ फलात कर्कंधव इव । लभंते ताडनां परे ॥ ५१ ॥ एकोऽहमेव धन्योऽस्मि । यदवाप्तोऽस्मि नासुरं ॥ पुत्ररत्नं प्रसूयामुं । रत्नाकरसपत्नतां ॥५२॥ कार्यो निधिरयं सर्वो—ऽप्यस्य जन्मोत्सवेऽर्थिसात् ॥ अयमेव चिरायुः स्ता—न्न दूरे संपदः पुनः ॥ ५३ ॥ व्यधान्निधानव्ययनः । सोऽ-

कनो अपारभाग्यसमुद्र तो जुओ? ॥ ४९ ॥ लक्ष्मीना कारणभूत एवा आ निधाने तथा बुद्धिना कारणभूत एवा आ मणिए आ बालकना जन्म समये प्रकट थइने इन्द्रनु वचन दृढ करेलुं छे. ॥ ५० ॥ शरीरमां उत्पन्न थयेला गुमडांथी जेम तेम केटलाक (मनुष्यो) पुत्रथी नाशपामेछे. तथा केटलाक फळथी बोरडीनी पेठे ताडना पामे छे ॥५१॥ माटे (खरेखर) हुंज एक धन्य छुं, के जे आवा कांतियुक्त पुत्ररत्नने पाम्यो छुं. तेमज जे आ पुत्ररत्नने उत्पन्न करीने रत्नाकरनी तुल्यताने प्राप्त थयो छुं ॥ ५२ ॥ माटे आ सघळुं निधान आ पुत्रना जन्मोत्सवमां मारे भिक्षुकोने आपी देवुं जोइए, फक्त आ पुत्रज दीर्घायु थाओ, केमके द्रव्यप्राप्ति कंइ दूर नथी ॥ ५३ ॥ (एम विचारीने) तेणे ते निधान वापरीने एवो तो ते पुत्रनो जन्मोत्सव कर्यो के जेथी राजा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

थ तज्जननोत्सवं ॥ तथा यथाधुनान्मौलि–मिलानाथोऽपि विस्मितः ॥ ५४ ॥ नीतः सुरेंद्रदत्ताख्यां । पित्रा स्वप्नानुसारतः ॥ शिशुः शशी शुक्लपक्ष । इवावर्धत स क्रमात् ॥ ५५ ॥ काले कलाकलापाब्जः—सरसे विश्वभूतये ॥ उपाध्यायाय तातस्त—मध्यापयितुमार्पयत ॥ ५६ ॥ मणिपूतपयःपान—पुष्टया सारकाष्टया ॥ सुबुद्धिबेडया शास्त्रां—भोधिं सर्वमगाहत ॥ ५७ ॥ शास्त्रं दुर्बोधमन्यैर्यत् । तत्राप्यस्यास्फुरन्मतिः ॥ मुक्तापि गलिभिर्न स्याद् । धूर्धौरेयस्य दुर्धरा ॥ ५८ ॥ अमित्रद-

---

ने पण आश्चर्यपूर्वक पोतानुं मस्तक धुणाववुं पड्युं ॥ ५४ ॥ पछी पिताए स्वप्नने अनुसारे तेनुं सुरेंद्रदत्त नाम राख्युं. तथा शुक्लपक्षमां चंद्रनी पेठे ते बाळक (पण) अनुक्रमे वृद्धि पामवा लाग्यो. ॥५५॥ पछी अवसरे तेना पिताए तेने अभ्यासमाटे कलाना समूहरूपी जलना सरोवर सरखा विश्वभूति नामना अध्यापकने सोंप्यो ॥ ५६ ॥ ते (सुरेंद्रदत्त पण) मणिथी पवित्र थयेला जलपानथी पुष्ट थयेली तथा सारभूत उत्कर्षवाळी (उत्तमकाष्टथी बनेली एवी) उत्तम बुद्धिरूपी होडीवडे करीने सघळो शास्त्रसमुद्र तरी गयो ॥ ५७ ॥ जे शास्त्र बीजाउने समजवुं मुशकेल हतुं तेमां पण आ सुरेंद्रदत्तनी बुद्धि फेलाती हती. कारणके गळीया बळदोए छोडी दीघेलुं धोंस-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

धम्मि-
सार्थ
१४

मनोऽप्यत्र । सूनुर्वसुमतीपतेः ॥ समं सुरेंद्रदत्तेन । तेनाध्येतुं प्रचक्रमे ॥ ५९ ॥ इतश्च सागरः श्रेष्ठी । तत्रानूद्गुणसागरः ॥ यस्यानुवेलं वार्धिष्णो—रलाघः कमलोदयः ॥ ६० ॥ सत्यभामोदरसरः—पद्मिनी तस्य नंदिनी ॥ सुनंदानूदनिद्राणां—भोजविभ्राजिलोचना ॥ ६१ ॥ सापि बाल्याच्चकोरीव । कलावत्यनुरागिणी ॥ अधीयती सतीर्थ्यानूद् । नृपतिश्रेष्ठिपुत्रयोः ॥ ६२ ॥ पठन् पश्चादनूद्नृप—

रुं बळवान बळदने उपाड्वु कंइ मुश्केल पडे नहि. ॥५८॥ अमित्रदमन नामनो राजानो पुत्र पण अहिं ते सुरेंद्रदत्तनी साथेज अभ्यास करवा लाग्यो ॥ ५९ ॥ हवे ते नगरमां गुणोना समुद्र सरखो सागर नामे शेठ (वसतो हतो) क्षणे क्षणे उन्नति पामता (वेरवखते वृद्धि पामता) एवा जे शेठनो लक्ष्मीनो उदय अपार हतो. ॥ ६० ॥ ते शेठने सत्यभामा नामनी स्त्रीना उदररूपी तळावमां कमलिनी सरखी तथा विकसित कमळसरखी शोभिती आंखोवाळी सुनंदा नामनी पुत्री हती. ॥ ६१ ॥ चंद्रप्रत्ये जेम चकोरी तेम बाल्यपणाथीज कलावानप्रत्ये स्नेहवाळी ते सुनंदा पण ते राजपुत्र अने श्रेष्ठीपुत्र बन्नेनो साथे विद्याभ्यास करती हती. ॥ ६२ ॥ जेम धीमे चालनारो माणस उतावळी चालना माणसनी पाछळ रही जाय छे. तेम स्वभावथी स्वल्पबुद्धिवाळो रा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

सूनुः प्रकृतिबालिशः ॥ महामतेः सुरेंद्रस्य । जंघालस्येव मंथरः ॥ ६३ ॥ अध्येत्रापि प्रयत्नेन । सलीलमपि पाठितः ॥ नासौ मिमिल सामुद्र—र्बालो यून इवाध्वनि ॥ ६४ ॥ प्रायो दुर्गेऽपि शास्त्राध्व—न्यध्वगस्येभ्यजन्मनः ॥ न छाययेव देहस्य । व्यभिचेरे सुभद्रया ॥ ६५ ॥ स्वप्रतिभानुमानेन । संगृह्णाना गुरोर्गिरः ॥ अन्येऽपि तत्र शालायां । छात्राः पेठुः परे शताः ॥ ६६ ॥ कदाचन विनेयानां । गुरुः प्रज्ञां परीक्षितुं ॥ गांभीर्यवारिधेर्वीची—सध्रीचीं वाचमूचिवान् ॥ ६७ ॥ हं-

जपुत्र अभ्यासमां महाबुद्धिवान् सुरेंद्रदत्तनी पाछळ रही गयो. ॥ ६३ ॥ अध्यापके महेनत लेइने सहेलीरीते भणावतां छतां पण ते राजपुत्र मार्गमां बाळक जेम युवानने तेम सुरेंद्रदत्तने पहोंची शक्यो नहि ॥ ६४ ॥ प्रायें करीने कठिन शास्त्रोना अभ्यासमां पण शरीरनी छायानी पेठे ते सुभद्रा ते श्रेष्ठीपुत्रथी जुदी पडी नहि. ॥ ६५ ॥ वळी ते शाळामां पोतपोतानी बुद्धिप्रमाणे गुरुवचन अंगीकार करनारा बीजा पण सेंकडोगमे विद्यार्थीओ अभ्यास करता हता ॥ ६६ ॥ एक दिवसे विद्यार्थीओनी बुद्धिनी परीक्षा करवामाटे गुरु गंभीरतारूपी समुद्रना मोजांसरखी वाणी बोल्या ॥ ६७॥ हे बुद्धिमान् शिष्यो तमो सघळा सांभळो जे कोइ राजाने पोताना ब-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

हो शृणुत सर्वेऽपि । शिष्या अदामबुद्धयः ॥ पद्भ्यामास्तिघ्नते भूपं । यः स कं दंडमर्हति ॥ ६८ ॥
मार्यः कार्योऽथवा छिन्न-पादः स ध्रुवमल्पधीः ॥ इति सर्वेषु जल्पत्सु । सामुद्रिमौनमयजत् ॥ ६९ ॥
आः किं विष गुरोर्वाचां । परमार्थमविंदवः ॥ पद्भ्यां क्रमति नृपं यः । पूज्य एव स धीमतां ॥
॥ ७० ॥ कथं कथमितिप्रश्नो—त्तालकोलाहलाकुले ॥ विनेयमंडले प्रोचे । स पुनः श्रेष्ठिनंदनः ॥
॥ ७१ ॥ को ज्वलज्ज्वलनज्वालां । सचैतन्यः पिपासति ॥ को वा स्फारस्फटारत्नं । फणिनर्तुर्जिघृ-
क्षति ॥ ७२ ॥

ने पगथी मारे ते क्या दंडने लायक थाय? ॥६८॥ ते अल्पबुद्धिने मारी नाखवो जोइए, अथवा तेना पग छेदवा जोइए एम सर्व विद्यार्थीओ ज्यारे बोल्या त्यारे सुरेंद्रदत्त बोल्यो के ।६९। अरे तमो गुरुना वचननो परमार्थ जाण्या विना आ शुं बोलो छो? जे माणस पगथी राजाने मारे छे ते बुद्धिवानोने पूजवा लायकज थाय छे ॥ ७०॥ एम केम? एम केम? एवी रीते प्रश्नपूर्वक विद्यार्थीवर्ग घणो कोलाहल करते छते ते श्रेष्ठीपुत्र बोल्यो के ॥७१॥ बळती अग्निज्वाळाने कयो बुद्धिवान् पीवानी इच्छा करे? अथवा नागराजनी विस्तीर्णफणापर रहेला मणिने कोण लेवानी इच्छा क

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

को जागृतो मृगेंद्रस्य । केसराण्युद्दिधीर्षति ॥ पादाभ्यां पृथिवीशं को । विशंकः स्कंतुमिच्छति ॥ १३ ॥ परं क्रोमे परिक्रीड—माण उध्ध्वंदमः पुरः ॥ आस्कंदति नृपं तातं । पद्भ्यां प्राणप्रियः सुतः ॥ १४ ॥ पादैराक्रांतरत्नाद्रि—रिव कल्पद्रुमांकुरः ॥ स राज्ञो राज्यसर्वस्वं । मार्यः पूज्योऽथवोच्यतां ॥ १५॥ धियं निध्याय सामुद्रे—र्धुन्वन्नध्यापको शिरः ॥ तस्मिन्नध्यापनायासं । सौवं मेने फलेग्रहि ॥ १६ ॥ कलंकिनीव शिष्यौघे । त्रपया न्यग्मुखे व्यधात् ॥ सुजडा न्युं-

रे ? ॥ १२ ॥

जागता सिंहनी केशवाळीने खेंचवानी इच्छा कोण करे? तेमज कयो माणस निःशंकपणे पगथी राजाने मारवाने इच्छे? ॥ १३ ॥ परंतु खोळामां रमतो प्राणप्रिय पुत्र पोतना पिता एवा राजाने पण उछंगळो थयो थको पगथी मारे छे. ॥ १४ ॥ मूळीयांथी दबावेल छे मेरु पर्वत जेणे एवा कल्पवृक्षना अंकुरानी पेठे राज्यनी सर्व मिल्कतरूप एवा राजाना ते पुत्रने मारवो के पूजवो ते कहो? ॥१५॥ एवी रीतनी सुरेंद्रदत्तनी बुद्धिने ध्यानमां लइने ते अध्यापक (पोतानुं) मस्तक धुणावतो थको तेने अभ्यास कराववामाटे पोते करेला श्रमने सफळ मानवा लागयो.

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

छन्नं तस्य । चलाचलदृगंचलैः ॥ ७७ ॥ नायं क्लेशस्य रोषस्य । जातु हेतुर्ममाऽभवत ॥ अदर्शयच्च न स्नेह-विभेदं पितृवन्मयि ॥ ७८ ॥ मन्येऽदर्शि सदोपास्ति—तुष्टैर्देवैरसौ मम ॥ तत्तानेव पुनः सेवे—ऽमुष्य मंगलकाम्यया ॥ ७९ ॥ ध्यात्वेति विहितस्नानो । वसानः शुक्लवाससी ॥ धृताल्प-हेमालंकारो । विकारोज्झितमानसः ॥ ८० ॥ स्वं मंत्रपूतं निर्माय । प्राणायामपुरस्सरं ॥ देवार्चां प्रा-

---

॥ ७६ ॥ (ते समये) जाणे कलंकित थयो होइ नहि तेम विद्यार्थीजनो समूह लज्जाथी ज्यारे नीचां मुखवाळो थयो त्यारे सुनन्दा चपळ कटाक्षोथी तेनुं च्युंबन करवा लागी (स्नेहपूर्वक तेना तरफ जोवा लागी) ॥ ७७ ॥ हवे ते उपाध्याय विचारवा लाग्यो के आ सुरेंद्रदत्त कदापि पण मने क्लेश के क्रोधना हेतुरूप थयो नथी तेमज तेणे मारा प्रत्ये पितानी पेठे अभिन्न स्नेह देखाडेल छे. ॥ ७८॥ वळी हुं एम मानुंछुं के हमेशनी पूजाथी संतुष्ट थयेला देवोए मने आ सुरेंद्रदत्त देखाड्यो छे, माटे तेना कल्याणनी इच्छाथी हुं तेज देवोने सेवुं ॥७९॥ एम विचारीने स्नान करी श्वेत वस्त्र पहेरीने तथा स्वल्प स्वर्णालंकारो धारणकरीने विकाररहित मनथी ।८०। प्राणायामपूर्वक पोताना आत्माने मंत्रथी पवित्र करीने विधिपूर्वक देवपूजा करवा लाग्यो.

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

वृतत् कर्तु—मुपाध्यायो यथाविधि ॥ ८१ ॥ (चतुर्भिः कलापकं) स्वर्णवर्णा पद्ममाला—मानय-
त सचेतनाः ॥ इत्यसौ पद्मपूजार्थी । शिष्यान्वयकान् समादिशत् ॥ ८२ ॥ तेऽपि भ्रांत्वा सुवर्णा-
ब्ज—मालां मालाकृदापणात ॥ सरसश्च समानिन्यु—रहंपूर्विकया रयात् ॥ ८३ ॥ सारसौरभसं-
भार—भ्रमितभ्रमरौघया ॥ देवानर्चंस्तया विप्रः । सामुद्रेन्द्रमैहत ॥८४॥ तावद् नृपालसूः पद्म—
मालाख्यां कनकच्छविं ॥ दासीमानीतवान्नीति—मंदधीरात्ममंदिरात् ॥ ८५ ॥ किमेतदिति पृष्टश्चो——

॥ ८१ ॥ कमलपूजाना अर्थी ते उपाध्याये सर्व शिष्योने हुकम कर्यो के हे बुद्धिवानो! तमो सो-
नेरी रंगनी कमळमाळा लावो? ॥ ८२ ॥ त्यारे तेओ पण स्पर्धापूर्वक भमीने माळीनी दुका-
नेथी तथा तळावमांथी सोनेरी कमळनी माळा लाव्या ॥ ८३ ॥ उत्तम सुगंधना समूहथी (लल-
चायेला) भ्रमरना समूह जेनी आसपास भमी रह्या छे एवी ते माळाथी देवोने पूजतो एवो
ते ब्राह्मण सुरेंद्रदत्तनुं कल्याण इच्छवा लाग्यो. ॥८४॥ तेटलामां व्यवहारमां मंदमतिवाळो राजपुत्र पो-
ताना घेरथी सोनरी कांतिवाळी (रुपवान्) पद्ममाला नामनी दासीने त्यां लाव्यो ॥८५॥ त्यारे उपाध्याय-
ना पूछवाथी तेणे पण खरेखरुं कह्युं, केमके प्रायें भोळो मनुष्य पोतानो गुन्हो छुपाववाने समर्थ थ-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

पाध्यायेन यथातथं ॥ सोऽप्यधान्न प्रभुः प्रायो । मृदुधीर्मंतुनिह्नवे ॥ ७६ ॥ बिडालीं शकुनार्थीव । दासीं दृष्ट्वार्दितो गुरुः ॥ दध्यावध्यापितोऽप्येष । धीवंध्यो ही दृषद्यते ॥ ७७ ॥ मखे वीक्ष्य पशुव्रात-घातं जातकृपेण किं ॥ स एष मेषः पुंवेषः । ससृजे विश्वरेतसा ॥ ७८ ॥ उद्यमे सति कापेयं । व्यत्यये ऽजगरायितं ॥ यशो द्विधाप्यवसरा-ऽनभिज्ञानां हि दुर्लभं ॥ ७९ ॥ अप्यंबु नृपालोकाद्या । विनावसरमप्रियाः ॥ धूलिधूमांधकाराद्या । हृद्या अवसरे पुनः ॥ ८० ॥ क देवपूजावस-

---

तो नथी ॥ ७६ ॥ शकुन जोनारो माणस जेम बीलाडीने तेम ते दासीने जोइने खेद पामेला गुरुए विचार्युं के अरे आ तो भणाव्या छतां निर्बुद्धि पत्थर जेवोज रह्यो ॥७७॥ यज्ञमां थती पशुसमूहनी हिंसाने जोइने जाणे दयाथीज विधाताए आने पुरुषरूपे घेटोज बनाव्यो होय नहि तेम लागे छे ॥ ७८ ॥ अवसरने नहि जाणनारा माणसनो उद्यम कपिचापल्यनराके, तथा तेनुं आलस अजगरना आचरणसरखुं गणाय छे, एवी रीते तेउने बन्ने रीते यश मळवो दुर्लभ छे ॥ ७९॥ वळी अवसरविनाना जल आभूषण तथा नाटकआदिक पण अप्रिय थइपडे छे, अने अवसरे तो धूळ, धूमाडो तथा अंधकारआदिक पण प्रिय थाय छे. ॥ ८० ॥ गोवाळीआसरखा आ राजपुत्रे एटलुं

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

रः । क्व दासी दुरितास्पदं ॥ गोपालेनेव गोपाल-भुवेत्यपि न चिंतितं ॥ ७१ ॥ फूत्कुर्वतोऽग्निनि-
र्वाण—मिव भस्मावगुंठनं ॥ अमुं पाठयतः कंठ—शोष एव फलं मम । ७२ ॥ सुरेंद्रदत्तश्रेयोऽ-
र्थं । दैवतं वरिवस्यतः ॥ मुदासीनस्य दासीयं । यन्मे दृग्गोचरं गता ॥ ७३ ॥ तन्मन्ये प्रागसौ
भूत्वा । श्रिया श्रीदस्य सोदरः ॥ अंते विपत्स्यते नीच—वनिताजनितार्त्तितः ॥ ७४ ॥ विचार्येत्य-
शुचिंमन्यो । दासीदर्शनतो द्विजः ॥ रजोभृत इव स्नानं । पुनश्चक्रेऽमलैर्जलैः ॥ ७५ ॥ हसि-

---

पण विचार्युं नहि के क्यां आ (मारो) देवपूजानो अवसर! अने क्यां आ पापोना स्थानरूप दासी! ॥ ७१ ॥ ठरी गयेला अग्निने फुंकतो माणस जेम राखथी आछादित थाय छे, तेम आने भणावमां केवळ कंठशोषरूप फल मने (मळ्युं छे) ॥ ७२ ॥ सुरेंद्रदत्तना कल्याणमाटे देवनुं पूजन करती वखते हर्षथी बेठेला एवा मने जे आ दासी नजरे पडीछे ॥ ७३ ॥ तेथी हुं एम धारुं छुं के प्रथम ते लक्ष्मीथी कुबेर सरखो थइने अंते नीच स्त्रीथी उत्पन्न थयेली पीडाथी आपदा पामशे ॥ ७४ ॥ एम विचारीने ते ब्राह्मणे ते दासीना दर्शनथी पोताने अपवित्र थयेलो मानीने धूळथी भरायेला मनुष्यनीपेठे फरीथी स्नान कर्युं ॥ ७५ ॥ हवे अन्य वि-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तोऽथापरैश्छात्रै—र्विशेषेण सुन्दर्या ॥ दध्यौ त्रपाहृपाम्लान—मुखाब्जो भूपसूरिति ॥ ९६ ॥ कि-
मकार्षमहं कर्म । प्राग्भवे यद्विपाकतः ॥ न्थमांद्यमेवमज्ञान—सिंधौ सिंधुरयादिव ॥ ९७ ॥ गात्रा
धन्या अमी प्रज्ञा । विज्ञातग्रंथकोटयः ॥ धन्योऽहमप्यदः प्रज्ञा—परभागस्य पोषकः ॥ ९८ ॥ वि-
धे विधेहि मे देवी—भावं भावंचिते हृदि ॥ येनेदं जाड्यजंबालं । कदाचिच्छोषमोषति ॥ ९९ ॥
ब्रह्महा भ्रूणहा नाहं । नजनंगमसंगमी ॥ किं न स्पृशसि मां देवि । हास्येनापि सरस्वति ॥१००॥

द्यार्थिजनथी तथा सुन्दराथी विशेषे करीने हांसीपात्र थयेला, अने लज्जारूपी रातिथी करमाइ ग-
येलुं छे मुखकमल जेनुं एवा ते राजपुत्रे विचार्युं के ॥ ९६ ॥ अरे पूर्वभवमां में एवुं ते शुं क-
र्म करेलुं छे! के नदीना वेगसरखा जेना उदयथी हुं अज्ञानसमुद्रमां डुबेलो छुं ॥ ९७ ॥ ग्रंथो-
नो रहस्य जाणनारा आ विद्यार्थिजनने धन्य छे, तेमजमूर्खाइनुं पोषण करनारा एवा मने पण ध-
न्यज छे! ॥९८॥ हे दैव! मारा बुद्धिहीन हृदयनां तुं बे टुकडा करी नाख? केजेथी (तेमां रहेलो)
मूर्खाइरूपी कादव कोइ पण समये सूकाइ जाय ॥९९ ॥ वळी हुं ब्रह्महत्या के बालहत्या करनार
नथी, तेम नीचनी सोबत करनार पण नथी, तो हे सरस्वती देवी! केवल हास्यथी पण तुं मारो

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

मातः स्वजातिसाम्यात्त्वं । यद्यस्यां रज्यसे स्त्रियां ॥ तत्किमेतेषु न मयि । पंक्तिभेदो हि दुस्सहः
॥ १ ॥ एवं चिंताचिताधूम—धूसरास्यं नृपांगजं ॥ ऊचे सुरेंद्रः स्वमणिं । स्नपयन् कृपयेरितः ॥२॥
सखे सखेदतां मुंच । पिबेदं पावनं पयः ॥ इयं स्वयंवरा देवी । भारती त्वां वुवुर्षति ॥ ३ ॥ त-
वात्मनिंदनादेव । कर्माज्ञानविपाकिमं ॥ दृढमप्यगलन्मन्ये । हिमं तीव्रातपादिव ॥ ४ ॥ एवं वा-
क्यामृतं पूर्वं । सामुद्रेर्नृपभूः पपौ ॥ ततस्तदर्पितं विद्या—मणिस्नातोज्ज्वलं जलं ॥५॥ अथ जाता

स्पर्श केम करती नथी? ॥१००॥ वळी हे सरस्वती देवी! स्वजातिना तुल्यपणाथी ज्यारे तुं आ स्त्री-
प्रत्ये (सुभद्राप्रत्ये) संतुष्ट थयेली छे त्यारे आ बीजा विद्यार्थिजनप्रत्ये शामाटे तुं तुष्ट थयेली छे?
अने माराप्रत्ये केम तुष्ट थती नथी? माटे खरेखर (एवी रीतनो) पंक्तिभेद तो सहन न थइ शके तेवो छे.
॥१॥ एवी रीते चिंतारूपी चिताना धुमाडाथी झांखा मुखवाळा ते राजपुत्रने कृपाथी प्रेराएला सुरेंद्रदत्ते पो-
ताना मणिने स्नान करावतांथकां कह्युं के ॥२॥ हे मित्र! तुं खेद तजीने आ पवित्र जळनुं पान कर? आ
स्वयंवरा सरस्वती देवी तने वरवाने इच्छे छे ॥३॥ हुं एम धारुं छुं के आ आत्मनिंदाथी तारुं उदय आवेलुं
निबिड ज्ञानावरणीय कर्म पण तीव्रतापथी हिमनी पेठे नष्ट थयुं छे ॥ ४ ॥ एवीरीतना सुरेंद्र-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

न्यजन्मेव । कुमारस्तत्क्षणादभूत् ॥ कंठपीठप्लुठत्सर्व—सारसारस्वतः स्वतः ॥ ६ ॥ अमानं म-
णिमंत्रादि—महिमानं विभावयन् ॥ दोर्भ्यां सुरेंद्रमाश्लिष्यो—वाच वाचमिमामसौ ॥ ७ ॥ त्वया त-
न्मे कृतं भ्रात—र्यत्पित्रोरपि दुष्करं ॥ तौ हेतू येन देहस्य । तस्य ज्ञानात्मनः पुनः ॥ ८ ॥ धीम-
तामपि दुर्बोधं । निर्विवेकं पशोरपि ॥ नारीणामपि हास्यार्हं । प्रतिबोधयताद्य मां ॥ ९ ॥
गलिर्धुरीणनामंधः । सद्वृत्तत्वं हंसतां द्विकः ॥ कुहूर्ज्योत्स्नावमश्मा तु । मणित्वं प्रापितस्त्वया

दत्तना वचनरूपी अमृतने पीधाबाद तेणे आपेलुं ते मणिनुं निर्मळ स्नात्रजळ तेणे पीधुं ॥५॥
हवे जाणे तेनो पुनर्जन्म थयो नहि होय तेम ते राजकुमारना हृदयमां तेज समये सर्वविद्यानो सार
पोतानी मेळेज प्रकट थयो ॥ ६ ॥ मणिमंत्रादिकना अपार महिमाने विचारतो थको ते राजकु-
मार बन्ने हाथोथी सुरेंद्रदत्तने आलिंगन करीने आवी रीते बोलवा लाग्यो, ॥ ७ ॥ हे भाइ!
तें मारापर ते (उपकार) कर्यो छे के जे मातापिता पण करी शके नहि, केमके तेओ तो आ
(बाह्य) शरीरना हेतुभूत छे अने तें तो मने ज्ञानरूपी अंतरंग शरीर आप्युं छे. ॥ ८॥ बुद्धिवा-
नोने पण दुर्बोध, पशुथी पण निर्विवेकी, अने स्त्रीओने पण हांसीपात्र एवा मने प्रतिबोधीने ॥९॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

॥१०॥ (युग्मं) अहं तवोपकारस्या-ऽनृणः स्यामित्यसंगतं ॥ बालचापलतो लोल-जिह्वः किंचिद्
ब्रुवे पुनः ॥११॥ यदा राज्यमहं धास्ये । धुर्यो धुरमिवानसः ॥ त्वं लप्सोष्टास्तदा श्रेष्टि-पदं सारथिता-
मिव ॥ १२ ॥ इत्युक्तिनध्रिकानद्धा-नन्यमानसयोस्तयोः ॥ प्रीतिः स्थिरा न्नूनिःशेषा-मधीतिं सहकृ
त्वतोः ॥ १३ ॥ काले सांयात्रिकाः प्राप्त-रत्ना रत्नाकरादिव ॥ गुरोरधीतिनः सर्वे । गताः स्वं स्वं
गृहं ययुः ॥ १४ ॥ सुनन्डाध्यापिता शास्त्रा । शास्त्राब्धेः पारदृश्वरी ॥ अध्युवास वयो यूनां । धैर्य-

तें गळीया बळदने बळवान बळदपणाने, अंधने सनेत्रपणाने, कागडाने हंसपणाने, अमावास्या
ने चांदनीपणाने तथा पत्थरने मणिपणाने प्राप्त कर्यो छे. ॥ १० ॥ हुं तारा उपकारना करजथी
रहित थइ शकुं ए असंभवित छे, तो पण बाल्यपणाना चपल स्वभावथी वाचाल थइने किंचित् क-
हुं छुं. ॥ ११ ॥ गाडीना धोंसरांने जेम बळद तेम ज्यारे हुं राज्य धारण करीश त्यारे तुं सारथी-
सरखी शेठनी पदवी पामीश. ॥ १२ ॥ एवी रीतना वचनोरूपी बाधरथी (चर्मनी दोरीथी) बंधा-
येलां छे परस्पर मन जेओनां, तथा साथे रहीनेज अभ्यास करता एवा तेओ बन्नेनी प्रीति स्थिर
थइ. ॥ १३ ॥ हवे केटलेक काळे रत्नो मेळवीने वहाणवटीओ जेम समुद्रथकी तेम ते सर्वे विद्या

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ध्वंसनिबंधनं ॥ १५ ॥ गुणाश्रयो वरः कः स्या-दस्या इति वितर्कयन् ॥ पित्रा प्रोच्यत मंदाक्षो । मंदाक्षतया तया ॥ १६ ॥ नाश्नासि न च निद्रासि । मत्पाणिग्रहचिंतया ॥ किं तात तव वक्ष्येऽहं । काले योग्यं वरं स्वयं ॥ १७ ॥ बालाथ कालमालीनां । लीना केलिरसेऽत्यगात् ॥ दृढं हृत्पंजर-क्रोडे । रुध्ध्वानंगविहंगमं ॥ १८ ॥ सुरभिः पुरभिद्दग्धं । जीवयन्नथ मन्मथं ॥ व्यजृंभद् भुवि भ्रा-

---

र्थिउ गुरुपासेथी विद्या मेळवीने पोतपोताने घेर गया ॥१४॥ ते गुरुए भणावेली तथा शास्त्रसमुद्र-ना पारने पहोंचेली ते सुभद्रा पण युवकोनां धैर्यने नाश करनारी युवावस्था पामी. ॥ १५ ॥ हवे आ मारी पुत्रीनो कोण गुणवान् स्वामी थशे? एवा विचारथी चिंतातुर थयेला पोताना पिताने तेणीए धीमे रहीने कह्युं के ॥ १६ ॥ हे पिताजी! आप मारां लग्ननी चिंताथी नथी भोजन करता के नथी निद्रा लेता परंतु अवसरे हुं पोतेज योग्य वरने सूचवीश ॥ १७ ॥ हवे ते बालिका सखीउसाथे रमतगमतमां लीन थइने तथा कामदेवरूपी पक्षीने पोताना हृदयरूपी पांजरमां दृढरीते रोकीने पोतानो समय गाळवा लागी ॥ १८ ॥ एवामां शंकरे बाळेला कामदेवने जीवाडती तथा भमता भमराउने खुशकारकवृक्षोवाळी वसंतऋतु पृथ्वीपर विस्तार पामी. ॥ १९ ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

म्य–द्भृंगरंगद्रुमद्रुमः ॥ १९ ॥ मंजरीपिंजरीभूता–च्चूताग्रेव कुहूध्वनिं ॥ किं पिका अपठन्निंदु–बि-
म्बद्विरहिणीमुदे ॥ २० ॥ उद्यता जगज्जेतुं । कुसुमास्त्रेण सज्जिता ॥ आयुधालीव यत्रांत–र्व-
णं पुष्पावली बभौ ॥ २१ ॥ निजालोकादशोका ये । पांथान् जघ्नुर्वियोगिनः ॥ लग्ना भृंगच्छलात्
पाप–स्तबकास्तेष्वमी किमु ॥ २२ ॥ वियोगाग्नौ दहत्यंगं । पांथानां पथि धावतां ॥ आचरन्मित्रमौ
चित्य—ममिलन्मलयानिलः ॥ २३ ॥ आचिक्रीडिषवः पौराः । काननानि तदा ययुः ॥ भोगिनां

ते वखते मांजरथी पीळाश मारता अम्रवृक्षोपर रहेली कोयलो जाणे चंद्रथी डरती विरहिणी स्त्री-
ना हर्षमाटे अवाज करवा लागी ॥२०॥ जगतने जीतवाने तैयार थयेला कामदेवे हथियारोनी पं-
क्ति तैयार करेली होय नहि, तेम वननी अंदर पुष्पोनी श्रेणि शोभवा लागी. ॥२१॥ आ अशो-
कवृक्षो के जेणए वियोगी पंथिजनने मारेला छे. तेजनने विषे भमराजना मिषथी शुं आ पापो-
ना गुच्छाज वळगेला छे! ॥ २२ ॥ मार्गे चालता पंथिजनने वियोगरूपी अग्नि बाळते छते पोतानी
मित्राइ प्रकट करतो मलयाचलनो वायु (ते अग्निने) मळी गयो. ॥ २३ ॥ ते समये नगरना
लोको क्रीडा करवानी इच्छाथी वनमां गया, केमके भोगी अथवा योगीजने इच्छित अर्थ साधवा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

योगिनां वापि । तान्येवेष्टार्थसिद्धये ॥ २४ ॥ समं सुरेंद्रदत्तोऽपि । स्वमित्रैस्तारकैरिव ॥ सुभूमि-भागमुद्यानं । प्राप चंद्र इवांबरं ॥ २५ ॥ तत्र सोऽन्यकृताः पश्य-न्निर्निमेषेक्षणः क्षणं ॥ दोला-जलावगाहाद्याः । केलीः स्वयमपि व्यधात ॥ २६ ॥ स नंदनवनक्रोड-क्रीडत्त्रिदशविभ्रमः ॥ वि-शश्राम श्रमस्वेद-च्छिते सांद्रच्छदे तरौ ॥ २७ ॥

तत्रापि गायनोद्गीत—गीतप्रीतश्रवा असौ ॥ जातः सुधाघ्रात इव । भोगाः सर्वत्र भोगिनां

मां ते वनज उपयोगी छे. ॥ २४ ॥ ताराओ सहित चंद्र जेम आकाशमां आवे छे, तेम सुरेंद्रदत्त प-ण ते समये पोताना मित्रोसहित बगीचामां आव्यो ॥ २५ ॥ त्यां ते अन्योये करेली हिंचोळा जलस्नानआदिकनी क्रीडा क्षणवारसुधी एकीनजरे जोइने पोते पण तेम करवा लाग्यो ॥२६॥ नं-दनवननी अंदर क्रीडा करता देवसरखा ते सुरेंद्रदत्ते थाकथी थयेलो पसीनो दूर करवामाटे घाटां प-लोवाळा वृक्षो नीचे विश्राम कर्यो. ॥ २७ ॥

त्यां पण उंचे स्वरे गवातां गायनोथी श्रवणेंद्रियनु सुख मेळवीने जाणे अमृतपानथी धरायो होय नहि तेवो थयो, केमके भोगीलोकोने सर्व जगोए भोगो मळे छे. ॥ २८ ॥ ते समये एक

॥ २८ ॥ उपेत्य श्रवणोपांत—मेकेन सुहृदा तदा ॥ अषडक्षीणमंत्रेण । व्यज्ञप्यंत समुद्रभूः ॥
॥ २९ ॥ तवानेयोऽद्य वानेयो—ऽलंकारः कश्चिदित्यहं ॥ प्रेप्सुः प्रचुरपुष्पौघं । वनेऽस्मिन्नेकतोऽगमं
॥ ३० ॥ तावत्तत्रागलमल्लक्ष्मी—रिव सागरसंभवा ॥ सुभद्रा रूपनिधिभिः । सखीभिः शोभिताभितः
॥ ३१ ॥ स्मितपुष्पा स्तनफला । मुखाब्जाधरपल्लवा ॥ कर्णदोला भुजलता । प्रश्वासमलयानिला
॥ ३२ ॥ सा नवेव वसंतश्रीः । स्मरास्त्रार्थमिवाचिनोत् ॥ चलत्किसलयाऽभेद—भाजा पुष्पाणि पा-

मित्र सुरेंद्रदत्तना कर्णपासे आवीने जेम कोइ बीजो माणस सांभळे नहि तेम कह्युं के ॥ २९ ॥ तारे माटे हुं आजे एक पुष्पाभूषण लावुं तो ठीक, एम विचारीने पुष्पोनो समूह लेवामाटे हुं आ बगीचामां एक बाजुए गयो हतो. ॥ ३० ॥ एवामां त्यां सागरशेठनी लक्ष्मीसरखी पुत्री सुभद्रा रूपना भंडारसरखी सखीओथी शोभीती थयेली त्यां आवी. ॥ ३१ ॥ हास्यरूपी पुष्पोवाळी, स्तन-रूपी फलवाळी, मुखरूपी कमलवाळी, होठरूपी पल्लववाळी, कर्णरूपी हींचोळावाळी, भुजारूपी ल-तावाळी, तथा श्वासोश्वासरूपी मलयाचलना वायुवाळी, ॥ ३२ ॥ एवी ते नवी वसंतलक्ष्मीसरखी जाणे कामदेवना शस्त्रोमाटे होय नहि तेम चलायमान पल्लवसरखा हाथवडे करीने पुष्पो एक-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

णिना ॥ ३३ ॥ (युग्मं) सख्यस्तामूचिरे तद्धि । वराक्षि विजनं वनं ॥ सत्यं वद वृणोषि त्वं ।
न वरं कारणात्कुतः ॥ ३४ ॥ स्त्रीणां कुलकलारूप–लीलालावणिमादयः ॥ विलासा इव निःस्वाना
–मपत्नीनां वृथा गुणाः ॥ ३५ ॥ वासस्तव वरार्हायाः । सद्मे यत्पितुः कुत्र ॥ जनप्रवादकंदस्य ।
तदेव जलसेचनं ॥ ३६ ॥ आरोहति द्रुमं वल्ली । विद्युदाश्रयतेऽबुदं ॥ भर्ताधारा स्त्रियो हीति ।
ज्ञातं निश्चेतनैरपि ॥ ३७ ॥ भोगेभ्यश्चेद्विरक्तासि । तत् किं भजसि न व्रतं ॥ गृहे वासश्च कौमारं

गं करती हती. ॥ ३३ ॥ त्यां सखीओ तेणीने कहेवा लागी के, हे उत्तम नेत्रोवाळी आ वन म-
नुष्यरहित छे, माटे सत्य कहे के तुं शामाटे पतिने वरती नथी? ॥ ३४ ॥ जेम निर्धनोना विला-
सो वृथा छे, तेम पतिविनानी स्त्रीओना कुल कला रूप लीला तथा लावण्यआदिक गुणो वृथाज
छे. ॥ ३५ ॥ वळी हे मुग्धे! उमरलायक छतां पण तुं जे हवे पिताने घेर रही छुं, ते लोकाप-
वादना मूलने जल सिंचवा जेवुं छे. ॥ ३६ ॥ वेलडी वृक्षपर चडे छे, वीजळी वर्षादनो आश्रय
लेछे, एवी रीते स्त्री पण भर्तारना आधारथी रही शके छे, एम निश्चेतनोए पण जाणेलुं छे ॥३७॥
कदाच तुं भोगोथी विरक्त थयेली होय, तो पछी दीक्षा शामाटे लेती नथी? केमके घरमां रहेवुं

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

। चेति स्त्रीषु विरुध्यते ॥ ३८ ॥ मानुषीं मूर्त्तिमापन्ना । भारतीवेभ्यनंदिनी ॥ अभ्यधत्ताय यु-
ष्माभि—र्युक्तमेवोक्तमालयः ॥ ३९ ॥ परं इच्छामि भर्त्तारं । प्रेमविश्रामधामकं ॥ निर्विज्ञानैर्जनैः
प्रायो । लोकेऽस्मिन्निभृतं भृतं ॥ ४० ॥ परिणेयः पुमानेकः । स्त्रिया चेत् सोऽपि निर्गुणः ॥ तदा-
प्नोतु कथंकारं । काराक्षिप्तेव सा सुखं ॥ ४१ ॥ पांसोरिवांशोः का भीति—र्जनोक्तेः शीलशालिनः
॥ व्रतं कास्मादृशां राज्य—मिव कातरचेतसां ॥ ४२ ॥ न न जानामि तत्पित्रो—र्हृदि शल्यायि-

---

अने कुमारीपणुं पाळवुं, ए स्त्रीजनने माटे अयोग्य छे. ॥ ३८ ॥ मनुष्यपणाना आकारने धरनारी
जाणे सरस्वतीज होय नहि एवी ते शेठनी पुत्री बोली के, हे सखीओ! तमो युक्तज कहो छो.
॥ ३९ ॥ परंतु प्रीतिना विश्रामना स्थानरूप भर्तारने मेळववा हुं इच्छुं छुं, केमके प्रायें अज्ञानी
लोकोथी आ जगत् भरेलुं छे. ॥ ४० ॥ स्त्री एकज पुरुषने परणी शके छे अने ते पण जो नि-
र्गुणी निवड्यो, तो ते जाणे केदखानामां पडी होय नहि तेम शीरीते सुख पामी शके? ॥४१॥
सूर्यने जेम धूळनो तेम शीलवंत मनुष्यने जनप्रवादनो शो डर छे? तेमज मारा जेवी कायर म-
नवाळीने राज्यसरखुं व्रत मेळववुं क्यां सहेलुं छे? ॥ ४२ ॥ वळी माबापना मनमां हुं एक शल्य-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तास्म्यहं ॥ परं करोमि किं योग्यं । पतिं दैवाददविंदती ॥ ४३ ॥ ततः कस्ते वरः प्रेया—निति पृ-
ष्टालिभिः पुनः ॥ स्पष्टमाचष्ट सा बाला । कामव्यालांकुशं वचः ॥ ४४ ॥ सुकृतस्यात्र किं सारं ।
किं सारं नरजन्मनः ॥ विद्यायाश्चापि किं सारं । किं सारं शर्मणां पुनः ॥ ४५ ॥ एतत्प्रश्नचतुष्कं
यो । व्याचष्टे परमार्थतः ॥ तमेवाहं परिणये । सख्योऽहं जातु नान्यथा ॥ ४६॥ वृद्धांतर्हितमप्रेक्ष्य
—माणानां मां रहःकृतां ॥ तासामित्युक्तिमापीय । त्वां ज्ञापयितुमागमं ॥ ४७ ॥ सुरेंद्रोऽथ स्व-

---

सरखी थइ पडी छुं, ते वातने पण हुं नथी जाणती तेम नथी, परंतु शुं करुं के दैवयोगे योग्य
पतिने हुं मेळवी शकती नथी. ॥ ४३ ॥

त्यारे सखीओए तेणीने पूछ्युं के तने कयो वर प्रिय छे? त्यारे ते बालिका कामदेवरूपी
हाथीने (वश करवामां) अंकुशसरखुं वचन बोली के. ॥ ४४ ॥ आ जगतमां पुण्यनो सार शुं?
मनुष्यजन्मनो सार शुं? विद्यानो सार शुं? अने सुखनो सार शुं? ॥ ४५ ॥ एवी रीतनां आ चा-
रे प्रश्नोनो उत्तर जे परमार्थथी कहे, तेनेज हे सखीओ! हुं परणनारी छुं, अन्यथा परणीश नहि
॥ ४६ ॥ हुं वृद्धनी पाछळ संतायेली होवाथी तेओ मने जोइ शकी नथी, माटे एवी रीते तेओए

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

हस्तेन । पत्रे सर्वस्वनिधेः ॥ चतुःप्रश्नोत्तरश्लोक—मलिखच्चतुराग्रणीः ॥ ४८ ॥ बबंध बंधुरमति—र्व्यावृत्तोऽसौ गृहंप्रति ॥ पत्रं तस्य तरोर्मूर्ध्नि । देवधाम्न इव ध्वजं ॥ ४९ ॥ अयं गुरुस्तरुः सेयं । लता बहुलतास्पदं ॥ दीर्घेयं दीर्घिका चेति । चिरं भ्रांत्वाश्रितश्रमा ॥ ५० ॥ पतिमार्गानुगामित्वा—दिव तेनैव वर्त्मना ॥ निवृत्ता पत्रकं तत्र । सुभद्रा तन्निरैक्षत ॥ ५१ ॥ युग्मं ॥ पत्रे नेत्रे सुधासत्रे । चपलाभिरथालिभिः ॥ आनीय दत्ते श्लोकं सा । वाचयामास वाग्मिनी ॥ ५२ ॥ सुकृत-

---

गुप्त करेली वात सांभळीने हुं तने ते जणाववामाटे आव्यो छुं. ॥४७॥ (ते सांभळी) महाचतुर सुरेंद्रदत्ते पोताने हाथे पत्रमां निधानना सर्वस्वरूप ते चारे प्रश्नोना उत्तरनो श्लोक लख्यो ॥४८॥ पछी त्यांथी घरतरफ वळतां ते बुद्धिवान् सुरेंद्रदत्ते देवमंदिरपर ध्वजानीपेठे ते पत्र ते वृक्षनी टोंचे बांध्यो. ॥ ४९ ॥ आ वृक्ष मोटुं छे, आ वेल बहु फेलायेली छे तथा आ वाव लांबी छे एम (विनोद करती) घणो काळ भमीने थाकेली ॥ ५० ॥ जाणे पतिना मार्गने अनुसरनारी होय नहि तेम ते सुभद्राए तेज मार्गे पाछां फरतां थकां त्यां ते पत्र जोयो. ॥ ५१ ॥ एवामां ते चंचल सखीओए नेत्रोप्रते अमृतनी धारासरखो ते पत्र लावीने आपते छते ते विदुषी सुभद्रा ते श्लोक

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

स्य कृपा सारं । सत्कर्म नरजन्मनः ॥ विद्यायास्तत्वधीः सारं । संतोषः शर्मणां पुनः ॥ ५३ ॥ श्लो-
केऽत्रालोकिते हार्दा—भिप्रायपिशुनेऽनया ॥ अवापि वपुषः स्थूलं-करणी धोरणिर्मुदां ॥ ५४ ॥
अस्या दृग्भ्यां विकसितं । कपोलाभ्यां प्रफुल्लितं ॥ उरोजाभ्यामुच्छ्वसितं । ततः प्रिय इवेक्षिते ॥
॥ ५५ ॥ विनापि वेणुवीणादि—वादित्रं ननृते तया ॥ आह्लादश्च विषादश्च । स्त्रीणां प्रायेण दु-
र्जरौ ॥ ५६ ॥ वाचालीभूतजिह्वाग्रो—वाचालीः सा ससंभ्रमं ॥ अये मत्कृपया कोऽपि । कृतो वि-

---

वांचवा लागी. ॥ ५२ ॥ पुण्यनो सार दया, मनुष्यजन्मनो सार सत्कार्य, विद्यानो सार तत्वबुद्धि
तथा सुखनो सार संतोष छे. ॥ ५३ ॥ पोताना हृदयना अभिप्रायने जणावनारा ते श्लोकने जो-
वाथी सुन्दरा शरीरने प्रफुल्लित करनारी हर्षनी श्रेणि पामी. ॥ ५४ ॥ ते समये जाणे भर्तारनेज
मळवाथी होय नहि तेम तेणीनी आंखो विकस्वर थइ, गाल प्रफुल्लित थया, तथा स्तनो उच्छ्व-
सित थयां ॥ ५५ ॥ वांसळी तथा वीणाआदिक वाजित्रविना पण ते नाचवा लागी, केमके प्रायें
स्त्रीओ हर्ष तथा खेदने जीरवी शकती नथी. ॥५६॥ वाचाल थयेली छे जिह्वा जेनी एवी ते सं-
भ्रमसहित सखीओने कहेवा लागी के, अहो विधाताए मारापर कृपा करीने कोइकने कृतार्थ क-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

श्चकृता कृती ॥ ५७ ॥ अद्यापि निश्चितं नास्ति । निष्कोविदमिदं जगत् ॥ अद्यापि हंत संत्येव । सतीनां सत्त्वसिद्धयः ॥ ५८ ॥ महच्चित्रमिदं दूर—स्थोऽप्येष विविदे कथं ॥ श्लोकार्थमेतं मच्चेतो—धाम्नि धीनृगृहस्थितं ॥ ५९ ॥ प्रियचंद्रोदयस्फीते । ममानंदमहोदधौ ॥ स ज्ञेयः कथमित्येका । शंका हालाहलायते ॥ ६० ॥ यावदेवं ब्रुवाणा सा । ग्रस्यते मोहरक्षसा ॥ तावत्पत्रलिपिं सम्यगवगम्येत्यभाषत ॥ ६१ ॥ जितं जितं मया सख्यः । शांतं शांतममंगलं ॥ प्राप्तः प्राप्तः प्रियः सो-

---

रेलो छे. ॥ ५७ ॥ खरेखर हजु पण आ जगत पंडितरहित थयेलुं नथी, तेमज हजु पण सतीजनां सत्वनी सिद्धि रहेली छे. ॥ ५८ ॥ परंतु आ एक महोटुं आश्चर्य छे के, दूर रहेला एवा पण तेणे मारा चित्तरूपी घरना बुद्धिरूपी ओयरामां रहेला आ श्लोकार्थने शीरीते जाण्यो! ॥५९॥ मारा प्रियरूपी चंद्रना उदयथी उल्लसित थयेला आनंदरूपी समुद्रमां हवे तेने शीरीते उळखवो? एज एक चिंता झेरसमान थइ पडी छे. ॥ ६० ॥ एम बोलतीथकी जेटलामां ते मोहरूपी राक्षसथी ग्रसाय छे, तेटलामां ते पत्रनी लीपीने सारीरीते उळखीने बोली के ॥ ६१ ॥ हे सखीउ हुं जीती जीती, विघ्न शांत थयुं शांत थयुं, ते प्रीतम मल्यो मल्यो, माटे तमो नाचो नाचो? ॥६२॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ऽयं । यूयं नृत्यत नृत्यत ॥ ६२ ॥ असौ सुरेंद्रदत्तो हृ—त्तोषन्नूरेभ्भिरद्भैः ॥ ज्ञातः समुद्रदत्तेभ्य—वंशमुक्तामणिर्मया ॥ ६३ ॥ उपोपाध्यायमध्याय—परया शैशवे मया ॥ कौशलं कौशलंभ्राद्यः । साक्षादस्यान्वन्नूयत ॥ ६४ ॥ स्वधिया निर्जितोऽनेना—ददानो दर्शनं दिवा ॥ न्नीतन्नीत इव व्यो-म्नि । निशि भ्रमति वाक्पतिः ॥ ६५ ॥ मन्येऽमुना तृणीचक्रे । स्वगांन्नीर्येण वारिधिः ॥ ऊर्वान-लो ज्वलन्नेतं । ग्रसते कथमन्यथा ॥ ६६ ॥ न्नमरंग इवानंग—स्तस्य रूपनिरूपणात् ॥ शंन्नोस्तृ-

---

आ अक्षरोथी मारा हृदयना संतोषना स्थानसरखा तथा समुद्रदत्तशेठना वंशमां मुक्तामणिसरखा ते सुरेंद्रदत्तने में उंळखी कहाड्यो छे. ॥ ६३ ॥ वळी हे कमलसरखा नेत्रवाळी सखीन ! बाल्यप-णामां उपाध्यायपासे अभ्यास करती वखते में तेनी कुशलता साक्षात अनुन्नवेली छे. ॥ ६४ ॥ तेणे पोतानी बुद्धिथी जीतेलो बृहस्पति दिवसे दर्शन न आपतो थको बीकणनी पेठे रात्रिए आकाशमां न्नमे छे. ॥ ६५ ॥ हुं एम मानुं छुं के तेणे पोतानी गंन्नीरताथी समुद्रने तृणसमान करेलो छे, जो एम न होय तो बळतो ऊर्वानल शामाटे तेने ग्रसी जाय छे ? ॥ ६६ ॥ तेनुं रू-प जोवाथी जाणे निराश थयो होय नहि तेम कामदेव महादेवना त्रीजां नेत्ररूपी अग्निकुंडमां

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तीयनेत्राग्नि—कुंडे मृत्युमसाधयत् ॥ ६७ ॥ बुधा मुधा सुधामाहु—स्तद्गिरा तृप्तिभागिनः ॥ हित्वा भुवं दिवं भेजे । ततः सापत्रपेव सा ॥ ६८ ॥ तस्मिन् ज्ञातेऽपि नाद्यापि । मनसो मम निर्वृत्तिः ॥ कदाचिदप्यसौ मह्य—द्यदि प्रश्नं विधास्यति ॥ ६९ ॥ तदा मया मंदधिया । दास्यते कथमुत्तरं ॥ विनोत्तरं तु दयिती—कर्त्ता मां बालिशां न सः ॥ ७० ॥ अहो अद्यापि वीवाहं । पश्यामि बहुविघ्नकं ॥ यद्वालं चिंतया दैवे । विश्वव्यापारपारगे ॥ ७१ ॥ आलपंतीति सा प्राप । पु

पडीने बळी मर्यो छे. ॥ ६७ ॥ तेनी वाणीथी संतुष्ट थयेला देवो अमृतने नकामुं गणे छे, अने तेथी ते अमृत जाणे लज्जातुर थयुं होय नहि तेम पृथ्वी तजीने देवलोकमां गयुं छे. ॥ ६८ ॥ वळी तेने जाण्या छतां पण हजु मारां मनने शांति थती नथी, केमके कदाच ते पण मारीपेठे जो प्रश्न करशे तो ॥ ६९ ॥ मंदबुद्धि एवी हुं शीरीते तेने उत्तर आपी शकीश? अने उत्तर आप्याविना मने निर्बुद्धिने ते पोतानी स्त्रीतरीके स्वीकारशे नहीं. ॥ ७० ॥ अहो! हजु पण हुं मारा विवाहने घणा विघ्नोवाळो जोउं छुं, अथवा जगतनो व्यापार दैवाधीन होवाथी चिंतावडे करीने सर्युं. ॥ ७१ ॥ एम बोलतीथकी ते अग्निथी जेम तृणनी पूळी तेम वियोगथी बळतीथकी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

रः परिसरं स्यात् ॥ दह्यमाना वियोगेन । तृणपुलीव वह्निना ॥ १२ ॥ पिंडीभूतमिव यशो—राशिं कारयितुः पुरः ॥ मनःप्रसादहेतुं सा । जैनप्रासादमैक्षत ॥ १३ ॥ तत्र प्रविश्य सार्हतं । तुष्टा तुष्टाव जावतः ॥ निर्वापयंती संतापं । हार्दं नयनवारिभिः ॥ १४ ॥ जय त्वं जगदाधार । जगद्बंधो जगद्गुरो ॥ जगन्नाथ जगद्ध्येय । जगदानंददायक ॥ १५ ॥ शीतार्त्तानामिवार्चिष्मान् । दिग्मूढानामिवांशुमान् ॥ आतुराणामिव भिषक् । दुःखिनां त्वं गतिर्जिन ॥ १६ ॥ जवांजोधौ विपद्वारि—पूर-

---

जलदी नगरपासे आवी. ॥ १२ ॥ जाणे बनावनारना यशनो समूह एकठो थयो होय नहि, एवुं एक मनोरंजक जिनमंदिर त्यां तेणीए जोयुं. ॥ १३ ॥ तेमां जइने नयनाश्रुथी हृदयना संतापने दूर करीने हर्षथी भावपूर्वक तेणीए श्रीअरिहंतप्रभुनी स्तुति करी. ॥ १४ ॥ हे जगतना आधारभूत! हे जगतना बंधु! हे जगतना स्वामी! तथा जगतने ध्यान धरवालायक! तुं जगतने आनंद आपनारो छे. ॥ १५ ॥ वळी हे जिनेश्वर! ठंमीथी पीडायेलाउने जेम अग्नि, दिग्मूढोने जेम चंद्र, तथा रोगीउने जेम वैद्य तेम दुःखिउने तुंज आश्रय करवा योग्य छे. ॥ १६ ॥ आपदारूपी जलना समूहथी भरेला आ संसारसमुद्रमां मनुष्यजन्मरूपी होमी मलते छते तुं तेमां

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

ताजि निमज्जतां ॥ नरजन्मतरीत्वान्ने । भवान्नियामकायते ॥ ७७ ॥ वैद्यो हुं नीरुजं दत्ते । गीः प्रज्ञां नृपतिर्धनं ॥ त्वमेकः सर्वकार्येषु । प्रभुः केनोपमीयसे ॥ ७८ ॥ सा ममापदपि प्रीत्यै । यथा त्वं ध्यायसेऽनिशं ॥ साम्राज्येनापि तेनालं । यत्र त्वं न प्रपद्यसे ॥ ७९ ॥ तव प्रसादप्रासाद—शृंगाग्रमधितस्थुषः ॥ प्रभूयते विपद्व्याघ्री । धावमानापि नार्दितुं ॥ ८० ॥ देवो गुरुः पिता माता । सखा स्वामी त्वमेव मे ॥ तत्प्रसद्य विपन्मग्नां । मां कृपालय पालय ॥ ८१ ॥ नंस्याम्यहं सदैव त्वां

निर्यामकसमान छे. ॥ ७७ ॥ वैद्य नीरोगीपणुं आपे छे, सरस्वती बुद्धि आपे छे, राजा धन आपे छे, परंतु तुं तो एकज सर्व कार्योमां समर्थ छे, माटे तने कोनी उपमा आपुं? ॥ ७८ ॥ ते दुःख पण मने आनंदकारी छे, के ज्यां तारुं हमेशां ध्यान धरी शकाय छे, परंतु ज्यां तुं प्राप्त थतो नथी ते राज्यनी पण मारे जरुर नथी. ॥ ७९ ॥ तारी कृपारूपी महेलना शिखरना अग्रभागपर रहेला प्राणीने दोडती एवी पण आपदारूपी वाघण दुःख देइ शकती नथी. ॥ ८० ॥ मारो देव गुरु पिता माता मित्र तथा स्वामी तुंज छे, माटे हे कृपालय! कृपा करीने आपदामां बुडेली एवी जे हुं तेनुं तुं रक्षण कर? ॥ ८१ ॥ हुं हमेशां आपनां दर्शन करीश, तथा आपनी स्तुतिना प्र-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

भूयासं च स्तवात्तव ॥ क्षमा समाधिमाधातुं । प्रिये प्रश्नं प्रकुर्वति ॥ ८२ ॥ इत्युक्त्वा साऽलुठत पाद-पीठस्य पुरतः प्रभोः ॥ पितृभ्यामपि येनार्त्ति—भाजां देवगुरू प्रियौ ॥ ८३ ॥ बभूवुर्जिनभ-त्तया च । कृपया च प्रणोदिताः ॥ साहाय्यकारिणस्तस्या—श्चैत्याधिष्ठायकाः सुराः ॥ ८४ ॥ देवं जिनेंद्रं भर्त्तारं । सुरेंद्रं च प्रपेदुषी ॥ ततः सतीशिरोरत्नं । निजं धाम जगाम सा ॥ ८५ ॥ अथ कामः सामदाना—द्युपायेषु पराङ्मुखः ॥ अबलामपि नां चक्रे । केवलं दंडगोचरां । ८६ ॥ भू-

---

भावथी ज्यारे मारो स्वामी प्रश्न करे त्यारे हुं तेनो उत्तर आपवाने समर्थ थाउं तो वधारे सारुं थाय. ॥ ८२ ॥ एम कहीने ते प्रभुना आसनपासे लोटी पमी, कारण के दुःखीउने माबाप करतां पण देवगुरु वधारे प्रिय होय छे. ॥ ८३ ॥ एवी रीतनी जिनभक्तिथी तथा दयाथी प्रेरायेला चैत्यना अधिष्ठायक देवो तेणीने सहाय करनारा थया. ॥ ८४ ॥ हवे जिनेश्वरने देवतरीके तथा सुरेंद्रदत्तने भर्तारतरीके स्वीकारती ते सतीशिरोमणि सुलसा पोताने घेर गइ. ॥ ८५ ॥ हवे कामदेव पण साम दान आदिक उपायोने तजीने ते अबलाने पण केवल दंडगोचर करवा लाग्यो. ॥ ८६ ॥ एवीरीते कामथी पीमायेली ते आभूषणने दूषणतरीके, वस्त्रने शस्त्रतरीके, पोता-

षणं दूषणं वस्त्रं । शस्त्रं स्वजवनं वनं ॥ कामार्त्तया तया पुष्प-माला ज्वाला इवेक्षिताः ॥ ८७ ॥
सौकुमार्यमहो तस्या-यत्पौष्पैरपि सायकैः ॥ अनंगेनाहता भेजे । दशां जीवितनाशिनीं ॥ ८८ ॥
अथ तस्या वयस्याभिः । सुरेंद्रोपयमस्पृहां ॥ बोधितः सागरोऽहृष्य-द्योग्यजामातृलाभतः ॥ ८९ ॥
प्रैषीच्चाप्तान्नरांस्तस्मै । पुत्रीं दातुं तदोकसि ॥ याचतां ददतां वापि । कन्यां किंचिन्न लाघवं ॥ ९० ॥
समुद्रदत्तं समुदः । प्रजजल्पुरुपेत्य ते ॥ तवोपयच्छतां सूनुः । सागरस्यांगजामिति ॥ ९१ ॥ सुरेंद्रो-

---

ना भुवनने वनतरीके तथा पुष्पमालाने अग्निनी ज्वालातरीके जोवा लागी. ॥ ८७ ॥ अहो! ते-णीनुं सुकुमालपणुं तो जुओ! के जे कामदेववडे करीने पुष्पनां बाणोथी हणातीथकी पण प्राण-हारक दशाने प्राप्त थइ. ॥ ८८ ॥ हवे सखीओए सुरेंद्रदत्तने परणवानी तेणीनी इच्छा जणाव्या-थी सागरश्रेष्ठी पण लायक जमाइनी प्राप्तिथी खुशी थयो. ॥ ८९ ॥ पछी तेने पोतानी पुत्री आ-पवामाटे तेणे पोताना मान्य पुरुषोने तेने घेर मोकल्या, केमके कन्या मागवामां अथवा देवामां कंइ पण हलकाइ थती नथी. ॥ ९० ॥ तेओ समुद्रदत्तपासे आवीने हर्षसहित केहेवा लाग्या के तमारा पुत्रने सागरश्रेष्ठिनी कन्यासाथे परणावो? ॥ ९१ ॥ आ सुरेंद्रदत्त महातेजस्वी निर्मल त-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ऽसौ महातेजा । विमलस्त्रासवर्जितः ॥ तप्तगांगेयगौरांगी । सुजद्रापि शुजाकृतिः ॥ ७२ ॥ अन-
योर्योगमाधातुं । मणिमुद्रिकयोरिव ॥ विधिरेव कलादः स्या—त्तद्गृह्याः के पुनर्वयं ॥ ७३ ॥ ए-
वं वाग्गौरवं तन्वन् । समुद्रः प्रतिपद्यते ॥ यावत्तेषां वचस्तावत् । सुरेंद्रः प्रोचिवानिति ॥ ७४ ॥ सं-
योज्य दूरे जवतः । पितरौ सारथी इव ॥ जर्त्रैव योषिन्निर्वाह्या । धूर्धुर्येणेव केवलं ॥ ७५ ॥ सद्वं-
श्या सगुणा नम्रा । स्मर्त्तव्या संकटे दृढा ॥ अजंगुरा च जाग्यैः स्या—द्धनुर्यष्टिरिवांगना ॥ ७६ ॥

आ निर्जय ठे, तेम सुभद्रा पण तपेलां सुवर्णसरखां गौर शरीरवाळी अने सुंदर आकारवाळी ठे.
॥ ७२ ॥ मणि अने मुद्रिकानीपेठे आ बन्नेनो योग मेळववाने विधाताज सोनार बनी शके ते-
म ठे, माटे अमो तो आ बाबतमां शुं हिसाबमां लीये ? ॥ ७३ ॥ एवी रीते वचनगौरवने विस्ता-
रतोथको समुद्रदत्त जेवामां तेजनुं वचन स्वीकारे ठे, तेवामां सुरेंद्रदत्त बोल्यो के. ॥ ७४ ॥ मा-
बाप तो सारथिनीपेठे जोमीने दूर थइ जाय ठे. पठी तो बळदने जेम धोंसरांनो तेम मात्र ज-
र्तारनेज स्त्रीनो निर्वाह करवो पडे ठे. ॥ ७५ ॥ उत्तम वंशनी (सारा वांसवाळी) गुणवान् (दो-
रीवाळी) नम्र, संकटसमये याद करवा लायक, दृढ तथा धैर्यवाळी (जांगी न जाय तेवी) धनु-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

क्रियते निवृते हेतो—जाया सा यदि निर्गुणा ॥ तदायःशूलिकाप्रोतं । नरं मन्यामहे वरं ॥९७॥
वार्त्तयापि विवाहस्य । नरः को नात्र नृत्यति ॥ पाशे पिपतिषुः पक्षी । चायतिं न तु पश्यति ॥
॥ ९८ ॥ उद्धता स्वैरचारा च । किरती दुर्वचोरजः ॥ तृणं वात्येव दुष्टा स्त्री । भ्रमयत्यचिरान्नरं ॥
॥ ९९ ॥ ये बहिर्महिमाधारा । उदारा राजपूजिताः ॥ गृहायाता कुनार्यातो । दासवत्तेऽपि बिभ्य-
ति ॥ २०० ॥ अपरीक्ष्यादृतं प्रांते । विशीर्णं कूटहेमवत् ॥ कलत्रं क्लेशयत्येव । नरं सर्वस्वनाश-

---

ष्यना कामगांसरखी स्त्री भाग्यथीज मळी शके छे. ॥ ९६ ॥ पोताना सुखमाटे स्त्री स्वीकाराय छे, पण कदाच जो ते निर्गुणी निवडे तो तेना करतां तो लोखंडनी शूळीमां परोवायेला पुरुषने हुं श्रेष्ठ मानुं छुं. ॥ ९७ ॥ (पोताना) विवाहनी वातथी पण अहीं कयो पुरुष खुशी थतो नथी? केमके पाशमां पडवानी इच्छावाळो पक्षी कंइ पोतानुं भविष्य जोतो नथी. ॥ ९८ ॥ उद्धत स्वेच्छाचारी तथा दुर्वचनरूपी रजने उडाडती एवी वायुसरखी दुष्ट स्त्री तृणनीपेठे पुरुषने एकदम भमावे छे. ॥ ९९ ॥ जे पुरुषो बहार महिमावाळा उदार तथा राजाना मानीता छे, ते पण घेर आव्या के दासनीपेठे कुनार्याथी डरता रहे छे. ॥ २०० ॥ परीक्षा कर्याविना स्वीकारेलुं खोटुं सु-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तः ॥ १ ॥ एकमत्र मया तात । बालेनापि निदर्शनं ॥ वस्तुतत्वेक्षणं चक्षु—स्तार्त्तीयिकं निगद्य-
ते ॥ २ ॥ तथाहि भारतं क्षेत्र-मिदमस्त्यत्र चित्रकृत् ॥ पुंस्त्रीगजाश्वरत्नानि । जायंते यत्र धान्यव-
त् ॥ ३ ॥ तत्रास्ति हास्तिकाश्वीय-राथ्यपौरप्रपूरिता ॥ पूरिताशेषविद्विषि—भयोल्लापा वराणसी ॥
॥ ४ ॥ नृपालः पालयामास । राज्यं तत्र महाबलः ॥ संतप्ता यत्प्रतापेन । वनं भेजुररातयः ॥ ५ ॥
राज्ञस्तस्यातिगौरव्यो । ऽव्योपायविशारदः ॥ श्रेष्ठयशोधरश्रेष्ठी । श्रिया श्रीद इवापरः ॥ ६ ॥ गौ-

---

वर्ण छेवटे जेम विस्वराइने सर्व धनना नाशपूर्वक क्लेश आपे छे, तेम कुकार्योथी पण तेवुंज फ-
ल मले छे. ॥ १ ॥ आना संबंधमां हे पिताजी हुं बालक छतां पण वस्तुतत्व जोवामां त्रीजां लो-
चनसरखुं एक दृष्टांत आपने निवेदन करुं छुं. ॥ २ ॥ आ जंबूद्वीपमां एक भरत नामे आश्चर्य-
कारी क्षेत्र छे, केमके तेमां पुरुष, स्त्री, हाथी, घोडा तथा रत्नो धान्यनीपेठे उत्पन्न थाय छे. ॥३॥
तेमां हाथी घोडा रथ तथा नगरना लोकोना समूहथी भरेली तथा ज्यां वचनमात्रथी पण श-
त्रुनो भय नथी एवी वाराणसी नामनी नगरी छे. ॥४॥ त्यां महाबल नामनो राजा राज्य करतो
हतो, के जेना प्रतापथी तपेला वैरीओ वनमां रहेता हता. ॥ ५ ॥ ते राजानो अति माननीक

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

रीव गिरिशस्यास्यां—ऽजनि जाया मनोरमा ॥ यया संगम्य भर्त्ताभू—दनिशं वृषभासितः ॥ ७ ॥
अपुत्रयोस्तयोर्याति । काले युगलिनोरिव ॥ धर्मदत्तोऽभवत्पुत्रः । कृतपुण्यप्रभावतः ॥ ८ ॥ वर्धि-
तोऽध्यापितः पित्रा । युवा स परिणायितः ॥ श्रीशेषश्रेष्ठिनः पुत्रीं । सुरूपां नामतोऽश्रितः ॥ ९ ॥
पितुः प्रसादात्तीरस्थो । गृहव्यापारवारिधेः ॥ धर्मदत्तस्तया पत्न्या—ऽभुंक्त भोगाननारतं ॥ १० ॥

तथा द्रव्य मेलववामां हुशियार अने लक्ष्मीथी बीजा कुबेरसरखो यशोधर नामे एक शेठ त्यां व-
सतो हतो. ॥ ६ ॥ महादेवनी जेम पार्वती तेम तेनी मनोरमा नामे स्त्री हती, के जे सहित ते
हमेशां धर्मथी शोभायमान (वृषभना आसनवाळो) हतो ॥ ७ ॥ युगलीयांनीपेठे अपुत्र एवा
तेज बन्नेनो (केटलोक) समय गयाबाद तेजने (पूर्वे) करेलां पुण्यना प्रभावथी धर्मदत्त ना-
मे पुत्र थयो. ॥ ८ ॥ उमरलायक थये छते पिताए तेने भणावीने श्रीशेषशेठनी उत्तम रूपवा-
ळी सुरूपा नामनी पुत्रीसाथे परणाव्यो. ॥ ९ ॥ पितानी महेरबानीथी घरना व्यापाररूपी समुद्रने
कांठे बेठेलो एटले घरकामनी अंदर ध्यान आपवानी जरुरतविनानो ते धर्मदत्त ते स्त्रीसाथे ह-
मेशां एश माणवा लाग्यो. ॥ १० ॥ एकदिवसे आकाशगंगानां मोजांसरखां (अति उज्ज्वल)

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

अन्यदा स्वःसरिद्वीची—समे संवीय वाससी ॥ पुण्यद्रोः पक्किमफलैः । शोभितः स्वर्णभूषणैः ॥
॥ ११ ॥ वक्रस्वभावया शश्व–दध्यापित इव श्रिया ॥ कुर्वन् वक्रक्रमन्यासं । स चचार चतुष्पथे ॥
॥ १२ ॥ युग्मं ॥ तं गंधमृगवद्वीक्ष्य । सारसौगंध्यबंधुरं ॥ कः प्राणायामकारीव । नोर्ध्वश्वासो ज-
नोऽजनि ॥ १३ ॥ केचिदूचुरहो अस्य । भाग्यं सौभाग्यशालिनः ॥ जन्मना यन्मनुष्योऽपि । भा-
ति देव इव श्रिया ॥ १४ ॥ अपरे स्माहुरेतस्य खलु कृत्वाऽप्रशंसनं ॥ यः पित्रा स्वीकृतां लक्ष्मीं

वस्त्रो पहेरीने तथा पुण्यरूपी वृक्षनां पाकेलां फलसरखां स्वर्णनां आभूषणोथी शोभायुक्त थइने
॥ ११ ॥ हमेशां वक्रस्वभाववाळी लक्ष्मीए जाणे भणावेलो होय नहि तेम वांका वांका पगलां
मुकतोथको ते चहुटामां चालवा लाग्यो. ॥ १२ ॥ कस्तूरीयां हरिणनीपेठे उत्तम सुगंधिथी मनो-
हर बनेला एवा तेने जोइने जाणे प्राणायाम करतो होय नहि तेम कयो माणस ऊर्ध्वश्वास-
वाळो न थयो? ॥ १३ ॥ केटलाको कहेवा लाग्या के अहो! आ सौभाग्यवान धर्मदत्तनुं केवुं
(उमदुं) नशीब छे! के जे जन्मथी मनुष्य छतां पण लक्ष्मीथी देवसरखो शोभे छे. ॥ १४ ॥
केटलाको तेनी निंदा करीने कहेवा लाग्या के अरे! आ तो पिताए स्वीकारेली (पोतानी)

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

। भुनक्ति जननीमिव ॥ १५ ॥ प्रशस्यस्तात एवास्य । य एवं क्षमते व्ययं ॥ बुधो विधोरिव क्ली-
वः । पुत्रोऽपि स्यादरिः पितुः ॥ १६ ॥ एवं जनाननान्नाना—लापं श्रुत्वा स दध्यिवान् ॥ परोक्त-
मेषु पूर्वोक्ता—न्मान्यं व्याकरणेष्विव ॥ १७ ॥ सत्यवादिषु कः कोपः । सत्यवादी हि दुर्लभः ॥
जानेऽहमपि न न्याय्यो । यूनां पितृधनव्ययः ॥ १८ ॥ व्ययीत वित्तवं पैत्र्यं । कुणिः पंगुर्भवेद्यदि
॥ अन्यथा दुर्यशोवल्ल्यं—क्रूरावेव करौ क्रमौ ॥ १९ ॥ एवं विकल्पदुर्वात—क्षुब्धे तच्चित्तवारि-

---

मातासरखी लक्ष्मीने भोगवे छे. ॥ १५ ॥ धन्य छे एना पिताने के जे तेनुं आवीरीतनुं उडाउ-
पणुं सहन करे छे, चंद्रनो जेम बुध तेम अकर्मी पुत्र पण पितानो वैरी थाय छे. ॥ १६ ॥ एवी
रीते लोकोना मुखथी नानाप्रकारनां वचनो सांभळीने ते धर्मदत्त विचारवा लाग्यो के जेम व्या-
करणमां तेम (अहिं पण) प्रथम मनुष्यना वचन करतां पाछळना मनुष्यनुं वचन मानवालाय-
क छे. ॥ १७ ॥ वळी सत्यवादीउप्रते कोप करवो शा कामनो छे? केमके सत्य कहेनार दुर्लभ
होय छे, तेम हुं पण जाणुं छुं के उमरलायक पुत्रे पितानुं धन उडाववुं ए योग्य नथी. ॥१८॥
पुत्र जो लुलो अथवा पांगळो होय तो ते भले पिताए उपार्जन करेलुं धन खरचे, परंतु जो तेम

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

धौ ॥ धनार्जनाशाकल्लोलै—रुद्धतैर्व्यानशे जगत ॥ २० ॥ अथागत्य निजं धाम । पितरं स व्य-
जिज्ञपत ॥ दूरदेशांतरं गंतु—कामः कामनया श्रियः ॥ २१ ॥ वारितोऽपीति पित्रासौ । न जहौ
निजमाग्रहं ॥ भृशायंते निषिद्धेऽर्थे । युवानो ह्यातुरा इव ॥ २२ ॥ संगृह्य सांम्सारं स । लक्ष्मी-
लाभायलंपकः ॥ जवाद्विवाहकारी वा—ऽस्तोकं लोकममेलयत ॥ २३ ॥ सुरूपा तमथैकांते । कां-

न होय तो तेना हाथपग अपयशरूपी वेलडीना अंकुरासमान जाणवा. ॥ १९ ॥ एवी रीतनां विकल्पोरूपी तोफानी पवनथी तेनो मनरूपी समुद्र डोलायमान थयो, तथा तेमां उछळेलां धन कमावानी आशारूपी मोजांओ समस्त जगतमां व्यापी गयां. ॥ २० ॥ हवे ते पोताने घेर आवीने पिताने कहेवा लाग्यो के हे पिताजी धन कमावानी इच्छाथी हुं दूरदेशांतरमां जवा चाहुं छुं. ॥ २१ ॥ त्यारे पिताए निवार्या छतां पण तेणे पोतानो आग्रह छोड्यो नही, केमके युवको आतुरनी पेठे निषेधेलुं कार्य करवाने वधारे हठ करे छे. ॥ २२ ॥ विवाह करनारनीपेठे धन मेळववामाटे आतुर बनीने सर्व सरंजाम एकठो करीने तेणे त्यां घणा लोकोने भेगा कर्या. ॥ २३ ॥ हवे सुरूपाए तेने एकांते मनोज्ञ वचनथी कह्युं के, हे स्वामी! हुं पण खरेखर तमारी साथे आ-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तेन वचसा जगौ ॥ त्वया समं समेष्यामि । स्वामिन्नहमपि ध्रुवं ॥ २४ ॥ मावादीस्त्वं विमुग्धासि । लोको वैदेशिकः शठः ॥ शिरीषसुकुमारांगी । त्वं च पंथा सुदुःकरः ॥ २५ ॥ एवं भर्त्रा निषिध्धापि । साऽमुंचन्न कदाग्रहं ॥ वारयामासतुर्युक्त्या । ततस्तां श्वसुरावपि ॥ २६ ॥ कथंचनाप्यनुत्सृष्टा–ग्रहामात्तव्रतामिव ॥ पत्नीं प्रीत्या सहादाया–ऽनलसः प्रचचाल सः ॥ २७ ॥ तया दयितयाधिष्ठय—धृतिं मार्गेऽपि लंभितः ॥ प्रियजानिः प्रयाणानि । ददौ कतिपयानि सः ॥ २० ॥ पथ्यस्य

वीश. ॥ २४ ॥ (त्यारे धर्मदत्ते तेणीने कह्युं के) हे प्रिये! आ बाबतमां तुं कंइं बोलीश नहि, तुं तो नोळी बे, परदेशी लोको लुचा होय बे, वळी तुं सरसवना पुष्पसरखी सुकुमाल शरीरवाळी बे, अने देशाटन करवुं कंइं सहेलुं नथी. ॥ २५ ॥ एवी रीते भर्तारे निषेध्या बतां पण तेणीए ज्यारे कदाग्रह तज्यो नहि, त्यारे युक्तिपूर्वक सासुससराए पण तेणीने निवारी ॥ २६ ॥ जोगणनीपेठे कोइ पण रीते आग्रह न तजवाथी प्रीतिपूर्वक तेणीने साथे लेइने ते आलस तजीने चालतो थयो. ॥ २७ ॥ एवी रीते प्रीतिना वशथी साथे लेवाथी मार्गमां हरकत पमवा बतां पण तेणे केटलीक मजलो करी. ॥ २० ॥ राजानीपेठे लोकोने लेइने चालता एवा ते धर्मदत्तने मा·

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

पार्थिवस्येव । संवाह्य नयतो जनं ॥ विप्रो वररुचिर्नाम । धीधाम समगच्छत ॥ २९ ॥ समं तेन प्रियालापैः । पीयूषास्वादसोदरैः ॥ पद्मनालमिवांभोभि-स्तस्य मैत्र्यमवर्धत ॥ ३० ॥ सखायं सुखमत्येतुं । मार्गमेकरथस्थितं ॥ कथामवितथामेकां । विप्रं पप्रछ सोऽन्यदा ॥ ३१ ॥ सोऽप्यूचे मित्र संजात—स्तव तावत्कथारसः ॥ रसिकस्य हि कार्पण्यं । न कामिन इवोचितं ॥ ३२ ॥ दीनाराणांमदीनास्य । देहि पंचशतानि मे ॥ यथाऽपूर्वकथास्वाद—कौतुकं पूरयामि ते ॥ ३३ ॥ सोऽपि त-

---

गमां वररुचि नामना एक महाबुद्धिवान ब्राह्मणनो मेलाप थयो. ॥ २९ ॥ तेनी साथे थयेला अमृतना स्वादसरखा मिष्ट वचनोथी जेम जलवडे करीने कमलनी नाल तेम तेनी मित्राइ वृद्धि पामी. ॥ ३० ॥ विनोदपूर्वक मार्ग उलंगवामाटे एकज रथमां बेठेला एवा ते ब्राह्मणप्रते तेणे एक दिवसे एक वार्ता पूछी. ॥ ३१ ॥ त्यारे ते ब्राह्मणे पण तेने कह्युं के, हे मित्र तने हवे कथानो रस लाग्यो छे, माटे कामीनीपेठे रसिकने कृपणपणुं राखवुं ए उचित नही. ॥ ३२ ॥ माटे हे तेजस्वी मुखवाळा! तुं मने पांचसो सोनामहोरो आप? के जेथी तारुं अपूर्व कथाना स्वादनुं कौतुक हुं संपूर्ण करुं. ॥ ३३ ॥ (ते सांभळी) ते धर्मदत्त पण तेने तुरत पांचसो सोनामहोरो

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

स्मै ददौ मंक्षु । दीनारशतपंचकं ॥ न बाहुबलिनो द्रव्यं । व्ययतः शंकते मनः ॥ ३४ ॥ अथ सो-
ऽकथयत्तस्मै । कथामिति मिताक्षरां ॥ न नीचजनसंपर्कः । कार्यः स्वहितमिच्छता ॥ ३५ ॥ ततः
किमिति तेनोक्तो—ऽवादीदहसनो द्विजः ॥ धीमन्नियमियत्येव । कथास्त्यथ स ऊचिवान् ॥ ३६ ॥
भोः किमेतत्त्वया प्रोक्तं । बालानामपि हास्यकृत् ॥ मम त्वमुत्तमर्णीव । मुधैव धनमग्रहीत् ॥ ३७ ॥
अपूर्वगोरससाकांक्षा—ऽस्त्यद्यापि मम तादृशी ॥ उत्पन्ना च विलीना च । कथमेषा कथागवी ॥ ३८ ॥

आपी, केमके भुजाबलवाळानुं मन धन खरचतां शंका पामतुं नथी. ॥ ३४ ॥ पछी ते ब्राह्मणे पण तेने आवी रीतनी एक टुंकाक्षरी कथा कही के, पोतानुं हित इच्छनारे नीच माणसनो संग करवो नही. ॥ ३५ ॥ पछी शुं? एम धर्मदत्ते पूछवाथी ते ब्राह्मण भारे महोडुं राखीने बोल्यो के हे बुद्धिवान्! आ कथा एटलीज हती, त्यारे वळी ते बोल्यो के ॥ ३६ ॥ अरे! बालकोने पण हसवुं आवे एवुं आ तुं शुं बोल्यो? खरेखर तें लेणीयातनीपेठे मारुं धन फोकट लेइ लीधुं. ॥ ॥ ३७ ॥ अपूर्व वचनरस (गोरस) चाखवानी मारी इच्छा तो हजु पण तेवीने तेवीज रही छे, माटे आ तारी कथारूपी गाय ते केवी! के जे जन्म्या भेळीज नाश पामी! ॥ ३८ ॥ एवी रीते

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

इत्यार्त्तं तं द्विजः प्रोचे । मा शुचः कथयाल्पया ॥ अल्पापीयं कथा मित्र । लोकद्वयसुखावहा ॥ ॥ ३९ ॥ पुनः कथां रसाधिक्या—त्कर्करायितशर्करां ॥ चेत्पिपाससि दीनार—सहस्रं देहि मे ततः ॥ ४० ॥ कथारंगच्छिदा दुःखं । लक्षेणापि न यास्यति ॥ इति सोऽदत्त दीनार—सहस्रमपि साहसी ॥ ४१ ॥ सोऽथ प्रोवाच विश्वासः । कार्यो नार्या न धीमता ॥ कथाद्वयं विधृत्येदं । धृतिच्छेदं न लप्स्यसे ॥ ४२ ॥ व्यमृशत् सोऽथ विप्रोऽय—महो लोभमहोदधिः ॥ यो मामेवं कथाव्या-

---

खेद करता एवा ते धर्मदत्तने ब्राह्मणे कह्युं के हे मित्र! तुं आ स्वल्प कथाथी खेद न कर? केमके आ स्वल्प कथा पण बन्ने लोकमां सुखकारी छे. ॥ ३९ ॥ वळी हजु पण रसना अधिकपणाथी उमदा साकरसरखा कथारसने जो तारे पीवानी इच्छा होय तो मने एक हजार सोनामहोरो आप? ॥ ४० ॥ कथारंगना भंगथी (थयेलुं) दुःख लाख (सोनामहोरोथी) पण जशे नहीं, एम विचारी ते साहसिके तेने एक हजार सोनामहोरो पण आपी. ॥ ४१ ॥ हवे ते ब्राह्मण बोल्यो के बुद्धिवाने स्त्रीनो विश्वास करवो नहि, अने आ बन्ने कथा हृदयमां धारवाथी तुं दुःखी थइश नहि. ॥ ४२ ॥ हवे ते धर्मदत्ते विचार्युं के अहो! आ ब्राह्मण तो लोभनो महा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

जा—न्मुग्धान्ायमदंमयत ॥ ४३ ॥ लोगोऽयं ापितो वीत—रागैः क्वास्थामलप्स्यत ॥ नानविषय-
न्महास्थान—स्वरूपा यद्यमी द्विजाः ॥ ४४ ॥ यत्तृष्णा कमलौघेन । घनेनापि न शाम्यति ॥ वा-
डवा वाडवाग्नेस्तत्—सखायः प्रस्फुरच्छिखाः ॥ ४५ ॥ प्रायः प्रियजला विप्रा—स्तृष्णातापातुरा इव
॥ ाले सतिलकाः प्राप्त—साम्राज्या इव लोगिषु ॥ ४६ ॥ नास्ति त्रिष्वपि लोकेषु । लुब्धो म-

---

सागर छे, के जेणे मने भोळाने आवी रीते कथाना मिषथी दंड्यो छे. ॥ ४३ ॥ वळी आवा म-
हास्थानसरखा जो ब्राह्मणो (दुनियामां) न होत तो वीतरागोए डरावेलो लोग क्यां पोतानुं र-
हेठाण मेळवी शकत? ॥ ४४ ॥ ब्राह्मणोनी तृष्णा घणा धनना समूहथी (वरसादथी) पण शां-
त थती नथी, माटे खरेखर ते ब्राह्मणो शिखावाळा (चोटलीवाळा) वडवानलना मित्रसरखा छे.
॥ ४५ ॥ वळी ब्राह्मणो तृष्णारूपी तापथी जाणे व्याकुल थया होय नहि तेम तेउने हमेशां ज-
ल वहालुं छे, अने लोगी माणसोमां जाणे राजा होय नहि तेम तेउ कपालोमां (राज्याभिषे-
कना चिन्हरूप) तिलकने धारण करे छे. ॥ ४६ ॥ त्रणे लोकोमां मारासरखो बीजो कोइ लो-
भी नथी, एवुं देखाडवानेज आ ब्राह्मणो हमेशां जनोइना मिषथी हृदयमां त्रण रेखाउं धारण

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

त्सद्दशोऽपरः ॥ इति रेखात्रयं सूत्र—व्याजाद् बिभ्रत्यमी हृदा ॥ ४७ ॥ उदंगुलिः कृतोऽमीभि—
र्येद्वेदाध्ययने करः ॥ ततोऽभ्यासात्तथैवासौ । भवति प्रतिदायकं ॥ ४८ ॥ ब्राह्मणानां तनुरियं । न-
नु तृष्णातरंगिणी ॥ नो चेत्कटीतटीदेशे—ऽदभ्रदर्भोदयः कथं ॥ ४९ ॥ यल्लोभादमुनात्तं त—द्याच-
मानास्त्रपामहे ॥ देयं चेत्प्राग्भवस्यात्र—च्चुटिताः स्मस्तदा वयं ॥ ५० ॥ एवं वितर्कयंस्तेन । सह
वर्त्म विलंघ्य सः ॥ पारं पोत इवांभोधे—र्जगाम श्रीपुरं पुरं ॥ ५१ ॥ तस्माद् बहिः पटकुटी—र-

---

करे छे. ॥ ४७ ॥ वळी आ ब्राह्मणो वेद भणती वखते उंची आंगळीओवाळो जे पोतानो हाथ करे छे, ते अभ्यासथीज ते दातारप्रते पोतानो हाथ प्रसारे छे. ॥ ४८ ॥ ब्राह्मणोनुं आ शरीर खरेखर तृष्णानी नदीरूप छे, जो एम न होत तो तेओना कटीप्रदेशपर प्रकटरीते दर्भनी उत्पत्ति क्यांथी होत? ॥ ४९ ॥ लोभने वश थइ आ ब्राह्मणे मारी पासेथी जे धन लीधुं छे, ते पाछुं मागतां मने लज्जा थाय छे. माटे जो तेनुं पूर्वभवनुं देवुं हशे तो ते आपीने हुं तो छुटी गयो छुं. ॥ ५० ॥ एम विचारतोथको ते धर्मदत्त ते ब्राह्मण सहित मार्ग उल्लंघीने वहाण जेम समुद्रने कांठे तेम श्रीपुरनगरप्रते गयो. ॥ ५१ ॥ त्यां तेणे नगरनी बहार दोरीओथी मजबूत करेला

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ज्जुस्खलितसंचरं ॥ सार्थं सोऽस्थापयद्युक्त्या । चमूमिव चमूपतिः ॥ ५२ ॥ पथकः कथकश्चाय । स विप्रः समुपेत्य तं ॥ आलपीन्मधुरालापै–र्गृहं गंतुमना निजं ॥ ५३ ॥ पुरेऽस्मिन्नेव वास्तव्यः । सोऽहं वररुचिश्चिरं ॥ बहिर्भ्रांत्वाथ यास्यामि । गृहं नीडमिवांडजः ॥ ५४ ॥ त्वं मे प्रियवयस्योऽसि । सौहृदं मा स्म विस्मरेः ॥ पतितः संकटे बुद्धि–घस्मरे मां स्मरेः पुनः ॥ ५५ ॥ गृहाण त्वं जवादेतान् । यवान् मैत्र्या लवानिव ॥ यथा तथामी कस्यापि । न प्रकाश्या रहस्यवत् ॥ ५६ ॥ अमी

तंबूत नाख्या, तथा सेनापति जेम सैन्यने तेम तेणे त्यां सगवडथी पोतानो सार्थ स्थाप्यो. ॥५२॥ हवे ते मार्गे मळेला अने कथा कहेनार तथा पोताने घेर जवाना मनवाळा ते ब्राह्मणे तेनीपासे आवीने कह्युं के ॥ ५३ ॥ हुं आ वररुचि नामनो ब्राह्मण घणा काळथी आज नगरमां रहुं छुं, तथा देशाटन करीने पक्षी जेम पोताना माळाप्रते तेम हवे मारे घेर जइश. ॥ ५४ ॥ तुं मारो प्रिय मित्र छे, माटे तारे मित्राइ विसरवी नही, तेमज बुद्धिगम्य संकट पडती वखते वळी मने तुं याद करजे. ॥ ५५ ॥ वळी तुं आपणी मित्राइना लेशसरखा आ यवोने ग्रहण कर? वळी गुप्त वातनीपेठे तारे कोइने पण सहेज वातमां आ जव संबंधि विवेचन करवुं नहि. ॥ ५६ ॥ मंत्रथी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

भूमा जलैः सिक्ता । मित्र मंत्रपविविता: ॥ अत्युग्रपुण्यवत्सद्यः । प्ररोहंति फलंति च ॥ ५७ ॥ सोऽ-
थादाय यवांस्तस्मा—न्निजपत्न्याः समार्पयत् ॥ ययौ विप्रोऽपि धाम स्वं । प्रियापत्यदिदृक्षया ॥५८॥
समादाय समं श्रेष्टि—सुतोऽपि प्राभृतं मुदा ॥ सदाचारस्ततः सिंह—द्वारमाप क्ष्मापतेः ॥ ५९ ॥ क-
श्चिदेव दिदृक्षुस्त्वा—मिभ्यः प्राभृतपाणिकः ॥ द्वारे विलंबितोऽस्तीति । वेत्री नृपं व्यजिज्ञपत् ॥
॥ ६० ॥ द्राक्तं समानयात्रेति । नृपादिष्टेन वेत्रिणा ॥ अलिः परिमलेनेव । पुष्पं निन्ये स पर्षदं ॥

पवित्र थयेला आ यवो वावीने जलथी सिंचवाथी अतिशय पुण्यनीपेठे तुरत उगीने फळे तेवा
छे. ॥ ५७ ॥ हवे ते यवो तेनीपासेथी लेइने तेणे पोतानी स्त्रीने आप्या, तथा ते ब्राह्मण पण
पोतानी स्त्री तथा संतानोने मलवानी इच्छाथी पोताने घेर गयो. ॥ ५८ ॥ पछी ते सदाचारवाळो
श्रेष्टिपुत्र धर्मदत्त पण नेटणुं लेइने हर्षथी राजाना दरबारमां गयो. ॥ ५९ ॥ त्यारे छडीदारे जइने राजाने विनंति करी के, हे स्वामी! कोइक शाहुकार हाथमां नेटणुं लेइने आपने मळवानी इच्छाथी बारणे आवेलो छे. ॥ ६० ॥ तेने जलदी अहीं लाव? एवी रीते राजाए हुकम करवाथी परिमल जेम भमराने पुष्पप्रते लेइ जाय छे तेम ते छडीदार तेने सभामां लेइ गयो. ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

॥ ६१ ॥ उपदामुपपादांते । मुक्त्वा नृपं ननाम सः ॥ पीठे तद्दापिते हंस । इवाब्जे निषसाद च
॥ ६२ ॥ राज्ञश्च तस्य चालापाः । प्रावर्त्तंत परस्परं ॥ पूरयंतः सिताक्षोद —स्यूतचूतरसस्पृहां ॥६३॥
भक्त्या च स्नेहलोक्त्या च । तोषितस्तस्य नृपतिः ॥ मुमोच सकलं शुल्कं । गुणाढ्यः क्व न पूज्यते
॥ ६४ ॥ इह स्थितस्त्वमागच्छे—रनिशं मम संसदि ॥ इत्यादेशं नरेशस्य । स वितेने शिखामणिं
॥ ६५ ॥ त्रिभूमं नगरस्यांत—स्तस्यावस्थितये नृपः ॥ अदत्त सौधं तुष्टा हि । नृपाः कल्पद्रुमाः

॥ ६१ ॥ चरणमां भेटणुं मूकीने ते राजाने नम्यो, तथा हंस जेम कमलपर तेम राजाए अपावे-
लां आसनपर ते बेठो. ॥ ६२ ॥ पछी परस्पर साकरना चूरासाथे मळेला आंबाना रसनी इच्छाने
पूरतो एवो वचनविनोद तेनी अने राजानी वच्चे थयो. ॥ ६३ ॥ तेनी भक्तिथी तथा स्नेहयुक्त
वचनोथी खुशी थयेला राजाए तेनुं सघळुं दाण माफ कर्युं, केमके गुणवान माणस क्यां पूजातो
नथी? ॥ ६४ ॥ अहीं ज्यांसुधि रहो त्यांसुधि हमेशां तमारे मारी सभामां आववुं, एवी रीतना
राजाना हुकमने तेणे पण मस्तके चडाव्यो. ॥ ६५ ॥ पछी राजाए तेने रहेवामाटे नगरनी अंद-
र त्रण मजलानो महेल सोंप्यो, केमके खुशी थयेला राजाओ कल्पवृक्षसमान थइ पडे छे. ॥६६॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

:इव ॥ ६६ ॥ तस्थुषस्तत्र तस्याथ । क्रयविक्रयकारिणः ॥ विटेन गंगदत्तेन । सौहृदमप्यजायत ॥
॥ ६७ ॥ बब्बूलेनेव रंभाया । राहुणेव सितद्युतेः ॥ बिमालेनेव हंसस्य । हुताशेनेव शाखिनः ॥
॥ ६८ ॥ एतेन क्रूरचित्तेन । संगतिस्तव नोचिता ॥ इत्युक्तोऽपि जनैरब्धि-र्विषवत्तं न सोऽत्यजत्
॥ ६९ ॥ विनापि धर्मदत्तं सो—ऽवतंसः सर्वमायिनां ॥ समं सुरूपया चक्रे । हास्यकेलिकुतूहलं
॥ ७० ॥ तज्जानन्नपि नाक्रुध्य-दिभ्यसूः सरलाशयः ॥ भ्रातो भ्रात इवाशेषः । साधुः साध्वेव प-

हवे त्यां रहीने लेवडदेवड करता एवा ते धर्मदत्तने गंगदत्त नामना एक लफंगा माणससाथे मि-
त्राइ थइ. ॥ ६७ ॥ बावळसाथे जेम केळनी, राहुसाथे जेम चंद्रनी, बिलाडासाथे जेम हंसनी त-
था अग्निसाथे जेम वृक्षनी ॥ ६८ ॥ तेम क्रूर मनवाळा एवा आ गंगदत्तनी साथे सोबत करवी
तने उचित नथी, एवी रीते लोकोए कह्या छतां पण समुद्र जेम विषने तेम तेणे तेने तज्यो
नहि. ॥ ६९ ॥ (अनुक्रमे) धर्मदत्तनी गेरहाजरीमां पण ते कपटीनो शिरोमणि गंगदत्त सुरू-
पासाथे हास्य क्रीडा विनोद आदिक करवा लाग्यो. ॥ ७० ॥ ते बाबतने जाणतां छतां पण ते
सरल आशयवाळो श्रेष्टिपुत्र धर्मदत्त क्षोभ पाम्यो नहि, केमके धरायेलो सर्वने धरायेला तथा स-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ष्यति ॥ ७१ ॥ क्रमादवाप्तप्रसरः । स तस्यां विप्लुतोऽभवत् ॥ विकारकारणं कुक्षि-निक्षिप्तोऽपि ख-
लः खलु ॥ ७२ ॥ जनेभ्यस्तदपि श्रुत्वा । ऋजुरध्यायदिभ्यसूः ॥ भुंजानः स्वगृहे हंत । परतप्तिक-
रो जनः ॥ ७३ ॥ लोकोऽयं परविघ्नेच्छुः । सोढा न स्नेहमावयोः ॥ ब्रूतेऽस्मिन्नपि यद्दोषान् । दुग्धे
किं पूरकानिव ॥ ७४ ॥ एवं धीशाशयेऽप्यस्मिन् । विटः प्रकटमत्सरः ॥ रहः प्रोवाच तत्पत्नीं । दौः-
शील्येनात्मसात्कृतां ॥ ७५ ॥ मार्यते धर्मदत्तश्चे-द्वार्यते वा विशन् गृहं ॥ जाये जायेत तद्भोग—

ज्जन सर्वने सज्जनज जुए छे. ॥ ७१ ॥ अनुक्रमे अवसर मेळवीने ते तेणीनीसाथे भोगविलास पण करवा लाग्यो, केमके हृदयमां (पेटमां) स्थापेलो पण दुर्जन (खोळ) खरेखर विकार क-रनारो थाय छे. ॥ ७२ ॥ आ वृत्तांत पण लोकोना मुखथी सांभळ्या छतां ते भोळो धर्मदत्त एम विचारवा लाग्यो के लोको तो पोताने घेर खाइपीने परनीज खोदणी कर्या करे छे. ॥ ७३ ॥ लोको परविघ्नसंतोषी होवाथी अमारा बन्ने वच्चेनो स्नेह सहन करी शकता नथी, केमके दूधमां पू-रानीपेठे तेओ आ गंगदत्तमां पण दोषो कहे छे. ॥ ७४ ॥ एवी रीते शुभ आशयवाळा एवा पण आ धर्मदत्तप्रते प्रकटरीते द्वेष करनारो ते गंगदत्त एक दिवसे पोताना दुःशीलपणाथी वश करे-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.		Jun Gun Aaradhak Trust

रंगो निर्भयमावयोः ॥ १६ ॥ एवमेवैतदित्यस्य । वचः साप्यन्ववर्त्तत ॥ क्रौर्यनिर्जितशस्त्रीणां । धिक् स्त्रीणां चपलं मनः ॥ १७ ॥ ततः स विततद्रोह—प्ररोहः श्रेष्ठिनः सदा ॥ सुतप्ततपसः कोप । इवाभूत् पारिपार्श्वकः ॥ १८ ॥ अन्यदा सह मित्रेण । सदःस्थं तं नृपोऽभ्यधात् ॥ किं कचिच्चि त्रमालोकि । भवता भ्राम्यता भुवं ॥ १९ ॥ सोऽप्यूचे देव दंभेन । दृग्बंधात्करलाघवात ॥ दृश्यंते

ली एवी तेनी स्त्रीने गुप्त रीते कहेवा लाग्यो के, ॥ १५ ॥ हे प्रिये! जो धर्मदत्तने मारी नाखवामां आवे अथवा अहीं घेर आवतो अटकाववामां आवे तो पछी आपण बन्नेनो भोगरंग निर्भयपणे थाय. ॥ १६ ॥ एमज करवुं ठीक छे, एम कही तेणीए पण तेनुं वचन स्वीकार्युं. क्रूरपणाथी जीतेल छे शस्त्रो जेणीए एवी स्त्रीओना चंचल मनने धिक्कार छे. ॥ १७ ॥ पछी जेम क्रोध तपस्वीनो सोबती थाय छे, तेम ते गंगदत्त (मनमां) द्वेषनो अंकुरो लावीने शेठनो सोबती थयो ॥ १८ ॥ एक दिवसे ते मित्रसहित सभामां बेठेला ते धर्मदत्तने राजाए कह्युं के हे धर्मदत्त तें पृथ्वीपर देशाटन करतांथकां कोइ पण जगोए शुं कंइ आश्चर्य जोयुं छे? ॥ १९ ॥ त्यारे तेणे पण कह्युं के हे स्वामी! कपटथी नजरबंधीथी अथवा हाथचालाकीथी जे कंइ आश्चर्यो देखाय

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

यानि चित्रैस्तै—र्न चित्रीयामहे वयं ॥ ८० ॥ गृहे मम यवाः संति । चित्रियावल्लिपल्लवाः ॥ सद्य-
स्त्वत्पदांहिसेवेव । स्थाने न्यस्ता फलंति ते ॥ ८१ ॥ तत् श्रुत्वा विस्मिते राज्ञि । दिदृक्षारजसाज्जने
॥ धुनान्मौलिं गंगदत्त—स्तत्कथाज्ञः पुनः पुनः ॥ ८२ ॥ किं वाताहतशाखीव । शिरो धूनयसी-
ति सः ॥ पृष्टो राज्ञा जगौ प्रीतः । प्राप्य प्रेत इव छलं ॥ ८३ ॥ असमंजसवादित्व—ममुष्य तव
चार्जवं ॥ आश्चर्यकारणं वीक्ष्य । शिरः कस्य न कंपते ॥ ८४ ॥ धनस्य संनिपातस्ये—वोष्मणा

छे, तेथी अमोने कंइ आश्चर्य थतुं नथी. ॥ ८० ॥ परंतु मारे घेर चित्रावेलीना पल्लवसरखा जव
छे, के जे जवो एक जगोए वाव्याथी आपना चरणनी सेवानीपेठे तुरत फले छे. ॥ ८१ ॥ ते
सांभळीने ते यवोने जोवानी इच्छाना वेगथी राजा तथा सभालोक आश्चर्य पामते छते ते यव
ना वृत्तांतने जाणनारो गंगदत्त वारंवार मस्तक धुणाववा लाग्यो. ॥ ८२ ॥ वायुथी कंपेला वृक्ष-
नीपेठे तुं मस्तक केम धुणावे छे, एवी रीते राजाए पूछवाथी ते दुष्ट प्रेतनी पेठे लाग जोइने
खुशी थइ बोल्यो के, ॥ ८३ ॥ आ धर्मदत्तनुं जूठुं बोलवापणुं तथा आपनी सरलता, ए बन्ने आ-
श्चर्यकारक जोइने कोनुं मस्तक कंपे नही!! ॥ ८४ ॥ हे स्वामी! संनिपातसरखा धनना तापथी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

प्रलपंति ये ॥ तद्वाचि तात्विकी बुद्धिः । स्वामिन्ननुचिता तव ॥ ८५ ॥ धूर्त्तोक्तिषु दधानस्य । धृतिं धीवंध्यचेतसः ॥ तव पालयतो राज्यं । मनोऽपि मम कंपते ॥ ८६ ॥ गृह्णातु मम सर्वस्वं । स चेद्यदेष सत्यवाक् ॥ नो चेत्करद्वयग्राह्यं । वस्तु देयमनेन मे ॥ ८७ ॥ तन्मेने धर्मदत्तोऽपि । सत्योऽहमिति निश्चयात् ॥ बभूव नृपतिः साक्षी । पणबंधे तयोस्तदा ॥ ८८ ॥ सत्याऽसत्यपरीक्षेयं । प्रातः सर्वापि ज्ञास्यते ॥ वदन्निति नृपास्थाना—द्धर्मदत्तो विनिर्ययौ ॥ ८९ ॥ ममैव धाम्नि सं-

---

(प्रेरायेला) जे मनुष्यो बबडे छे, तेना वचनमां आपे तत्वबुद्धि राखवी ए उचित नथी. ॥८५॥ धूर्तोना वचनोमां विश्वास राखनारा तथा बुद्धिरहित चित्तवाळा एवा आप जे आ राज्य निभावी शको छो! तेथी तो मारुं मन पण थरथरे छे! ॥ ८६ ॥ वळी जो आ धर्मदत्त सत्य बोलनारो ठरे तो मारी सर्व मिल्कत ते लेइ ले, अने जो तेम साबीत न थाय तो तेना घरमांथी मारा बे हाथोवडे जे वस्तु हुं लेउं ते तेणे मने आपवी. ॥ ८७ ॥ हुं तो सत्य छुं एवा निश्चयथी धर्मदत्ते पण ते शरत स्वीकारी, तथा ते समये राजा तेउ बन्नेनी ते शरतमां साक्षी थयो. ॥ ८८ ॥ हवे आ सत्य असत्यनी परीक्षा सघळी सवारे जणाइ रहेशे, एम बोलतोथको धर्मदत्त राजसभा

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

त्येते । यवास्तत्किं विषिद्यते ॥ इत्यनाकुल एवासौ । लग्नो वाणिज्यकर्मणि ॥ ८० ॥ विटस्तद्धाम गत्वोक्त्वा । सुरूपाया यथातथं ॥ यवांस्तान् प्रार्थयामास । स्वयं न्यासीकृतानिव ॥ ८१ ॥ यत्रानि-न्यतनूजस्य । जीवितादपि वल्लभान् ॥ प्रदाय तान् विश्रयान्यां—स्तेषां स्थाने न्यधत्त सा ॥ ८२॥ ऊचे च नाथ गृह्णीथा-स्तदा पाणिद्वयेन मां ॥ त्वत्राहं पाणिनैकेना—हृता द्वाभ्यां पुनर्नवान् ॥ ॥ ८३ ॥ मास्म गृद्धिं व्रजे रत्न-रुक्मरूप्यादिवस्तुषु ॥ लाने सचेतनाया मे । कामना का ह्यचेतने

मांथी गयो. ॥ ७९ ॥ मारा घरमांज ते जवो छे, माटे मारे चिंता शुं करवी? एम विचारी ते तो कंइं पण आकुलताविना पोताना व्यापारमां जोमाइ गयो. ॥ ८० ॥ हवे ते लफंगो गंगदत्त धर्मदत्तने घेर जइने तथा बनेलो वृत्तांत सुरूपाने कहीने जाणे पोते आपणतरीके राख्या होय नहि तेम ते यवोने मागवा लाग्यो. ॥ ८१ ॥ ते श्रेष्टिपुत्रना जीवितथी पण अतिवल्लभ एवा ते यवो ते लफंगाने देइने तेणीए तेउनी जगोए बीजा स्थाप्या. ॥ ८२ ॥ वळी तेणीए तेने कह्युं के, हे स्वामी! ते समये बन्ने हाथोथी मनेज लेजे, त्तारे तो मने एक हाथे लीधी छे, परंतु तारे मने बे हाथे लेवी. ॥ ८३ ॥ वळी ते वखते रत्न सुवर्ण तथा रूपाआदिक वस्तुमां लालच

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

॥ ७४ ॥ तस्या धैर्यापहर्त्रीभि—रिति स्नेहोक्तिजालिभिः ॥ विद्धोऽपि जीवितंमन्यः । स ततो नि-
रगाद् द्रुतं ॥ ७५ ॥ समये धर्मदत्तोऽपि । समायतः स्वमंदिरं ॥ सुहृद्वादं जगौ पत्न्या । ऋजुर्गुह्यं
रिपोरिव ॥ ७६ ॥ शाठ्यभूः साप्यवग् नेतः । किमेतद्विहितं त्वया ॥ चेन्मामेवैष हस्ताभ्यां । द
ध्यात्तत्को निषेधकः ॥ ७७ ॥ अथ सोपपतिध्याना—दन्यचित्ता विपर्ययात ॥ निर्मिमाणाखिलं ह-

---

नहि करजे, केमके मारो सचेतननो ज्यारे तने लाभ थाय छे, त्यारे सुवर्णादिक अचेतननी इ
च्छा करवी शा कामनी छे? ॥ ७४ ॥ एवीरीतनां धैर्यने हरनारां तेणीनां स्नेहवचनरूपी जालांज-
थी विंधायेलो एवो पण ते गंगदत्त पोताने जीवतो मानतोथको त्यांथी तुरत निकळी गयो. ॥
॥ ७५ ॥ हवे अवसरे धर्मदत्त पण घेर आवीने सरल माणस जेम पोतानी गुप्त वात शत्रुने क-
हे तेम मित्रसाथे थयेलो विवाद स्त्रीने कह्यो. ॥ ७६ ॥ त्यारे लुचाइना स्थानसरखी ते सुरूपा
पण बोली के हे स्वामी! आ तमोए शुं कर्युं? ते वखते कदाच जो ते मनेज पोताना बे हा-
थोथी लेशे तो तेने कोण अटकावशे? ॥ ७७ ॥ हवे ते पोताना यारनाज ध्यानथी व्याकुळ थ-
येली होवाथी घरनुं सर्व कामकाज ज्यारे उलटुं करवा लागी त्यारे धर्मदत्ते तेणीने कह्युं के, ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

र्य—कर्म जात्रीं न्यगद्यत ॥ ९८ ॥ जानानोऽस्मि बिनेषि त्व—मस्माद्भागी वृकादिव ॥ मा भीरु नै-
रिदं मित्रं । मयि द्रुह्यति जातु न ॥ ९९ ॥ इति तेनोदिता तोषं । कृत्रिमं सा विवृण्वती ॥ कू-
रेण निन्येऽहोरात्र—मंतर्विटवियोगिनी ॥ ३०० ॥ प्रातरादाय तद्दत्तान् । यवान् विश्वासवंचितः
॥ धर्मदत्तो ययौ राज—समाजं सुहृदा सह ॥ १ ॥ तत्र स प्रेरितो राज्ञा । कौतुकोपेतचेतसा ॥
पार्षद्यैः प्रेक्षितः प्रीति—पूरस्फारितलोचनैः ॥ २ ॥ कटाक्षितः कुटिलया । दृशा पल्लविकेन च ॥

॥ ९८ ॥ हे प्रिये! हुं एम धारुं छुं के तुं वरुथी जेम बकरी तेम ते गंगदत्तथी डरे छे, परंतु तुं डर नही, केमके ते मारो मित्र मारापर कदापि पण द्वेष करे तेवो नथी. ॥ ९९ ॥ तेणे एम कहेवाथी उपरउपरनी खुशी देखाडतीथकी परंतु मनमां ते लफंगाना वियोगनेज चिंतवती एवी तेणीए केटलीक मुश्केलीए ते रात्रिदिवस पसार कर्यो. ॥ ३०० ॥ हवे प्रभाते विश्वासथी ठगायेलो ते धर्मदत्त तेणीए आपेला यवो लेइने गंगदत्तसहित राजसभामां गयो. ॥ १ ॥ त्यां कौतुकी मनवाळा राजाए प्रेरेलो तथा प्रीतिना समूहथी विकस्वर लोचनोथी सभासदोवडे करीने जोवाएलो ॥ २ ॥ तथा ते लफंगा गंगदत्तवडे करीने करडी नजरथी जोवाएलो ते धर्मदत्त मा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

यवानुवाप नूपीठे । मृदा प्रच्छादिते ततः ॥ ३ ॥ युग्मम् ॥ इत्वरीकरदावाग्नि—दग्धा इव न ते यवाः ॥ प्ररोहंतिस्म संसिक्ता । अपि नीरैर्निरंतरं ॥ ४ ॥ सेचं सेचं स निर्विण्णो । घोषं घोषं गुरुर्यथा ॥ नांकूरोऽपि यवेष्वासीद् । बोधिलाभो जडेष्विव ॥ ५ ॥ फलं दूरेऽस्तु नांकूर—मात्रमप्येषु वीक्ष्यते ॥ पुरः क्षितिपतेरेवं । त्राट्कृत्य न्यगदद्विटः ॥ ६ ॥ अहो अद्भुतकारित्व–महो सत्यप्रतिज्ञता ॥ अहो कलासु कौशल्य—महो अस्य विवेकिता ॥ ७ ॥ यन्मे देयमनादेय–वचसा श्रेष्ठि-

---

टीथी छावेला पृथ्वीतलपर यवोने वाववा लाग्यो. ॥ ३ ॥ कुलटाना हाथरूपी दावानलथी जाणे बळी गयेला होय नहि तेम ते यवो जलथी निरंतर सिंच्या छतां पण उग्या नहि. ॥ ४ ॥ गुरु जेम कही कहीने थाके तेम ते सींची सींचीने थाक्यो, परंतु जडनेविषे जेम बोधिलाभ तेम ते यवोमां अंकुरो पण फुट्यो नहि. ॥ ५ ॥ त्यारे ते लुच्चो गंगदत्त एकदम तडाको करीने राजाप्रते बोल्यो के फल तो दूर रह्युं, परंतु मात्र अंकुरो पण आमां देखातो नथी. ॥ ६ ॥ अहो आनुं आश्चर्यकारीपणुं! अहो आनुं सत्यप्रतिज्ञापणुं! अहो कलानी बहादुरी! तथा अहो आनुं विवेकीपणुं! ॥ ७ ॥ माटे हे राजन्! हवे आ जूठाबोला शेठपासेथी मने जे अपाववानुं छे ते आप

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

नामुना ॥ तद्दापय प्रजापाल । साद्दयसि त्वं यदावयोः ॥ ८ ॥ राज्ञोचे सौम्य संजात—मद्य माध्यंदिनं दिनं ॥ प्रातर्निर्वाह्य वादं ते । दास्ये चास्येऽशनं त्वनु ॥ ९ ॥ स्वयमेव कदाप्येष । तावत्त्वद्देयमर्पयेत् ॥ तदौषधं विना व्याधि—विध्वंसः समजायत ॥ १० ॥ प्रमाणयन् नृपादेशं । गंगदत्तो विनिर्ययौ ॥ अनन्यमतिरन्यस्तु । गृहं वररुचेर्ययौ ॥ ११ ॥ तेनात्याकुलताहेतुं । पृष्टः श्रेष्ठी यथातथं ॥ यवोदंतं जगौ स्थूलं । स्थूलाश्रुपटलं किरन् ॥ १२ ॥ ऊचे वररुचिर्वत्स । न वत्सरश-

---

अपावो? केमके आप अमारा बन्नेना साक्षी छो. ॥ ८ ॥ त्यारे राजाए गंगदत्तने कह्युं के, जला माणस! आज तो बपोर थइ गया छे, माटे प्रजाते तारा वादनो निश्चय करीने तने अपावीश, अने त्यारबाद हुं जोजन करीश. ॥ ९ ॥ वळी एटलामां ते पोतेज तने आपवानुं जो आपी दे तो औषधविनाज रोगनो नाश थइ जशे. ॥ १० ॥ एवी रीतना राजाना हुकमने स्वीकारीने गंगदत्त त्यांथी निकळ्यो, अने धर्मदत्त तो बीजो उपाय न सूजवाथी वररुचिब्राह्मणने घेर गयो. ॥ ॥ ११ ॥ त्यारे वररुचिए अति गभराटनुं कारण पूछवाथी तेणे बोरबोरजेवमां आंसु पाडतांथकां यवोनो वृत्तांत कह्यो. ॥१२॥ त्यारे वररुचिए कह्युं के हे वत्स! सर्वज्ञना वचनोनीपेठे सेंकडो वर्षे

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

तैरपि ॥ सर्वज्ञस्य वचांसीव । विघटंते यवा मम ॥ १३ ॥ मन्ये यवविपर्यासो । विहितस्तव भार्यया ॥ सा विटे गंगदत्तेऽस्मिन् । नूनमस्त्यनुरागिणी ॥ १४ ॥ किं न स्मरसि यो यत्त्वं । पाठितोऽभूस्तदा मया ॥ विश्वासं योषितो नीचैः । संसर्गं मा कृथा इति ॥ १५ ॥ सतामग्राह्यनामासौ । गंगदत्तः सुहृत्तव ॥ कुर्वती कृत्रिमं प्रेम । प्रियापि स्वैरिणी तव ॥ १६ ॥ यदि विस्मृतवान् वत्स । मच्छिक्षामंत्रमुत्तमं ॥ पिशाचाभ्यामिवैताभ्यां । संप्रति छलितोऽसि तत् ॥ १७ ॥ धर्मदत्तोऽभ्यधात्पत्नी ।

पण मारा यवो जूठा पडे तेम नथी. ॥ १३ ॥ हुं धारुं छुं के तारी स्त्रीए यवोने बदलावी नाख्या छे, अने खरेखर ते तारी स्त्री ते लफंगा गंगदत्तप्रते रागवाळी थइ छे. ॥ १४ ॥ अरे! तने शुं याद नथी? में ते वखतेज तने शिखाव्युं हतुं के स्त्रीनो विश्वास तथा नीचनो संग करवो नहि. ॥ १५ ॥ जेनुं नाम पण सज्जनोने लेवालायक नथी, एवो ते तारो मित्र गंगदत्त छे, तथा उपरथी जूठो प्रेम बतावनारी तारी स्त्री पण कुलटा छे. ॥ १६ ॥ वळी हे वत्स! मारी शिखामणरूपी उत्तम मंत्रने जो तुं विसरी गयो, तो हमणा पिशाचसरखा आ बन्नेए तने छल्यो छे. ॥ १७ ॥ (ते सांभळी) धर्मदत्ते कह्युं के अरे! मारी स्त्री तो गंगाजलसरखी पवित्र छे! ए बिचारो शील-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

मम गंगाजलोज्ज्वला ॥ न तस्याः शीलशालिन्या । अन्यायं वक्तुमर्हसि ॥ १८ ॥ द्विजः स्माह
ऋजोऽद्यापि । स्त्रीचरित्रं न बुध्यसे ॥ मया सर्वं प्रियावृत्तं । तव प्रकटयिष्यते ॥ १९ ॥ नृपे प्रात-
र्गृहायाते । पत्नीमारोप्य कुट्टिमे ॥ निःश्रेणीं दूरतो मुंचे-रिति विप्रः शशास तं ॥ २० ॥ इमं त-
स्योपदेशं स । हसयन्निजमानसे ॥ निर्व्याजमानशे तोषं । तीर्णार्णव इव क्षणं ॥ २१ ॥ गंगद-
त्तो द्वितीयेऽह्नि । नरनाथं व्यजिज्ञपत ॥ त्वयि साक्षिणि नो लभ्यं । लग्नं कोऽयं नयः प्रभो ॥

वंती महासतीनुं दूषण बोलवुं ए तमोने युक्त नथी. ॥ १८ ॥ वररुचिए कह्युं के अरे मूर्ख! तुं ह-
जु स्त्रीचरित्र जाणतो नथी, हुं तारी स्त्रीनुं सघळुं चरित्र तने देखाडी आपीश. ॥ १९ ॥ हवे प्र-
भाते राजा ज्यारे घेर आवे त्यारे तारी स्त्रीने माळपर चडावीने तारे निसरणी दूर मूकवी, एवी
रीते ब्राह्मणे तेने शिखामण आपी. ॥ २० ॥ तेना आ उपदेशने सारविनानो जाणी मनमां ह-
सतोथको धर्मदत्त क्षणवार जाणे समुद्र तरी गयो होय नहि तेम संतोष मानवा लाग्यो. ॥२१॥
बीजे दिवसे गंगदत्त राजाने विनंति करी के हे स्वामी! आप साक्षी छतां हजु मारुं लेणुं मने म-
ळतुं नथी ए न्याय केवो! ॥ २२ ॥ वळी आ मारा वहाला मित्रपासे मागवुं ए जो के शरम भ-

॥ २२ ॥ प्रार्थना प्रियमित्रेऽत्र । कारणं यद्यपि ह्रियः ॥ लभ्यवस्तुपरित्याग–स्तथापि खलु दुःसहः ॥ २३ ॥ धर्मदत्ते रुषं धत्ते । यावत्तद्वचसा नृपः ॥ तावदागत्य तेनैव । विज्ञप्तो विनयांचितं ॥२४॥ देव मे सेवकस्यौकः । स्वकपादैः पवित्रय ॥ यथार्हदापनादस्या—धमर्णान्मां च मोचय ॥ २५ ॥ मुक्तकोपस्ततो नृपः । पौरव्रातवृतोऽचलत् ॥ गृहेऽस्य किं गृहीतासौ । कराऩ्यामिति कौतुकी ॥२६॥ पौरेभ्यः पुरतो भूत्वा । त्वरितत्वरितैः पदैः ॥ गत्वा निजगृहं धर्म–दत्तः पत्नीमवोचत ॥ २७॥ लु॰

रेलुं छे, तो पण लेणी वस्तु तजवी ए खरेखर मुश्केल छे. ॥ २३ ॥ एवी रीतना तेना वचनथी राजा जेवामां धर्मदत्तपर गुस्से थाय छे, तेवामां धर्मदत्तेज त्यां आवी विनयपूर्वक राजाने विनंति करी के ॥ २४ ॥ हे स्वामी! मारुं सेवकनुं घर आपना चरणोवडे पवित्र करो? अने गंगदत्तने तेनी इछामुजब अपावीने मने तेना करजथी छोमावो. ॥ २५ ॥ (ते सांभळी) क्रोध तजीने राजा आने घेर बेहाथे आ गंगदत्त जोइए शुं ले छे? एवी रीतनां कौतुकवाळो थइने नगरना लोकोना समूहथी युक्त थयोथको चालवा लाग्यो. ॥ २६ ॥ ते वखते धर्मदत्त उतावळे पगे नगरना लोकोथी आगळ नीकळी पोताने घेर जइ सुरूपाने कहेवा लाग्यो के, ॥ २७ ॥ हे प्रिये!

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

त्तिष्ठ दयिते मुंच । प्रपंचमखिलं पुरः ॥ निवेशयासनश्रेणि—मयमायाति नृपतिः ॥ २८॥ मत्का-
मना मनागद्य । फलितेव निरीक्ष्यते ॥ इति सा द्विगुणोत्साहा । तेने सर्वं तथैव तत् ॥ २९ ॥
मालोपरि स्थितं सिंहा—सनमानय नूत्नुजे ॥ इति भर्त्रा समादिष्टा । साध्यारोहदधिश्यकां ॥ ३० ॥
नीताऽनयाऽनयाप्येषा । प्रोच्चैरिति रुषेव सः ॥ निःश्रेणीं दूरतोऽमुंचत् । सापराधां प्रियामिव ॥३१॥
वरत्रां कूपके क्षिप्त्वा । कथं हा कांत कृंतसि ॥ इत्यारटंतीं तामेड—श्वोपेक्षां चकार सः ॥ ३२ ॥

तुं जलदी उठी था? बीजुं बधुं कार्य छोडी दे? राजाजी आवे छे माटे आसनोनी श्रेणि मांड?
॥ २८ ॥ आजे मारी इछा कंइक फळेली देखाय छे, एम विचारी बेवडा उत्साहथी सुरूपाए स-
घळुं तेज मुजब कर्युं. ॥ २९ ॥ हवे तुं मजलापर रहेलुं सिंहासन राजामाटे लाव? एवी रीते भ-
र्तारे हुकम कर्याथी सुरूपा नीसरणीपर चडीने मजलापर गइ. ॥ ३० ॥ आ दुराचारी स्त्रीने पण
आ नीसरणी उपर लेइ गइ, तेथी उत्पन्न थयेला अति रोषथीज जाणे होय नहि तेम ते धर्म-
दत्ते अपराधी स्त्रीनीपेठे ते नीसरणीने (त्यांथी खेसवीने) दूर मूकी. ॥ ३१ ॥ हे स्वामी! मने
कुवामां उतारीने हवे तुं दोरी शामाटे कापे छे? एवी रीते पोकार करती एवी ते सुरूपानी जा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.		Jun Gun Aaradhak Trust

श्रेष्ठी तत्रागते राज्ञि । पौरपूरांतरागतं ॥ स्वं मूर्त्तमिव सत्कर्मा—ऽद्राक्षीद्वररुचिं द्विजं ॥ ३३ ॥ ततः प्रविततस्फूर्त्ति—रसौ तारस्वरं जगौ ॥ गंगदत्त गृहाण त्वं । वस्तु यद्रोचते तव ॥ ३४ ॥ सोऽपि चंचलदृक्पश्यं—स्तस्य गेहमितस्ततः ॥ तां चित्तचौरिकां कामा—कुलो नालोकत क्वचित ॥ ३५॥ तस्यात्याकुलचित्तस्य । स्वं ज्ञापयितुमातनोत् ॥ मालोपरि गता कासं । भृशं भुक्तगुडेव सा ॥३६॥ तां मत्वा चंद्रशालास्था—मवतारयितुं विटः ॥ पाणिद्वयेन जग्राह । निःश्रेणीं निरपत्रपः ॥ ३७ ॥

णे पोते बहेरो होय नहि तेम धर्मदत्ते कंइ दरकार करी नहि. ॥ ३२ ॥ हवे राजा ज्यारे त्यां आव्यो त्यारे नगरना लोकोना समूहनी अंदर पोताना मूर्त्तिवंत शुभ कर्मसरखा ते वररुचि ब्राह्मणने पण आवेलो शेठे जोयो. ॥ ३३ ॥ अने तेथी हिम्मत लावीने तेणे मोटे स्वरे कह्युं के, हे गंगदत्त! जे वस्तु तने गमे ते तुं लेइ ले? ॥ ३४ ॥ त्यारे चपल दृष्टिवाळो ते कामातुर गंगदत्त आम तेम तेनुं घर जोवा लाग्यो, परंतु पोताना चित्तने चोरनारी ते सुरूपाने तेणे क्यांय पण जोइ नहि. ॥ ३५ ॥ एवी रीते व्याकुल चित्तवाळा ते गंगदत्तने पोतानुं स्थान जणाववामाटे मजलापर रहेली सुरूपा जाणे, खूब गोळ खाइने बेठी होय नहि तेम खांसी करवा लागी. ॥३६॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

यावन्मुंचति निःश्रेणीं । स्वस्थाने तावदिभ्यभूः ॥ संकेतितो वररुचि—द्विजेनोचे स्फुटाक्षरं ॥३८॥
हंहो मा मुंच निःश्रेणीं । पाणिभ्यां स्वयमादृतां ॥ नृपः साक्ष्यस्ति शृण्वंतु । सर्वे नगरवासिनः ॥
॥ ३९ ॥ इहैता हेममंजूषा । इमे रत्नसमुद्गकाः ॥ संति किंत्वस्य निःश्रेण्या—मेव दृष्टिररज्यत ॥
॥ ४० ॥ उपमर्दोचिता साधु—काष्टोच्चारोहकारणं ॥ सद्मश्रीकृत्करात्तेयं । किं त्याज्या सुवधूरिव ॥

त्यारे तेणीने मजलापर रहेली जाणीने त्यांथी उतारवामाटे ते निर्लज्ज लफंगाए पोताना बन्ने हाथे निसरणी पकडी. ॥ ३७ ॥ पछी जेवो ते निसरणीने तेनी योग्य जगोए मुके छे, तेवोज श्रेष्ठिपुत्र धर्मदत्त वररुचि ब्राह्मणे संकेत करवाथी प्रकट रीते बोल्यो के, ॥ ३८ ॥ अरे! तें पोतानी मेळेज बन्ने हाथे पकडेली निसरणीने हवे छोड नहि. केमके आ बाबतमां राजा साक्षी छे, तेम हे नगरलोको! तमो पण सांभळो ॥ ३९ ॥ आ अहीं सुवर्णनी पेटीओ, तथा आ रत्नोना डाबडाओ पण पडेला छे, परंतु आ (मारा मित्रनी) नजर तो आ निसरणीमांज खुशी थयेली छे. ॥ ४० ॥ वळी आ निसरणी उत्तम स्त्रीनीपेठे उपमर्दन करवालायक (आलिंगन करवालायक) उत्तम काष्टवाळी (शरीरना मनोहर बांधावाळी) तथा उपर चडवालायक घरनी शोभा

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

॥ ४१ ॥ साधुसाध्विति जल्पाकै—र्ग्राम्यवन्नागरैरपि ॥ दत्ततालं ततोऽहासि । विटो हास्यास्पदं हि सः ॥ ४२ ॥ अस्य दुःशीलतामर्म । धर्मदत्तेन बोधितः ॥ नृपस्तं विषयव्याप्त—मपि निर्विषयं व्यधात् ॥ ४३ ॥ माभूदमंगलं छिन्न—नक्रासौ पुरवासिनां ॥ इति निर्वासिता मृत्वा । सुरूपा दुर्गतिं गता ॥ ४४ ॥ वनिताजनितामंद—दुःखांदोलितमानसं ॥ अथैवमन्वशात्कर्म—दत्तं वररुचिः सखा ॥ ४५ ॥ दीनाराणां शतैः पंच—दशभिः पाठितोऽभवः ॥ तथापि विप्रलुब्धोऽसि । वत्सान्यां धिक्

करनारी अने हाथे करीने फालेली हवे शुं तारे तजवी जोइये! ॥ ४१ ॥ व्याजबी छे व्याजबी छे, एम कहीने नगरना लोकोए पण गामडीआओनीपेठे ताळी देइने ते लफंगानी हांसी करी, केमके ते हांसीने लायकज हतो. ॥ ४२ ॥ पछी धर्मदत्ते तेना दुराचारनो मर्म राजाने जाहेर कर्यो, त्यारे राजाए ते विषयवाळा गंगदत्तने पण विषयरहित एटले देशपार कर्यो. ॥ ४३ ॥ पछी ते सुरूपानुं पण नाक काप्युं, अने हवे आ नकटी नगरना लोकोने अपशकुन करनारी थवी जोइये नहि एम विचारी (राजाए) त्यांथी कहाडी मूकेली ते सुरूपा मरीने दुर्गतिमां गइ. ॥ ॥ ४४ ॥ एवी रीते स्त्रीथी उत्पन्न थयेला अत्यंत दुःखथी अस्थिर मनवाळा ते धर्मदत्तने वररुचि

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

तवार्जवं ॥ ४६ ॥ लभते निर्मलात्मापि । नीचसंगाद् गुणच्युतिं ॥ पश्य वारि नवेन्मेघ—पयः प-
तितमूषरे ॥ ४७ ॥ निष्कलः कुकलत्रेण । मिलितः स्यान्महानपि ॥ कलाहीनः कुहूयोगे । किं
न राजापि जायते ॥ ४८ ॥ विषवल्ली विनाशाय । प्रायः पार्श्वे निषेदुषां ॥ भवद्वयविनाशाय ।
ध्यातमात्रा अपि स्त्रियः ॥ ४९ ॥ अमुच्यमाना ज्वलिता—लानवत्तापहेतवः ॥ नार्योऽनार्योचिता

मित्रे शिखामण आपी के ॥ ४५ ॥ हे वत्स! पंदरसो सोनामहोरो लेइने में तने भणाव्यो हतो
तो पण तुं ते बन्नेथी ठगायो, माटे तारी मूर्खाइने धिक्कार छे! ॥ ४६ ॥ नीचना संगथी निर्मल
माणस पण पोताना गुणो गुमावी बेसे छे, तुं जो के उषरभूमीपर पडेलुं वरसादनुं पाणी पण
खारुं थइ जाय छे. ॥ ४७ ॥ खराब स्त्रीना संगथी महान् पुरुष पण कलारहित थाय छे, केमके
अमावास्याना संगथी चंद्र पण शुं कलारहित थतो नथी? ॥ ४८ ॥ फेरी वेलडी प्रायें करीने पा-
से बेठेला प्राणीओनो नाश करे छे. परंतु स्त्रीओ तो तेणीना फक्त ध्यानथीज बन्ने भवोमां विना-
श करनारी थाय छे. ॥ ४९ ॥ जो ते स्त्रीओने तजवामां न आवे तो तेओ बळेला थांभलानीपे-
ठे ताप करनारी थाय छे, माटे एवी नीचने ग्रहण करवालायक स्त्रीओ जेओए दूर तजी छे एवा ते

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

दूरे । विमुक्ता यैर्जयंतु ते ॥ ५० ॥ इति तद्वाक्यचंद्रांशु—स्फीतवैराग्यसागरः ॥ जवोद्विग्नो नवक्षेत्र्यां । सोऽव्ययीदखिलं धनं ॥ ५१ ॥ घनेन तपसा भेत्तु—कामः संसारपंजरं ॥ स्त्रीविरक्तः प्रवव्राज । स पार्श्वे सुमतेर्गुरोः ॥ ५२ ॥ एकादशांगपारीणो । विहरन् स महीतले ॥ पुरीं वाराणसीमेव । स्वामेव तपसा ययौ ॥ ५३ ॥ वंदनायातलोकाना—मुपदेशं दिशन्नसौ ॥ तत्रार्हद्धर्मसाम्राज्य—मेकछत्रमपप्रथत् ॥ ५४ ॥ चिरं पुत्रवियोगार्त्तो । दुःखविस्मृतये क्षणं ॥ दयितासहितः श्रेष्ठी । तं

(मुनिओ) जयवंता वर्तो ? ॥ ५० ॥ एवी रीतनां वररुचिनां वचनोरूपी चंद्रना किरणोथी धर्मदत्तनो वैराग्यरूपी समुद्र उल्लसायमान थयो, अने तेथी संसारथी कंटाळीने तेणे पोतानुं सघळुं धन नव क्षेत्रोमां वापर्युं. ॥ ५१ ॥ निबिड (घणारूप) तपथी संसाररूपी पांजरांने भांगवानी इच्छाथी स्त्रीथी विरक्त थइने तेणे सुमति नामना गुरुनी पासे दीक्षा लीधी. ॥ ५२ ॥ (अनुक्रमे) अग्यारे अंगोनो पारंगामी एवो ते धर्मदत्तमुनि तपपूर्वक पृथ्वीपर विहार करतोथको पोतानी (जन्मभूमि) एवी वाराणसी नगरीमां गयो. ॥ ५३ ॥ त्यां वंदनमाटे आवेला लोकोने उपदेश देतोथको ते मुनि श्रीजैनधर्मनुं एक छत्रवाळुं साम्राज्य विस्तारवा लाग्यो. ॥ ५४ ॥ घणा काळथी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ववंदे यशोधरः ॥ ५५ ॥ वेषान्यत्वाच्च कार्श्याच्च । ताभ्यामनुपलक्षितः ॥ प्रतीत्य पितरौ तेने । व्याख्यामेष विशेषतः ॥ ५६ ॥ ततस्तौ मुनिना दीन—वदनौ दुःखकारणं ॥ पृष्टौ पुत्रवियोगार्त्ति—मेव चक्रतुरुत्तरं ॥ ५७ ॥ मुनिः प्रोवाच वां स्नेहः । कोऽयमस्मिंस्तनूरुहे ॥ प्राप्तेषु पुत्रतां नाना—जीवैरखिलजंतुषु ॥ ५८ ॥ तथापि यदि वां पुत्र—प्रेम्णा विह्वलितं मनः ॥ तदा मामेव तं धर्म—दत्तं जानीतमात्मजं ॥ ५९ ॥ ततः स्वरवयोऽवस्था—विशेषैरुपलक्ष्य तं ॥ ऊचतुः किमेतत्त्व-

---

पुत्रना वियोगथी दुःखी थयेला यशोधरशेठे पोतानी स्त्रीसहित कणवार दुःख विसारवामाटे (त्यां आवी) मुनिने वांद्या. ॥ ५५ ॥ वेष बदलाइ जवाथी तथा दुर्बलताथी तेओ तेने ओळखी शक्या नहि, परंतु मुनि तो तेओने ओळखीने विशेष प्रकारे व्याख्यान विस्तारवा लाग्या. ॥ ५६ ॥ पछी दीनमुखवाळा एवा तेओने मुनिए दुःखनुं कारण पूछवाथी तेओए पण पुत्रवियोगना दुःखरूपी उत्तर आप्यो. ॥ ५७ ॥ मुनिए कह्युं के नानाप्रकारना जीवोमां सर्व प्राणीओने ज्यारे पुत्रपणुं प्राप्त थाय छे त्यारे वळी ते पुत्रमां तमारे स्नेह करवो शुं कामनो छे? ॥ ५८ ॥ तो पण पुत्रना प्रेम-थी जो तमारुं मन व्याकुल थतुं होय तो पछी आ मनेज पोतानो पुत्र धर्मदत्त तमारे जाणी ले-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

याऽकारी–त्युच्चकैस्तावरोदितां ॥ ६० ॥ तयोश्चात्रबोधाय । शिक्षामेवमदान्मुनिः ॥ युवयोर्न वयो धर्म–योग्यं मोहमथार्हति ॥ ६१ ॥ धनं सनिधनं प्रांते । वनिता जनितार्त्तयः ॥ भोगा रोगास्पदं कूट—कोटीकटुकुटुंबकं ॥ ६२ ॥ हंत किं तद्भवे येन । भवेदसुमतां धृतिः ॥ उत्खातपातकोद्रेक—मेकमेव हितं व्रतं ॥ ६३ ॥ युग्मं ॥ प्राप्य रत्नत्रयं पुत्रः । संयमश्रीसमान्वितः ॥ किं दूरादहमायातो । न जातो भवतोर्मुदे ॥ ६४ ॥ बोधितौ तौ ततस्तेन । तृणवत्त्यक्तसंपदौ ॥ मुनेः पार्श्वे ज-

वो. ॥ ५९ ॥ पछी स्वर उमर तथा अवस्थाविशेषथी तेने ओळख्याबाद अरे पुत्र! तें आ शुं कर्युं! एम कही तेओ मोटेथी रडवा लाग्या. ॥ ६० ॥ पछी तेओने प्रतिबोधवामाटे मुनिए उपदेश आप्यो के हवे तमारी आ धर्मलायक उमर मोह करवामाटे योग्य नथी. ॥ ६१ ॥ धन अंते विनश्वर छे, स्त्रीओ दुःख आपनारी छे, भोगो रोगोना स्थानसरखा छे, तथा कुटुंब पण क्रोडोगमे कूटोथी कडवुं छे. ॥ ६२ ॥ अरे! आ संसारमां एवी कइ वस्तु छे? के जेथी प्राणीओने धीरज मळे! माटे पापोना जथाने उखेडनारुं व्रत लेवुं एज एक हितकारी छे. ॥ ६३ ॥ हुं तमारो आ पुत्र के जे दूर देशथी त्रण रत्नो लेइने संयमलक्ष्मीसहित आवेलो छुं, ते शुं तमोने हर्ष करना-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

श्रद्दतु—र्व्रतं वैराग्यशालिनौ ॥ ६५ ॥ त्रयोऽपि तपसा तेऽग्नि—त्रयीतुलिततेजसः ॥ दग्धकर्मेंधनाः काले । लेभिरे परमं पदं ॥ ६६ ॥ एवं तात कृतातंकं । श्रुत्वा वृत्तं कुयोषितां ॥ अपरीक्ष्य कथं कन्या—माद्रियंते महाधियः ॥ ६७ ॥ निश्चलः स्नेहलः कोऽत्र । कः प्रकाशो निरंतरः ॥ को वा सर्वोत्तमो लाभः । किं च रूपमविस्नसं ॥६८॥ एवं प्रश्नानि चत्वारि । या तु प्रत्युत्तरिष्यति ॥ तात सा तत्वतः प्राण—वल्लभा मे भविष्यति ॥ ६९ ॥ इत्यस्य निश्चयं मत्वा । समुद्रो न्यगदत्तरां ॥

रो नथी थतो? ॥ ६४ ॥ एवी रीते मुनिए प्रतिबोध आप्याथी तेज बन्ने पण वैराग्यथी शोभता-थका तृणनी माफक संपदा तजीने दीक्षा लेता हवा. ॥ ६५ ॥ पछी अग्नित्रयसरखा तेजवाळा तेज त्रणे कर्मरूपी काष्टो बाळीने मोक्षपद पाम्या. ॥ ६६ ॥ एवी रीतनुं दुराचारी स्त्रीनुं भयंकर वृत्तांत सांभळीने हे पिताजी! बुद्धिवानो परीक्षा कर्याविना कन्यानो केम स्वीकार करे? ॥ ६७ ॥ अहीं निश्चल स्नेही कोण? निरंतर प्रकाश कयो? तथा सर्वोत्तम लाभ कयो? अने अविनश्वर रूप कयुं? ॥ ६८ ॥ हे पिताजी! एवी रीतनां मारां आ चार प्रश्नोनो जे उत्तर आपशे ते तत्वथी मारी प्राणवल्लभा स्त्री थशे. ॥ ६९ ॥ एवी रीतनो तेनो निश्चय जाणीने समुद्रदत्ते कह्युं के, हे वत्स

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

मा भूः कदाग्रही वत्स । विलंबः खलु कार्यहा ॥ १० ॥ संबंधी सागरः कन्या । सुभद्रा स्वजना अमी ॥ पुनरेतत्त्रयीयोगो । मया वत्स क लप्स्यते ॥ ११ ॥ सुरेंडोऽवग् वृथा स्यान्मे । नोक्तं किं चिंतयानया ॥ यः पाणिमसृजत्पाणि—गृहीतीमपि स ध्रुवं ॥ १२ ॥ यत्तत्प्रजल्पनं यत्त—द्भक्षणं यत्तदासनं ॥ बाल एव प्रकुर्वाणो । विभाति न पुनर्युवा ॥ १३ ॥ बलात्कारेण वीवाहः । कारितो न शुभायतिः ॥ इति ध्यात्वा न्यवर्त्तत । स्वयमाप्तनरास्ततः ॥ १४ ॥ विवाहविघ्नं तेऽभ्येत्य । साग-

---

तुं कदाग्रही न था, केमके (आवां कार्यमां) विलंब करवाथी कार्य बगडी जाय छे. ॥ १० ॥ केमके हे वत्स! सागरशेठजेवो संबंधी, सुभद्राजेवी कन्या तथा आवा स्वजनो, ए त्रणेनो योग फरीने हुं क्यां मेळवीश? ॥ ११ ॥ त्यारे सुरेंद्रदत्ते कह्युं के हे पिताजी! मारुं वचन वृथा थशे नहि, वळी आम चिंता करवाथी शुं थशे? केमके जेणे मारो हाथ सरज्यो छे, ते खरेखर हाथने ग्रहण करनारी पण सरजशे. ॥ १२ ॥ जे ते बोलवुं, जे ते खावुं तथा ज्यां त्यां बेसवुं, ए बालकने शोभे छे, परंतु युवानने शोभे नहि. ॥ १३ ॥ हवे बलात्कारे करावेलो विवाह परिणामे सारो निवडतो नथी, एम विचारी ते आप्त पुरुषो पोतानी मेळेज त्यांथी पाछा गया. ॥ १४ ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

श्रेष्ठिनः पुरः ॥ प्रश्नानि च सुभद्रायां । छन्नं दत्तश्रुतौ जगुः ॥ १५ ॥ एतज्ज्ञातमभूत् पूर्वं । हा सख्यः किं भविष्यति ॥ इति पूत्कुर्वती बाला । व्यालात्तेव रुरोद सा ॥ १६ ॥ तदा तैरार्हतैर्देवै-र्वितेने व्योमनीति वाक् ॥ मा शोचीः पुत्रि तिष्ठाम—स्तव संनिहिता वयं ॥ १७ ॥ तत्सांनिध्या-दनध्यायं । विषादस्य विधाय सा ॥ सद्यः प्रश्नोत्तरश्लोकं । पूर्वाधीतमिवापठत् ॥ १८ ॥ निश्चलस्ने-हलो धर्म—श्चित्प्रकाशो निरंतरः ॥ विद्या सर्वोत्तमो लाभः । शीलं रूपमविस्रसं ॥ १९ ॥ लिखि-

---

तेओए आवीने सागरशेठने विवाहना विघ्न संबंधि वृत्तांत कह्यो, तथा ते प्रश्नो पण कह्यां, ते वखते त्यां गुप्त रहेली सुभद्राए पण ते सघळुं सांभळ्युं. ॥१५॥ हे सखीओ में तो पहेलेथीज आम थवानुं जाण्युं हतुं, हवे शुं थशे? एम पोकार करती ते बालिका जाणे अजगरे पकडी होय नहि तेम रडवा लागी. ॥ १६ ॥ ते वखते ते जैनी देवोए एवी रीतनी आकाशवाणी करी के, हे पुत्रि! तुं शोक कर नहि, अमो तने सहाय करनारा तैयार उभा छीये. ॥ १७ ॥ हवे तेओना सहायथी शोक तजीने जाणे पहेलेथीज भणी राख्यो होय नहि तेम तुरत प्रश्नोना उत्तरनो श्लोक ते बोली के, ॥ १८ ॥ निश्चल स्नेहवाळो धर्म छे, निरंतर प्रकाशवाळुं ज्ञान छे, विद्या ए स-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

त्वासौ तया श्लोकः । स्वसखीभ्यः समर्पितः ॥ हर्षवीचीविहस्ताभि—स्ताभिस्तज्जनकाय च ॥८०॥ हस्ताद्धस्तेन संचारी । तनयः श्रीपतेरिव ॥ अयत्नं स समुद्रस्य । द्राग् ययौ कर्णगोचरं ॥ ८१ ॥ पितुः पार्श्वे निषण्णेन । सुरेंद्रेण प्रवाचितः ॥ श्लोकौ लोकोत्तरानंद—वारिधेश्चंद्रतां दधौ ॥ ८२॥ दध्यौ सामुद्री बालाया । अप्यस्याः कीदृशी मतिः ॥ वयोवृद्धा अपि यया । मूर्धानं धूनिता न के ॥ ८३ ॥ किंचिल्लोचनमस्त्यस्या । नूनं नेत्रद्वयाधिकं ॥ येनेतरैर्दुरालोका—नर्थानेवं निरीक्षते

र्वथी उत्तम लाभ छे, तथा शील ए अविनश्वर रूप छे. ॥ ७९ ॥ पछी ते श्लोक लखीने तेणीए पोतानी सखीओने आप्यो, तथा हर्षना मोजांओथी प्रेरायेली एवी तेओए ते श्लोक तेणीना पिताने आप्यो. ॥ ८० ॥ एवी रीते धनवानना पुत्रनीपेठे एकना हाथमांथी बीजाना हाथमां जतो एवो ते श्लोक प्रयत्नविनाज समुद्रदत्तशेठने काने गयो. ॥ ८१ ॥ त्यारे पितापासे बेठेला सुरेंद्रदत्ते पण वांचेलो एवो ते श्लोक तेना अनुपम आनंदरूपी समुद्रप्रते चंद्रपणाने धारण करवा लाग्यो. ॥ ८२ ॥ हवे ते सुरेंद्रदत्त विचारवा लाग्यो के अहो! आ बालिकानी पण केवी बुद्धि छे! के जेथी कया वृद्धने पण पोतानुं मस्तक नथी धुणाववुं पड्युं! ॥ ८३ ॥ खरेखर तेणीनी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

॥ ८४ ॥ तृणानीव सरस्वत्या—स्तरंत्युपरि नूरयः ॥ हृदयग्राहिणस्तस्याः । सुवंश्या एव केचन ॥
॥ ८५ ॥ नूनमेवंविधोक्तीनां । नाजनं सा गुणास्पदं ॥ अस्यामपि न रज्ये चे—त्तन्मत्तः कोऽपरः
पशुः ॥ ८६ ॥ इति विज्ञाय पुत्रस्या—निप्रायं तत्कृते कृती ॥ सुनद्रां प्रीतिपूरेण । समुद्रः प्रत्यप-
द्यत ॥ ८७ ॥ श्रुते तस्मिन् व्यतिकरे । सागरो मुमुदेतरां ॥ मन्यमाना सुनद्रापि । फलितं स्वम-

पासे आ कुदरती बे लोचन शिवाय त्रीजुं पण कइंक लोचन होवुं जोइये, के जेथी ते बीजा-उने अगम्य एवा पण अर्थोने जोइ शके ने. ॥ ८४ ॥ घासनीपेठे सरस्वतीनी (ते नामनी न-दीनी) उपर उपर तो घणाउ तरे ने, परंतु तेणीना सारने (तलीयांने) ग्रहण करनारा तो कोइक कुलीनज (उत्तम जातिना वांसज) होइ शके ने. ॥ ८५ ॥ माटे खरेखर एवी रीतनां वचनोना नाजनसरखी ते सुनद्रा गुणोना स्थानरूप ने, अने हवे आ सुनडामां पण जो हुं खु-शी न थउं तो पनी माराथी बीजो कयो पशुसमान ने? ॥ ८६ ॥ हवे एवी रीतनो पुत्रनो अ-निप्राय जाणीने कृतार्थ थयेला समुद्रदत्ते हर्षपूर्वक तेनेमाटे सुनडानो स्वीकार कर्यो. ॥ ८७ ॥ ते वृत्तांत सांनलवाथी सागरशेठ पण अत्यंत खुशी थयो, अने सुनद्रा पण पोतानो मनोरथ फ-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

नोरथं ॥ ८८ ॥ अथ द्वयोस्तयोर्गेहे । प्रारेभे वनिताजनः ॥ कर्म वैवाहिकं सर्वं । स्फुरध्धवलमंग-
लं ॥ ८९ ॥ पुनः पुनर्मनोदूती—कृत्य निर्विण्णयोर्मिथः ॥ वरवध्वोरगुर्दुःख–मंगुल्या गणिता दिनाः
॥ ९० ॥ अथ लग्नक्षणे स्नातः । संवीतः शुचिवाससी ॥ विलिप्तश्चंदनैर्दिव्यै—र्मण्डितो मणिभूषणैः
॥ ९१ ॥ आरूढस्तुरगं भूरि—श्रीकरीवारितातपः ॥ गीतोंगनाभिः परितः । परीतः पौरमंडलैः ॥
॥ ९२ ॥ सागरस्य गृहद्वारं । प्राप्तो वातायनस्थया ॥ वरः सखीप्रेरितया । संबभाषे सुभद्रया ॥९३॥

ठेलो मानीने आनंद पामी. ॥ ८८ ॥ हवे तेओ बन्नेने घेर स्त्रीओ धवलमंगलसहित विवाहनां कार्यो करवा लागी. ॥ ८९ ॥ फरी फरीने मनने दूतरूप करीने परस्पर थाकेला एवा ते बन्ने वर-वहुना आंगलीए गणेला दिवसो व्यतीत थया. ॥ ९० ॥ हवे लग्नवखते स्नान करीने, पवित्र व-स्त्रो पहेरीने चंदनथी विलेपन करीने, तथा दिव्य रत्नजडित आभूषणो पहेरीने ॥ ९१ ॥ घोडापर चडेलो तथा घणी छत्रीओथी दूर करेल छे सूर्यनो ताप जेणे एवो, चारे बाजुथी जेने स्त्रीओ गी-त गाइ रही छे एवो, तथा नगरना लोकोना समूहथी वेरायेलो ॥ ९२ ॥ सुरेंद्रदत्त (अनुक्रमे) सागरशेठना घरना दरवाजापासे आव्यो, त्यारे झरुखामां बेठेली तथा सखीओए प्रेरेली एवी सु-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

वरराज न राजंते । म्बरेण महाधियः ॥ श्रिये च दाक्ष्यमेवैकं । तदद्य ज्ञास्यते तव ॥ ८४ ॥ वद क्रूरं समाख्यांति । कं पृथिव्यंबुचारिषु ॥ कं वा प्रसुप्तराजीव—राजीजागरणक्षमं ॥ ८५ ॥ अत्राहिमकरमिति । प्रोत्तरय्याभ्यधत्त सः ॥ कृते प्रतिकृतं कुर्या—दिति वाक्यं स्मरन्निव ॥ ८६ ॥ पृच्छकाः संति भूयांसो । दुर्लभास्तूत्तरप्रदाः ॥ एकं प्रश्नोत्तरं ब्रूहि । मम त्वमपि धीमति ॥८७॥ अ-

जडाए ते वरराजाने कह्युं के, ॥ ८३ ॥ हे वरराजा! महाबुद्धिवानो कंइ आडंबरथी शोभता नथी, फक्त एक चतुराइज शोभा करनारी छे, अने ते तमारी चतुराइ हवे मालुम पडशे. ॥८४॥ तमो कहो के भूचर तथा जलचरनेविषे क्रूर कोने कहे छे? तथा बीडायेलां कमलोनी श्रेणिने प्रफुल्लित करवाने कोण समर्थ छे? ॥ ८५ ॥ त्यारे तेणे उत्तर आप्यो के, 'अहिमकर' अहि एटले सर्प ए भूचरोमां तथा मकर एटले मगरमछ ए जलचरोमां क्रूर छे, तथा 'अहिमकर' एटले सूर्य ए कमलोने विकस्वर करे छे. हवे 'करेला प्रते सामुं करवुं' एवां वाक्यने याद करनारीपेठे सुरेंद्रदत्त पण बोल्यो के, ॥ ८६ ॥ पूछनारा तो घणा होय छे, परंतु तेनो उत्तर देनारा दुर्लभ होय छे, माटे हे बुद्धिवाळी! तुं पण मारा एक प्रश्ननो उत्तर कहे? ॥ ८७ ॥ अहिं केवो

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

अपोहतीह संदेह-संदोहं कीदृशो गुरुः ॥ लूकाभिहतलोकानां । को वा संजिवनौषधं ॥ ९८ ॥
घनागम इति प्रश्न-स्योत्तरं प्रवितीर्य सा ॥ ऊचे दिवापि संकोचं । जजत्यंभोरुहं कुतः ॥ ९९ ॥
सोऽवग्र मध्ये सरः स्नांत्या । मुखं वीक्ष्य मृगीदृशः ॥ दिवापि संकुचत्यंभो—रुहं चंद्रोदयभ्रमात् ॥
॥ ४०० ॥ सापि त्रिदशसाहाय्यात् । पटुंमन्यान्यधादयं ॥ वद किं दीयते दीपो । वक्रग्रीवं महेल-
या ॥ १ ॥ दूरस्थदयितध्यान-द्वारदश्रुनिपाततः ॥ भीतया दीयते दीपो । वक्रग्रीवं महेलया ॥२॥

गुरु संदेहनो समूह दूर करे? अथवा लूथी हणाएला लोकोने जीवाडनारां औषधसरखुं कोण छे? ॥ ९८ ॥ 'घनागम' एटले जेने घणुं ज्ञान छे एवो गुरु, तथा वरसादनुं आववुं, एवो उत्तर आपीने वळी ते बोली के दिवसे पण कमल शामाटे संकोचाय छे? ॥ ९९ ॥ सुरेंद्रदत्ते कह्युं के तळावमां स्नान करती युवतीनुं मुख जोइने चंद्रोदयना भ्रमथी दिवसे पण कमल संकोचाय छे. ॥ ४०० ॥ पछी देवनी सहायताथी पोताने पंडित मानती सुभद्रा पण बोली के तमो कहो के स्त्री वांकी डोक राखीने शामाटे दीवो आपे छे? ॥ १ ॥ देशांतर गयेला (पोताना) स्वामीना ध्यानथी खरतां आंसु पडवानी बीकथी स्त्री वांकी डोक राखीने दीवो आपे छे. ॥२॥ एवी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

एतां प्रत्युत्तरय्यैवं । तुरगादुत्तरन्नसौ ॥ मेने सुयोषिल्लाभेन । स्वं विश्वोपरिवर्त्तिनं ॥ ३ ॥ तत्वत-
स्तद्वचोभंग्या । सिद्धार्घ्यप्रक्रियो वरः ॥ अर्घ्यं श्वश्रूकृतमपि । प्रत्यैद्व्यवहारतः ॥ ४ ॥ ततः सर्वा-
गशृंगार—सुभगां कमलामिव ॥ अच्युतश्रीरुपायंस्त । क्षणे सल्लक्षणे स तां ॥ ५ ॥ धनकोटीर-
सौ लेभे । श्वशुरात्करमोचने ॥ करस्य ग्रहणादाढ्यी—भवंतं भूपतिं हसन् ॥ ६ ॥ महोत्सवैः समं
वध्वा । समेतः स स्ववेश्मनि ॥ अभुंक्त सततं भोगान् । मनुष्योऽप्यमरोपमान् ॥ ७ ॥ पूर्वं परी-

रीते तेणीने उत्तर आपीने घोडापरथी उतरतो एवो ते उत्तम स्त्री मळवाथी पोताने जगतमां स-
र्वथी श्रेष्ठ मानवा लाग्यो. ॥ ३ ॥ तत्वथी तो ते ते वचनभंगीथी थयेल छे अर्घ्यक्रिया जेनी ए-
वा ते वरराजाए सासुए करेला अर्घ्यने पण व्यवहारथी स्वीकार्युं. ॥ ४ ॥ पछी सर्व शरीरे शृंगार
करवाथी मनोहर लक्ष्मीसरखी ते सुभद्राने अखंडित शोभावाळो (विष्णुनी शोभावाळो) ते सु-
रेंद्रदत्त उत्तम क्षणे परण्यो. ॥ ५ ॥ कर लेवाथी धनवान थता राजानी पण हांसी करता एवा ते-
णे ससरापासेथी हस्तमोचनसमये क्रोडोगमे धन मेळव्युं. ॥ ६ ॥ पछी महोत्सवपूर्वक स्त्रीसहित
पोताने घेर आवीने मनुष्य छतां पण ते देवसरखा भोगो हमेशां भोगववा लाग्यो. ॥ ७ ॥ प-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

क्षितान्योऽन्य-कलाकौशल्ययोस्तयोः ॥ बिभिदे न मनः प्रीति—तंतुस्यूतमिव क्वचित ॥ ८ ॥ ए-
कचित्तौ कदाचित्तौ । समस्यान्योक्तिभंगिभिः ॥ जल्पाकौ जीवभारत्यो—र्भ्रमं कस्य न तेनतुः ॥
॥ ९ ॥ कदापि स्वादयंतौ तौ । मिथः सारकथारसं ॥ घ्रातावित्र न जज्ञाते-ऽशनवेलां गतामपि
॥ १० ॥ अन्योऽन्यजीवितैश्वर्यं । पणीकृत्य कदाचन ॥ तौ प्रीतिसारिकापाशैः । सारिपाशैरदीव्यतां
॥ ११ ॥ एवमन्योऽन्यकेलीभिः । प्रियप्रेम्णा च मोहिता ॥ सुभद्रा तद्विसस्मार । यत्प्रपन्नं जिनाग्र-

---

हेलेथीज परस्पर कलाकौशल्यनी परीक्षा करवाथी तेउ बन्नेनुं मन जाणे प्रीतिरूपी दोराथी सीवेलुं होय नहि तेम कोइ पण बाबतमां जूदुं पडयुं नहि. ॥ ८ ॥ कोइक वखते एकमनवाळा तेउ बन्ने समस्या तथा अन्योक्तिथी बोलताथका कोने बृहस्पति तथा सरस्वतीनो भ्रम न उपजावता? ॥९॥ कोइक वखते परस्पर उत्तम कथाना रसनो स्वाद लेता एवा तेउ बन्ने जाणे धराइ गया होय नहि तेम वीती गयेली भोजनवेळाने पण न जाणवा लाग्या. ॥ १० ॥ एवी रीतनी परस्पर क्रीडाथी तथा स्वामिना प्रेमथी मोहित थयेली सुभद्रा जे जिनेश्वरप्रभुपासे नियम लीधो हतो ते विसरी गइ. ॥ ११ ॥ घणा काळसुधि वियोग सहन कर्याबाद मळेला भोगोमां लोलुप थयेली

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

तः ॥ १२ ॥ चिरं सोढवियोगा सा । प्राप्तभोगेषु लोलुपा ॥ दूरेऽस्तु चैत्यं नानंसीत् । प्रतिमा गृहगा अपि ॥ १३ ॥ कदलीव फलं भोग—सुखं स्वादु मनोहरं ॥ संदर्श्य क्षीयते नृणां । प्रायशः पुण्यभावना ॥ १४ ॥ समुद्रोऽथ समुद्भूत—जराजर्जरयौवनः ॥ मनःसमक्षमक्षाम—मतिरेवं व्यभावयत् ॥ १५ ॥ मया श्रियोऽर्जनोद्भोगा—दर्थकामौ कृतार्थितौ ॥ अथैतद्द्वयमूलस्य । धर्मस्यावसरो मम ॥ १६ ॥ प्रयाणेऽप्यल्पकालीने । जनाः कुर्वंति सूत्रणां ॥ परलोकप्रयाणे किं । निश्चिंता

सुभद्रा जिनमंदिरे जवुं तो दूर रह्युं, परंतु घरमां रहेली जिनप्रतिमाने पण नमवा न लागी. ॥१३॥ स्वादिष्ट तथा मनोहर भोगोना सुखरूपी फल मळ्याबाद केळनीपेठे माणसोनी पुण्यभावना प्रायें करीने नाश पामे छे. ॥ १४ ॥ हवे घडपण आववाथी जेनुं यौवन नष्ट थयेलुं छे एवो ते बुद्धिवान् समुद्रदत्तशेठ विचारवा लाग्यो के, ॥ १५ ॥ में लक्ष्मी कमाइने तथा भोगवीने अर्थ तथा कामने तो कृतार्थ कर्या, हवे ते बन्नेना मूलरूप धर्म करवानो मारो अवसर छे. ॥ १६ ॥ स्वल्प कालना देशाटनमाटे पण लोको तैयारी करे छे, त्यारे परलोकना प्रयाणमाटे प्राणीए शामाटे निश्चिंत रहेवुं जोइये? ॥ १७ ॥ सामान्य शत्रुना डरथी पण माणसो सुखे निद्रा करता नथी;

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

हंत जंतवः ॥ १७ ॥ सामान्यरिपुजीत्यापि । न निद्रांति सुखं जनाः ॥ नित्यं मृत्युरिपुः पार्श्वे । मूढाः स्वस्थास्तथाप्यहो ॥ १८ ॥ निधास्येऽहमतो गेह-भारं भारक्षमे सुते ॥ आदास्ये चार्हतीं दीक्षां । दूतीमिव शिवश्रियः ॥ १९ ॥ धाम व्योमेव तित्यक्षुः । स्वं व्यापारं स सूनवे ॥ ददाविंदुरिवोद्योतं । दिनेशाय दिनोदये ॥ २० ॥ स्वयं पुनर्घनधन—व्ययादव्ययसौख्यदं ॥ महेभ्यादिव जग्राह—ऽग्रही रत्नत्रयं गुरोः ॥ २१ ॥ तप्त्वा सुदृढकर्मैधा—मालाकालानलं तपः ॥ समाधिमृत्यु-

अने मृत्युरूपी शत्रु तो हमेशां पासे रहेलो छे, तो पण मूढ माणसो तो नीरांते बेठेला छे. ॥ ॥ १८ ॥ माटे हुं तो हवे भार उपाडवाने समर्थ एवा आ पुत्रने घरनो भार सोंपीश, अने मोक्षलक्ष्मीनी दूतीसरखी श्रीअरिहंतप्रभुनी दीक्षा लेइश. ॥ १९ ॥ आकाशने तजवानी इछावाळो चंद्र जेम पोतानुं तेज सूर्यने आपे छे, तेम पोतानुं घर तजवानी इछावाळा समुद्रदत्ते दिनोदय समये पोतानो व्यापार पुत्रने सोंप्यो. ॥ २० ॥ पछी दीक्षा लेवामाटे आग्रही एवा तेणे पोते घणुं धन खरचीने शाहुकारपासेथी जेम तेम गुरुपासेथी अक्षय सुख देनारां त्रण रत्नो ग्रहण कर्यां. ॥२१॥ पछी दृढ कर्मरूपी काष्टनी श्रेणिने (बाळवामाटे) कल्पांतकालना अग्निसरखो तप तपीने

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

समाधिनाध्यासा–मास वासवपत्तनं ॥२२॥ अमित्रदमनस्ताते । जाते परभवाध्वगे ॥ बभार लीलया राज्य–भारं जंभारिविक्रमः ॥ २३ ॥ कृतज्ञः स्वप्रतिज्ञात—मसौ ध्यायन् सदा हृदा ॥ सुरेंद्रं सुहृदं श्रेष्टि–पदवीं समलंभयत् ॥ २४ ॥ अभूत् प्रभुप्रसादेऽपि । नायं न्यायविवर्जितः ॥ राजमानोऽप्यमर्यादो । यादोनाथो भवेत् किमु ॥ २५ ॥ सुभद्रा भर्तृसंमान–मसीमानमुपेयुषी ॥ कालं निनाय देवीव । धर्मकर्मपराङ्मुखी ॥ २६ ॥ अथ तेऽचिंतयन्नंत–र्व्यंतराश्चैत्यवासिनः ॥ अहो माया सुभ-

पूर्वक मृत्यु पामी ते इंद्रना नगरमां गयो. ॥ २२ ॥ पछी इंद्रसरखां पराक्रमवाळो अमित्रदमन कुमार पण पोतानो पिता मृत्यु पाम्याबाद लीलापूर्वक राज्यभार धारण करवा लाग्यो. ॥ २३ ॥ पछी हमेशां पोतानी प्रतिज्ञा हृदयमां विचारता एवा तेणे पोताना मित्र सुरेंद्रदत्तने नगरशेठनी पदवी आपी. ॥ २४ ॥ एवी रीते राजानी कृपा छतां पण ते सुरेंद्रदत्त न्यायरहित थयो नहि, केमके चंद्रना सन्मानवाळो एवो पण समुद्र शुं मर्यादारहित थाय? ॥ २५ ॥ भर्तारना अत्यंत सन्माननने प्राप्त थयेली सुभद्रा तो धर्मकार्य विसरी जइने देवीनीपेठे पोतानो समय निर्गमन करवा लागी. ॥ २६ ॥ तेथी ते चैत्यवासी व्यंतरो मनमां विचारवा लाग्या के अहो! सुभद्रा केवी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

धम्मि-
साधी
ए२

द्रायां । यदेवं वंचिता वयं ॥ २७ ॥ इयं जिनप्रसादेन । साधितस्वप्रयोजना ॥ जोगाख्या व्यस्मर-
ज्जन्मां—तरितेव निजं वचः ॥ २८ ॥ जक्तिः दूरेऽस्तु चैत्यस्य । कुसुमाजरणादिका ॥ गतरोगेव
वैद्यस्य । नासौ नतिमपि व्यधात् ॥ २ए ॥ यद्यपि प्रतिपद्येयं । पुत्रीति परिणायिना ॥ तथापि पि-
तृवत् किंचि—छिक्षणीया प्रमादिनी ॥ ३० ॥ न्यरुंधन्नथ संजूय । ते तस्या गर्जसंजवं ॥ लग्नतः
पंचमा दुर्नि—ग्रहाः पंचग्रहा इव ॥ ३१ ॥ तद्वस्तु नास्ति लोकेऽपि । नासीद्यन्मंदिरे तयोः ॥ ए-

कपटी जीवर्मी! के जेणीए आपणने आवी रीते ठग्या. ॥ २७ ॥ जिनेश्वरप्रजुनी कृपाथी पोतानुं
कार्य साध्याबाद जोगोनी प्राप्तिथी जाणे जन्मांतरमां गइ होय नहि तेम ते पोतानुं वचन विस-
री गइ छे. ॥ २८ ॥ जिनमंदिरनी पुष्पआजूषण आदिकथी जक्ति तो दूर रही, परंतु रोग गया-
बाद जेम वैद्यने तेम तेणी प्रभुप्रतिमाने नमस्कार पण करती नथी. ॥ २ए ॥ जो के तेणीने
आपणे पुत्री जाणीने परणावी छे, तो पण हवे प्रमादी थवाथी पितानीपेठे तेणीने कइंक शिक्षा
पण आपवी जोइये. ॥३०॥ एम विचारी लग्नथी पांचमा (एवा) पांच दुष्टग्रहोनीपेठे तेउए एकठा
थइने तेणीनी गर्जोत्पत्ति रोकी राखी. ॥ ३१ ॥ मनने आनंदकारी एवा एक बाळकनी क्रीडाना

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

कं मनःप्रियं मुक्त्वा । बालकेलिकुतूहलं ॥ ३२ ॥ निशावसाने सान्येद्यु—र्गृहद्वारमुपेयुषी ॥ प्रा-
प्तामवस्करं शोध्धुं । कांचन स्त्रियमैक्षत ॥ ३३ ॥ स्कंधस्थं दधतीं बाल—मेकमंगुलिगं परं ॥ बि-
भ्रतीमितरं कुक्षौ । लतां सुफलितामिव ॥ ३४ ॥ युग्मं ॥ तस्या व्यापारवंध्याया । इति चिंता त-
दीक्षणात् ॥ निरौषधाया अक्षीण । इव व्याधिरवर्द्धत ॥ ३५ ॥ तनया यस्य भूयांसः । स स्यात्
प्रायेण निर्धनः ॥ धनं यस्य न तस्यामी । धिग्विधे तव चेष्टितं ॥ ३६ ॥ नीरुवाञ्छनीयत्वात् ।

कौतुक शिवाय तेउने घेर ते वस्तु नहोती के जे दुनियामां पण नहोती. ॥ ३२ ॥ एक दिवसे
परोढीये ज्यारे ते घरना बारणापासे बेठी हती त्यारे त्यां (शेरीमां) कचरो साफ करवामाटे
आवेली कोइएक स्त्रीने तेणीए जोइ. ॥ ३३ ॥ तेणीए पोताना एक बाळकने खभे चडाव्यो ह-
तो, बीजाने आंगळीए वळगाड्यो हतो, तथा त्रीजाने कांखमां तेड्यो हतो, एवी रीते फळेली ल-
तासरखी ते स्त्रीने तेणीए जोइ. ॥ ३४ ॥ औषधविनानी स्त्रीनो नहि नष्ट थयेलो रोग जेम वृ-
द्धि पामे, तेम व्यापारविनानी एवी सुनंदाने तेणीने जोवाथी आवी रीते चिंता उत्पन्न थइ. ॥
॥ ३५ ॥ जेने घणा पुत्रो होय ते प्रायें निर्धन होय, अने जेने धन होय तेने पुत्रो न होय,

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

कष्टं स्त्रीजन्म सर्वदा ॥ तत्रापि मम वंध्यात्वं । दग्धोर्ध्वं स्फोटकायते ॥ ३७ ॥ यथा सरो विना
नीरं । यथा वीरं विरूथिनी ॥ प्रासादश्च विना केतुं । विना हेतुं यथा वचः ॥ ३७ ॥ यथा नृपो
विना न्यायं । विना चायं यथा व्ययः ॥ चक्षुर्विना यथैवास्यं । लास्यं तूर्यं विना यथा ॥ ३ए ॥
यथा वक्षो विना हारं । सदाचारं विना गुरुः ॥ तथा न मे गृहं चित्ता–नंदनं नंदनं विना ॥४०॥
न मुदे मम देव्योऽपि । या नित्यमनपत्यकाः ॥ धन्यानां धुरि मन्येऽहं । कृमिलाः कुर्कुटीरपि ॥

माटे हे विधि! तारी ते चेष्टाने धिक्कार छे. ॥ ३६ ॥ बीकणपणाथी तथा शंकाशीलपणाथी स्त्री-
नो अवतार हमेशां दुःखदाइ छे, तेमां पण मने जे वंध्यापणुं प्राप्त थयुं छे ते दाझ्यापर फोडला-
जेवुं थयुं छे. ॥ ३७ ॥ जेम जलविना सरोवर, जेम सुभटविना सेना, ध्वजाविना देवमंदिर, कार-
णविनानुं बोलवुं, ॥ ३७ ॥ न्यायविना राजा, आवकविना खरच, चक्षुविना मुख, वाजित्रविना ना-
टक, ॥ ३ए ॥ हारविना वक्षःस्थल, तथा सदाचारविना जेम गुरु तेम चित्तने आनंद करनारा ए-
वा पुत्रविना मारुं घर शोभतुं नथी. ॥ ४० ॥ जेन हमेशां संतानरहित छे एवी देवीन पण मने
हर्षदायक थती नथी, परंतु घणा संतानवाळी एवी कुकडीनने पण हुं अति धन्य मानुं छुं. ॥४१॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

॥ ४१ ॥ अभद्रायाः सुभद्रेति । मम नाम वितन्वती ॥ पितृस्वसापि सा मन्ये । स्खलिता नाम कर्मणि ॥ ४२ ॥ अशिश्वीं वृद्धिकार्येषु । सुभद्रामपि नामतः ॥ रिक्तां तिथिमिवाशेषो । जनो मां दूरयिश्यति ॥ ४३ ॥ एवं विकल्पदावाग्नि—दग्धनिर्वृतिपादपा ॥ पादपातेन मंदेन । सौधमध्यमियाय सा ॥ ४४ ॥ उदियाय दिनेशोऽथा—नेशन्नैशं तमो भुवि ॥ तस्या आस्येऽनपत्य—दुःखोत्थं ववृधे पुनः ॥ ४५ ॥ प्रसस्रुस्तन्मुखान्नैत्य—निःस्रा निःश्वासवायवः ॥ अंतर्दीप्तांगजूचिंता-चि

हुं धारुं छुं के अभद्र एटले अमंगलरूप एवी जे हुं तेनुं सुभद्रा नाम पाडनारी मारी ते फइ पण नाम पाडवामां भूली होय एम जणाय छे. ॥ ४२ ॥ वधामणीना कार्यमां निरुपयोगी एवी भद्रा नामनी रिक्ता तिथिनीपेठे मने सर्व लोको दूर करशे. ॥ ४३ ॥ एवी रीतनां विकल्पोरूपी दावानलथी पोताना आनंदरूपी वृक्षना बळी जवाथी मंद मंद पगलांथी ते घरनी अंदर आवी. ॥४४॥ एवामां सूर्य उग्यो, तथा रात्रिसंबंधि अंधकार नष्ट थयो, परंतु तेणीना मुखपर वंध्यापणाना दुःखथी उत्पन्न थयेलो अंधकार वृद्धि पाम्यो. ॥ ४५ ॥ अंतरमां सळगेली पुत्रनी चिंतारूपी चिताना परिचयवाळा जाणे होय नहि तेम तेणीना मुखथी उष्ण निःश्वासना वायुओ निकळवा लाग्या.

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ताषशिचिता इव ॥ ४६ ॥ न सस्नौ न पपौ नापि । जघास न जहास च ॥ जातसर्वस्वनाशेव । केवलं प्ररुरोद सा ॥ ४७ ॥ सा मुक्तसर्वव्यापारा । नंदनादरसंगता ॥ विलक्दृग्नूत्पुत्र—वियोगिन्यपि योगिनी ॥ ४८ ॥ नृपांतिकात्तदायातः । श्रेष्ठी तां वीक्ष्य तादृशीं ॥ संक्रांतं हृदयादर्शे । वहंस्तद्दुःखमन्यधात् ॥ ४९ ॥ दुःखं किमद्य चित्तेऽनू—दयि ते दयिते वद ॥ येन धत्से तमोग्रस्त-शीतत्विषिसखं मुखं ॥ ५० ॥ अयं च दैवोपालंन—पूर्वमाघूर्णयन् शिरः ॥ यतीव गेहव्यापार-

---

॥ ४६ ॥ जाणे पोतानी सर्व मिल्कत नाश पामी होय नहि तेम ते स्नान करती नथी, जल पीती नथी, खाती नथी, तथा हसती नथी, परंतु केवल रुदन कर्या करे छे. ॥ ४७ ॥ तजेल छे सर्व कार्य जेणीए एवी, तथा पुत्रना आदरमांज (नंदनवनना आदरमांज) लीन थयेली तथा विलक्दृष्टिवाळी (अदृश्यरूपवाळी) अने पुत्रना वियोगवाळी छतां पण ते योगिनीसरखी थइ. ॥४८॥ राजापासेथी आवेला शेठे तेणीने तेवी रीतनी जोइने (पोताना) हृदयरूपी आरीसामां दाखल थयेला तेणीना दुःखने धारण करतांथकां कह्युं के ॥ ४९ ॥ हे प्रिये ! आजे तारा हृदयमां शुं दुःख थयुं छे ? ते कहे, के जे दुःखथी अंधकारवडे ग्रस्त थयेला चंद्रसरखा मुखने तुं धारण करे

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

वंध्यः किं ते परिछदः ॥ ५१ ॥ यन्निदाघोदधिप्रायं । प्रागभूज्जनतारवैः ॥ तज्जातमधुना मौन— व्रतधारीव धाम ते ॥ ५२ ॥ योग्योऽस्मि मां स्वदुःखाना—मुक्त्वा कुरु विभागिनं ॥ युज्यते ह्येक- चित्तानां । न भेदः सुखदुःखयोः ॥ ५३ ॥ अथ कज्जलकालाश्रु—जलमार्जनतो निजं ॥ वासो वितन्वती नीली—रक्तं व्यक्तं जगाद सा ॥ ५४ ॥ दुःखं दयित मा प्राक्षीः । स्वकार्याण्येव साधय ॥ डुःखं स नाम सहतां । यः पापं प्राग्भवेऽकरोत् ॥ ५५ ॥ यदशक्यप्रतीकारं । देवैः किमुत मा-

---

छे. ॥ ५० ॥ वळी कर्मने उपालंभ आपवापूर्वक पोताना मस्तकने धुणावतो एवो तारो आ परि वार यतिनीपेठे घरना कामकाजमां केम शून्य थयेलो छे? ॥ ५१ ॥ जे तारुं घर पूर्वे माणसोना कोलाहलथी जनाळाना समुद्रसरखुं गाजी रह्युं हतुं ते आजे मौनव्रत धरनारनीपेठे केम सूनुं थ- येलुं छे? ॥ ५२ ॥ हुं पण योग्य छुं माटे तारुं दुःख कहीने मने तेनो भागीदार कर? केमके एकमनवाळाने सुखदुःखनो भेद होवो जोइये नहि. ॥ ५३ ॥ हवे काजळवाळां श्याम आंसुओने लुछवाथी पोतानी साडीने काबरचीतरी बनावती एवी ते सुभद्रा प्रकटरीते बोली के, ॥ ५४ ॥ हे स्वामी! आप मने दुःखनी वात पूछो नहि, आप तो पोतानुं कार्यज करो? दुःख तो तेणेज स-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

नवैः ॥ श्रोतुर्वृथा व्यथाकारि । तद्दुःखं किं प्रकाश्यते ॥ ५६ ॥ पुनरत्याग्रहात् पृष्टा । सा पत्युरनपत्यतां ॥ कथंचित् कथयामास । बीजं दुःखमहीरुहः ॥ ५७ ॥ आवामेकाकिनावेव । परिवारे महत्यपि ॥ दृक्पाटवेऽपि जात्यंधा—वेव देव सुतं विना ॥ ५८ ॥ अपुत्रस्य शुभा लोका । न संतीति श्रुतेर्वचः ॥ तत्ते पुत्रमुखालोकं । विना लोकद्वयं हतं ॥ ५९ ॥ विक्राम्यसि विपुत्रस्त्वं । यामु-

---

हन करवुं जोइये के जेणे पूर्वभवमां पाप करेलुं होय. ॥ ५५ ॥ जे दुःखनो उपाय देवो पण करी शके तेम नथी त्यारे माणसोनुं ते शुं कहेवुं? माटे एवी रीतनुं सांभळनारने फोकट दुःख करनारुं वचन शामाटे प्रकाशवुं जोइये? ॥ ५६ ॥ त्यारे फरीने अति आग्रहथी पूछवाथी केटलीक महेनते तेणीए (पोताना) दुःखरूपी वृक्षना बीजसरखुं (पोतानुं) अनपत्यपणुं भर्तारने कही बताव्युं. ॥ ५७ ॥ महोटो परिवार छतां पण आपण बन्ने पुत्रविना एकाकीज छीये, अने तेथी आंखो छतां पण जन्मांधज छीये. ॥ ५८ ॥ पुत्ररहित मनुष्यनो परलोक कल्याणकारी थतो नथी एम श्रुतिनुं वचन छे, माटे (हे स्वामी!) पुत्रनुं मुख जोयाविना आपना बन्ने लोको नष्ट थयेला जाणवा. ॥ ५९ ॥ वळी हे स्वामी! पुत्ररहित एवा आप जे लक्ष्मीने उपार्जन करवामाटे

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

पार्जयितुं श्रियं ॥ सापि नारीव निर्नाथा । नंदिष्यति कियत् प्रिय ॥ ६० ॥ त्वत्तः पश्चाज्जरद्भूते
कीर्त्तिश्चाहं च ते प्रिये ॥ क्रमिष्यावः क्रममपि । पुत्रालंबं विना कथं ॥ ६१ ॥ यत्नतो यत्त्वया
निन्ये । वृद्धिं तत्त्वदनंतरं ॥ भवनं च धनं चान्ये । भोक्ष्यंति तनयं विना ॥ ६२ ॥ इति तद्वाग-
नदीस्रोतो–धूतधीरिमपर्वतः ॥ श्रेष्ठी जगाद तां युक्त—मुक्तमेतत्त्वया प्रिये ॥ ६३ ॥ जानेऽहमपि
यद्दुःखं । गृहिणां नास्त्यतः परं ॥ परं प्रभूयते दैवा–यत्ते कार्ये नरैः कथं ॥ ६४ ॥ यतिष्यते तथा

यत्न करो छो, ते पण स्वामीरहित स्त्रीनीपेठे केटलो वखत नभी शकशे? ॥ ६० ॥ वळी हे स्वा-
मी! आपनी पाछळ आपनी प्रियारूप एवी कीर्ति अने हुं घडपणने लीधे पुत्ररूपी आलंबनविना
एक पगलुं पण शीरीते चाली शकीशुं? ॥ ६१ ॥ वळी आपे यत्नथी जे आ घर तथा धन वधा-
र्युं छे, ते पुत्रविना आपनी पाछळ बीजाओ भोगवशे. ॥ ६२ ॥ एवी रीतनां तेणीनां वचनरूपी न-
दीना प्रवाहथी नष्ट थयेल छे धैर्यरूपी पर्वत जेनो एवा ते शेठे तेणीने कह्युं के हे प्रिया तें आ
युक्त कहेलुं छे. ॥ ६३ ॥ हुं पण जाणुं छुं के गृहस्थीओने आथी बीजुं वधारे दुःख नथी, परंतु दै-
वाधीन कार्यमां मनुष्य शीरीते समर्थ थइ शके? ॥ ६४ ॥ तो पण हे चंद्रमुखि! हुं पुत्रमाटे प्र-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

पींदु—वदने नंदनेच्छया ॥ बलवत्प्राक्तनं कर्म । बलवान् सोऽप्युपक्रमः ॥ ६५ ॥ कर्मणा ग्लानतां नीतो । न वैद्यैः किं चिकित्स्यते ॥ मंत्राद्यैः स्यान्न किं धीमान् । जडीभूतोऽपि कर्मणा ॥ ६६ ॥ कर्मणा पातितो नद्यां । तार्यते तारकैर्न किं ॥ नात्मा किं कर्मनिर्बद्धो । मुक्तौ धर्मेण नीयते ॥ ॥ ६७ ॥ फलं प्रलंबद्रुशिरोऽधिरोहि । निरीक्ष्य ताम्यंत्यलसाः प्रकृत्या ॥ तदेव कृत्वा कुटिका (लकुटी) प्रयोगं । गृह्णंति ये वीर्यधना जनाः स्युः ॥६८॥ इत्याश्वास्य प्रियां प्रीति–वचनैरुन्मनायितां ॥ श्रे-

---

यत्न करीश, केमके जेम पूर्वनुं कर्म बलवान छे तेम उद्यम पण बलवान छे. ॥ ६५ ॥ जे माणस कर्मथी रोगी थयो होय ते शुं वैद्योथी साजो थतो नथी? तेमज जे कर्मथी मूर्ख होय ते पण शुं मंत्रआदिकथी बुद्धिवान थतो नथी? ॥ ६६ ॥ कर्मे नदीमां पाडेलाने शुं तारुओ नथी तारी शकता? तेमज कर्मे बांधेला आत्माने शुं धर्म मुक्तिमां नथी लेइ जतो? ॥ ६७ ॥ उंचां वृक्षनी टोचपर रहेलां फलने जोइने स्वभावथी आलसु माणसो खेद पाम्या करे छे, परंतु जे माणसो उद्यमवान छे तेओ लाकडीनो प्रयोग करीने ते लहे छे. ॥ ६८ ॥ एवी रीते खेदित थयेली प्रियाने मीठां वचनोथी शांत करीने शेठे जे जे कइं सांभल्युं ते ते सघलुं पुत्रमाटे कर्युं.

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ष्टी शुश्राव पुत्रार्थं । यत्तत्सर्वं विनिर्ममे ॥ ६७ ॥ पुरे तत्रागमज्ज्ञानी । युगंधरमुनीश्वरः ॥ भवां-
भोधिपतज्जंतु-जातपोतायितक्रमः ॥७०॥ तं सिषेविषवः पौराः । प्राचलन्नेकया दिशा ॥ न ह्यली-
नां गतिर्भिन्ना । द्रुमे कुसुमिते सति ॥ ७१ ॥ श्रेष्ठी सुरेंद्रदत्तोऽपि । रथमध्यास्य सप्रियः ॥ अवं-
दिष्ट मुनिं दिष्ट—त्रितयज्ञमुपेत्य तं ॥ ७२ ॥ नामं नामं निषण्णेषु । नागरेषु निधिर्धियां ॥ विते-
ने देशनां साधु-माधुर्याधरितामृतां ॥ ७३ ॥ भो भो भव्या भवारण्ये । भ्रमता भविना भृशं ॥

॥ ६९ ॥ एवामां ते नगरमां संसारसमुद्रमां पडता प्राणीओने वहाणसरखा छे चरणो जेना एवा युगंधर नामना ज्ञानी मुनिराज पधार्या. ॥ ७० ॥ तेमने सेववानी इच्छावाळा नगरना लोको एक दिशाए चाल्या, केमके वृक्षपर ज्यारे पुष्पो आवे त्यारे भमराओनुं अन्य स्थले गमन थाय नहि. ॥ ७१ ॥ (ते वखते) सुरेंद्रदत्त पण प्रियासहित रथमां बेशीने तथा त्यां आवीने त्रिकालज्ञानी एवा ते मुनिराजने वांद्या. ॥ ७२ ॥ पछी नमी नमीने नगरना लोको बेठाबाद ते बुद्धिवान् मुनि माधुर्यथी अमृतने पण दूर करनारी देशना देवा लाग्या. ॥ ७३ ॥ हे भव्यलोको! आ भवरूपी वनमां अत्यंत भमतो प्राणी (मुश्केलीथी) अमृतरससरखो मनुष्यजन्म मेळवी शके छे. ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

आसाद्यतेऽमृतरस–समानो मानवो भवः ॥ ७४ ॥ तत्रासौ केनचिन्नाना—दर्शनद्रुममध्यगः ॥ भाग्येन लक्ष्यते जैनो । धर्मः कल्पद्रुमोपमः ॥ ७५ ॥ बोधिर्मूलं कृपा स्कंधः । शाखा दानादयो गुणाः ॥ पत्राणि संपदः कीर्त्तिः । पुष्पं यस्य फलं शिवः ॥ ७६ ॥ मिथ्यात्वतिमिरध्वस्त—विवेकमयलोचनाः ॥ दूरीभवंति किंपाक—बुध्या तस्मात्कुबुद्धयः ॥ ७७ ॥ श्रुत्वेति देशनां लोके । गते श्रेष्टी तमस्तुवत ॥ लोकद्वयार्त्तिभित्कोऽपि । नास्ति त्वदपरो भुवि ॥ ७८ ॥ यथा धर्मकथाभि-

---

॥ ७४ ॥ ते वनना निकुंजोमां विविध दर्शनोरूपी वृक्षोनी वच्चे रहेला कल्पवृक्षसरखा जैनधर्मने कोइकज भाग्यथी जोइ शके छे. ॥ ७५ ॥ ते वृक्षनुं सम्यक्त्वरूपी मूल छे, दयारूपी थड छे, दानआदिक गुणो शाखाउं छे, संपदारूपी पत्रो छे, कीर्तिरूपी पुष्प छे तथा जेनुं मोक्षरूपी फल छे. ॥ ७६ ॥ परंतु मिथ्यात्वरूपी अंधकारथी जेउनां विवेकरूपी चक्षुउं नष्ट थयेलां छे एवा कुबुद्धिउ तेने फेरी वृक्ष मानीने तेथी दूर नाशता फरे छे. ॥ ७७ ॥ एवी रीतनी देशना सांभलीने लोको गयाबाद सुरेंद्रदत्तशेठ ते मुनिनी स्तुति करवा लाग्या के, हे भगवन्! आ पृथ्वीपर बन्ने लोकोनां दुःखोनो नाश करनार आप शिवाय बीजो कोइ नथी. ॥ ७८ ॥ जेम आप धर्मोपदेश दे-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

स्त्वं । परलोकहितोऽनवः ॥ उक्त्वा तथा सुतोपायं । देहि मे हितमैहिकं ॥ ७९ ॥ निश्चितं पुण्यवानस्मि । यत्प्रापं तव दर्शनं ॥ त्वां ह्यपुण्या न वीक्षंते । कौशिका इव भास्करं ॥ ८० ॥ विद्यमानापि विद्या चेद्-दुःखिनां नोपयुज्यते ॥ समानेऽनुपकारित्वे । तत्ते मे च किमंतरं ॥ ८१ ॥ तं प्रत्यूचे ततः साधु—रहो सावद्यमीदृशं ॥ न ब्रूमहे महेभ्यामी । वयं धर्माधिकारिणः ॥ ८२ ॥ साधवः शमयंत्यर्त्ति—मिति सत्यैव वाग्यतः ॥ एषां सा कापि शिक्षा या । लोकद्वैताधिनाशिनी ॥

इने परलोकना हितकारी थया छो तेम पुत्रोत्पत्तिनो उपाय कहीने मने आ लोकनुं हित पण आपो? ॥ ७९ ॥ खरेखर हुं पुण्यवान छुं, केमके मने आपनुं दर्शन प्राप्त थयुं छे. वळी घुवडो जेम सूर्यने तेम आपने पुण्यरहित माणसो जोइ शकता नथी. ॥ ८० ॥ छती विद्या पण जो दुःखीजनने उपयोगी न थाय तो पछी तुल्य अनुपकारीपणुं थवाथी आपमां अने मारामां शुं तफावत रह्यो? ॥ ८१ ॥ (ते सांभळी) मुनिराजे तेने कह्युं के हे शेठजी! अमो आवुं आरंभयुक्त कही शकीये नहि, केमके अमो तो आ धर्मना अधिकारी छीये. ॥ ८२ ॥ साधुओ दुःख शांत करे छे ए वात सत्य छे, परंतु तेओ कोइ एवी शिखामण आपी शके के जे बन्ने लोकनां दुःखो-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

॥ ७३ ॥ आस्तामपत्यं त्रैलोक्या–धिपत्यमपि दुर्घटं ॥ न यतः प्रयतस्त्वं तं । धर्ममेव विधेहि भोः
॥ ७४ ॥ देवता दुर्बला यत्र । यत्र कुंठा पराक्रमाः ॥ मंत्रादिभिरसाध्यं यत् । तद्धर्मेणाशु साध्य
ते ॥ ७६ ॥ ये सुखानि समीहंते । नरा धर्मप्रमद्वराः ॥ जडा बीजमनूपानाः । फलाय स्पृहयंति ते
॥ ७७ ॥ व्यवसायं विना नार्थो । न शास्त्रार्थो धियं विना ॥ न वारिदं विना वृष्टि—र्न पुष्टिर्भोजनं
विना ॥ ७८ ॥ योधं विना न संग्रामो । न ग्रामो मानुषं विना ॥ न सद्भावं विना सख्यं । न सौ-

---

ने नाश करनारी होय. ॥ ७३ ॥ संतान तो एक बाजु रह्यां, परंतु जेथी त्रणे लोकनुं स्वामीपणुं मेलववुं पण अशक्य नथी एवो धर्म तुं प्रयत्नपूर्वक कर? ॥ ७४ ॥ जे कार्यमां देवोनुं पण चाली शकतुं नथी, ज्यां उद्यम पण निष्फल जाय छे, तथा जे मंत्र आदिकथी पण साधी शकातुं नथी ते (सघछुं) धर्मथी जलदी साधी शकाय छे. ॥ ७६ ॥ जे माणसो धर्ममां प्रमादी रहीने सुखोने इछे छे ते मूर्खो बीज वाव्याविना फलनी इछा राखे छे. ॥ ७७ ॥ व्यापारविना धन मलतुं नथी. बुद्धिविना शास्त्रोनो अर्थ मळतो नथी. वादळांविना वरसाद थतो नथी, तथा भोजन विना पुष्टि थती नथी, ॥ ७८ ॥ सुभटविना युद्ध थतुं नथी, मनुष्यविना गाम वसतुं नथी तथा

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ख्यं सुकृतं विना ॥ ७७ ॥ चैत्ये पूजा गुरौ भक्ति-र्दीने दानं जपस्तपः ॥ सर्वाविदुर्गभंगाय । पं- चैते वज्रमुद्गराः ॥ ८० ॥ प्रकृत्या निर्मलः श्रेष्ठी । तां प्रभाकरभामिव ॥ शिक्षां प्राप्य मुनेर्जज्ञे । सूर्याश्मेवाधिकद्युतिः ॥ ८१ ॥ चैत्यपूजां मुनिमुखा—त्तदाकर्ण्य सुभद्रया ॥ कन्यात्वे यत्प्रतिज्ञातं । तत् स्वप्नमिव सस्मरे ॥ ८२ ॥ दध्यौ च ही प्रमादेन । जाताहं स्ववचश्च्युता ॥ विवाहछद्ममदि- रा-पानचोरितचेतना ॥ ८३ ॥ न जल्पतामपि तथा । भिये मम नृणामृणं ॥ अजल्पतोऽपि दे-

सत्य भावविना जेम मित्राइ थती नथी तेम पुण्यविना सुख मळतुं नथी. ॥ ७७ ॥ जिनेश्वरप्रभु- नी पूजा, गुरुनी भक्ति, दीन लोकोने दान, जप तथा तप ए पांचे सर्व दुःखोरूपी किल्लाने तो- डवामां वज्रना मुद्गरसरखां छे. ॥ ८० ॥ स्वभावथीज निर्मल एवो ते सुरेंद्रदत्तशेठ सूर्यनी कांति सरखी मुनिनी ते शिखामण मेलवीने सूर्यकांत मणिनीपेठे अधिक कांतिवाळो थयो. ॥ ८१ ॥ वळी मुनिना मुखथी जिनपूजानुं वृत्तांत सांभळीने सुभद्राए कन्यापणामां जे प्रतिज्ञा करी हती तेने ते स्वप्ननीपेठे याद करवा लागी, ॥ ८२ ॥ तथा विचारवा लागी के विवाहना मिषरूपी म- दिरापानथी भान भूली जइने में मारुं वचन पाळ्युं नथी. ॥ ८३ ॥ नहि बोलता एवा पण दे-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

वस्या—ऽनंतसंसारकृद्यथा ॥ ७४ ॥ पततः पर्वतस्याध—स्तैरधारि स्वमस्तकं ॥ देवद्राये विपर्यासो। यैरकारि प्रमादिभिः ॥ ७५ ॥ यां जिनस्य प्रतिज्ञाया—ऽवज्ञामज्ञानतो व्यधां ॥ तस्या वंध्यत्वमेतन्मे । विषवल्लेरिवांकुरः ॥ ७६ ॥ विधाय भक्तिं चैत्यस्य । मया भोक्तव्यमद्य तत् ॥ इति ध्यात्वा सहालीभिः । सा ययौ जिनमंदिरं ॥ ७७ ॥ तत्र मुग्धमुखी बाला । पितॄनिव जिनेश्वरान् ॥ स्वमागः क्षमयामास । पूजयमास चादृता ॥ ७८ ॥ क्षमयित्वाखिलांश्चैत्य—वासिनो व्यंतरानपि ॥

वनुं करज जेवुं अनंत संसार करनारुं थाय छे, तेवुं बोलता एवा पण माणसोनुं करज मने भयानक लागतुं नथी. ॥ ७४ ॥ जे प्रमादी माणसोए देवना करजनो विपर्यास करेलो छे, तेओए पडता पर्वतनी नीचे पोतानुं मस्तक धरवासरखुं कर्युं छे. ॥ ७५ ॥ प्रतिज्ञा लेइने पण में अज्ञानथी जिनेश्वरप्रभुनी जे अवज्ञा करेली छे, तेथी फेरी वेलडीना अंकुरासरखुं आ वंध्यापणुं मने प्राप्त थयुं छे. ॥७६॥ माटे आजे तो मारे जिनप्रतिमानी भक्ति कर्याबादज भोजन करवुं छे, एम विचारीने ते सखीओसहित जिनमंदिरे गइ. ॥ ७७ ॥ त्यां भद्रक बालिका जेम माबापपासे तेम ते जिनेश्वरपासे पोतानो अपराध खमावीने आदरपूर्वक तेमनी पूजा करवा लागी. ॥ ७८ ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

सा संजनितपुत्रेव । तत्र तेने महोत्सवं ॥ ९९ ॥ अथारुह्य रथं भर्त्रा । प्रहितं गृहमागता ॥ बुभुजे हृष्टहृदया । समं परिजनेन सा ॥ ५०० ॥ तदादि विधिना सूत्रो-क्तेन निर्वृतिनं जिनं ॥ अपवैणवमानर्च । श्रेष्टी सूरिवचः स्मरन् ॥ १ ॥ नित्यं गुरुपदांभोज—रजः संस्पर्श्य पावनं ॥ सुभगं भावुको भाल—भृंगस्तस्याऽभवत्तरां ॥ २ ॥ सदापदापगामग्नान् । दीनानुद्धर्तुमंजसा ॥ सोऽसज्जयन्निजां लक्ष्मी—मंगिनीमंगीनीमिव ॥ ३ ॥ स च पंचनमस्कार—स्मृतिपीयूषधारया ॥ सदा सदारः

वळी सघळा चैत्यवासी व्यंतरोने पण खमावीने जाणे पुत्रने जन्म आप्यो होय नहि तेम त्यां तेणीए महोत्सव कर्यो. ॥ ९९ ॥ पछी ते भर्तारे मोकलेला रथपर चडीने घेर आवी, तथा खुश मनथी परिवारसाथे भोजन करवा लागी. ॥ ५०० ॥ वळी त्यारथी मांडीने शेठ पण आचार्यनां वचनने याद करताथका शास्त्रमां कहेली विधिमुजब कषायरहित जिननी वाजित्रनादपूर्वक पूजा करवा लाग्या. ॥ १ ॥ हमेशां गुरुचरणरूपी कमलनी पवित्र अने मनोहर रजनो स्पर्श करीने ते भाविक शेठ तेप्रति पोताना ललाटरूपी भमरावाळो थयो. ॥२॥ वळी तेणे हमेशां आपदारूपी नदीमां डुबेला एवा दीन मनुष्योनो जलदीथी उद्धार करवामाटे पोतानी लक्ष्मीने दे-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

स्वां जिह्वां । पुनातिस्म पदे पदे ॥ ४ ॥ तपस्तपस्तुवत्तीव्रं । तेनाचाम्लादि निर्ममे ॥ अन्तजद्भाव: नासिंधु—स्तत्र चित्रं न तानवं ॥ ५ ॥ अमयं घोषयामास । राजादेशमवाप्य सः ॥ कारयामास जैनेषु । चैत्येष्वष्टाह्निकामहं ॥ ६ ॥ अथानुभावाद्धर्मस्य । सांनिध्याच्च दिवौकसां ॥ माणिक्यमिव मेदिन्या । दध्रे गर्भः सुभद्रया ॥ ७ ॥ कौसुंभे बिभ्रती वस्त्रे । चिराद्वितिमिराननः ॥ अंतर्गूढसुतादित्या । प्रातःसंध्येव सा बभौ ॥ ८ ॥ अंतर्वर्त्नीं वीक्ष्य पत्नीं । सुतसंभावनाजुषः ॥ जज्ञे यः

हथारी होडीसरखी बनावी. ॥ ३ ॥ वळी ते पत्नीसहित हमेशां पंचपरमेष्टिना नमस्कारना स्मरणरूपी अमृतनी धाराथी पगले पगले पोतानी जिह्वाने पवित्र करवा लाग्यो. ॥ ४ ॥ भक्षणकालनी पेठे ते आयंबिलआदिक तीव्र तप तपवा लाग्यो, अने ते वखते तेनो भावनारूपी समुद्र जे विस्तार पाम्यो तेमां कइं आश्चर्य नथी. ॥ ५ ॥ वळी तेणे राजानो हुकम मेळवीने अमारीपटह वजडाव्यो, तथा जिनमंदिरोमां अठाइमहोत्सव कराव्यो. ॥ ६ ॥ हवे धर्मना प्रभावथी तथा देवोना सहायथी पृथ्वी जेम माणिक्यने तेम सुभद्राए गर्भने धारण कर्यो. ॥ ७ ॥ कसुंबी वस्त्रने धारण करनारी तथा घणे काळे अंधकाररहित (शोकरहित) मुखवाळी, तथा गुप्तरीते अंदर उत्प·

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

श्रेष्टिनः सोऽपि । हर्षो वाचामगोचरः ॥ ९ ॥ सदालिदयितं लक्ष्मी—निलयं सुगुणोदयं ॥ सुभद्रा समयेऽसूत । सरसीवाब्जमंगजं ॥ १० ॥ मन्वानो लक्षकोटीनां । लाभादभ्यधिकं सुतं ॥ युक्तं तज्जन्मनि द्रव्य—मव्ययल्लक्षशः पिता ॥ ११ ॥ राजमान्यः स राजेव । तेने तनयजन्मनः ॥ वर्यतूर्यत्रयप्रीत—पौरलोकं महोत्सवं ॥ १२ ॥ मया विदधता धर्म—मयं लब्ध इति व्यधात् ॥ सूनो-

---

न थयेल पुत्ररूपी सूर्यवाळी एवी ते सुभद्रा प्रभातकाळनी संध्यासरखी शोभवा लागी. ॥ ८ ॥ (पोतानी) पत्नीने गर्भवंती जोइने हवे पुत्र थशे, एवा विचारवाळा शेठने जे हर्ष थयो ते वचनथी कह्यो जाय तेम नथी. ॥ ९ ॥ सज्जनोनी श्रेणिना स्वामिसरखा (हमेशां भमराओने आनंद आपनारा) लक्ष्मीना स्थानरूप तथा उत्तम गुणोना उदयवाळा (सारा तंतुओना उदयवाळा) एवा कमलने जेम तळावमां तेम सुभद्राए (योग्य) समये पुत्रने जन्म आप्यो. ॥ १० ॥ लाखो क्रोडोना लाभथी पण अधिक एवा पुत्रने माननारा पिताए तेना जन्मसमये जे लाखोगमे द्रव्य खरच्युं ते युक्तज छे. ॥ ११ ॥ राजाना मानीता एवा ते शेठे राजानीपेठे त्रणे प्रकारनां वाजित्रोथी खुशी थयेल छे नगरना लोको जेथी एवो पुत्रनो जन्मोत्सव कर्यो. ॥ १२ ॥ मने

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

धम्मिल्ल इत्याख्यां । स नामकरणक्षणे ॥ १३ ॥ यथावसरमाधात्र—धात्र्यः पंच जगत्प्रियं ॥ तिथ-यः शुक्लपक्षीया । इवेंदुं तममवर्द्धयन् ॥ १४ ॥ भोजनं भाषणं क्षौर—मुत्थानं गमनं तथा ॥ जगाम सर्वमप्यस्यं । पित्रोरुत्सवहेतुतां ॥ १५ ॥ वयसा वपुषा वर्द्ध—मानोऽभूत्पंचवार्षिकः ॥ यदा तदा मुदा पित्रा कलाचार्यस्य सोऽर्पितः ॥ १६ ॥ साक्षिमात्रीकृताचार्यो—ऽपरिजूरितमस्तकः ॥ कलयामास स स्वल्प—कालेन सकलाः कलाः ॥ १७ ॥ शिरःशून्याः कलाः सर्वा । एकां धर्मकलां विना ॥

आ पुत्र धर्म करतां थकां मल्यो छे, एम विचारी शेठे नाम पाड्वानी वखते तेनुं 'धम्मिल्ल' नाम पाड्युं. ॥ १३ ॥ जगतने आनंद आपनारा चंद्रने जेम शुक्लपक्षनी तिथिओ तेम योग्य अवसरे आवती पांच धात्रीओ तेने पोषवा लागी. ॥ १४ ॥ आ धम्मिल्लकुमारनुं भोजन भाषण हजामत उठवुं तथा चालवुं ए सघळुं मावापने आनंदना हेतुरूप थयुं. ॥ १५ ॥ पछी उमर अने शरीरथी वृद्धि पामतो ते ज्यारे पांच वर्षनो थयो त्यारे पिताए हर्षथी कलाचार्यने सोंप्यो. ॥ १६ ॥ मात्र साक्षीरूप करेल छे गुरु जेणे एवो ते कंइ पण तकलीफविना स्वल्प समयमांज सघळी कलाओ शीखी गयो. ॥ १७ ॥ एक धर्मकळाविना सघली कळाओ मस्तकविनानी छे एम विचारीने शेठे

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

इति तं धर्मबोधाय । श्रेष्ठी साध्वंतिकेऽमुचत् ॥ १८ ॥ स साधुभ्यः श्रुतं धर्म्य—मधीयानो नवं न-
वं ॥ सूक्ष्मेष्वपि विचारेषु । विद्वान् साधुरिवाभवत ॥ १९ ॥ जीवाऽजीवादिकास्तस्य । पदार्था हृ-
दये नव ॥ सप्रपंचाः स्फुरंतिस्म । रंगभूमौ नटा इव ॥ २० ॥ बाल्यसीमामथोल्लंघ्य । स ययौ यौ-
वनं वनं ॥ न तु प्राप स्मरव्याध—शरव्रातशरव्यतां ॥ २१ ॥ प्रस्तावे श्रुतपाथोधौ । निलीनं मी-
नवन्मनः ॥ झशकध्वंसकः काम—बकस्तस्य न धर्षितुं ॥ २२ ॥ पंचेंद्रियहया लोलाः । प्रकृत्या दु-

धार्मिक ज्ञान मेळववामाटे तेने साधुओपासे मोकल्यो. ॥ १८ ॥ त्यां ते साधुओपासेथी नवां नवां धर्मशास्त्र भणीने साधुनीपेठे सूक्ष्म विचारोमां पण प्रवीण थयो. ॥ १९ ॥ रंगभूमिपर जेम नटो तेम तेना हृदयमां जीव अजीवआदिक नव तत्वो भेदसहित स्फुरायमान थया. ॥ २० ॥ पछी बाल्यावस्था ओळंगीने ते यौवनरूपी वनमां आव्यो, परंतु त्यां कामदेवरूपी पाराधिना बाणोना समूहथी विंधायो नहि. ॥ २१ ॥ शास्त्ररूपी अगाध समुद्रमां मत्स्यनीपेठे लीन थयेला तेना मनने कामदेवरूपी हिंसक बगलो पकडवाने शक्तिवान थयो नहि. ॥ २२ ॥ स्वभावथीज दुर्दम अने चपल एवा पण पंचेंद्रियरूपी घोडाओ गुरुना वचनरूपी लगामना प्रयोगथी तेणे चपलतारहित

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

र्दमा अपि ॥ त्याजिता गुरुवाग्वल्गा–नियोगात्तेन चापलं ॥ २३ ॥ सुरेंद्रः प्राप्ततारुण्य–मथोद्वाह
यितुं सुतं ॥ उत्तमा कतमा कन्या । योग्यास्येति व्यचारयत् ॥ २४ ॥ करपीडनतो बिभ्यत् । करं
पीडनतो यथा ॥ धम्मिलो जनकस्यांह्री । प्रणम्येति व्यजज्ञिपत् ॥ २५ ॥ विधास्ये न पितर्दार–
कर्म शर्मविदारकं ॥ शास्त्रार्थामृततृप्तस्य । प्रयांतु दिवसा मम ॥ २६ ॥ नार्याभृत्यादयः पाल्या ।
वर्ध्या श्रीः संततिश्च मे ॥ इति चिंता कृतोद्वाह—नरस्य सुखशोषिणी ॥ २७ ॥ कलाकौशल्यका

कर्यो. ॥ २३ ॥ हवे युवावस्था पामेला पोताना पुत्रने परणाववाने तेनामाटे कइ कन्या योग्य छे
एम सुरेंद्रदत्तशेठे विचार्यु. ॥ २४ ॥ जेम हाथने पीलवाथी डरे तेम विवाहथी बीतो धम्मिल पि-
ताने चरणे नमीने विनंति करवा लाग्यो के, ॥ २५ ॥ हे पिताजी! सुखने नाश करनारो विवाह
हुं करीश नहि, शास्त्रार्थरूपी अमृतथी थयेली तृप्तिपूर्वक मारा दिवसो व्यतीत थवा दो. ॥ २६ ॥
जे पुरुष विवाह करे छे तेने सुखनो नाश करनारी एवी चिंता थाय छे के मारे स्त्री चाकरआ-
दिक पाळवा पडशे, अने लक्ष्मी तथा संतति वधारवी पडशे. ॥ २७ ॥ वळी स्त्रीना संगथी कला
नी कुशलता दया तथा कविपणाआदिक गुणोनी श्रेणि खरेखर नाश पामे छे, तेमाटे अहीं ए-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

रुण्य—कवितादिगुणावली ॥ विलीयते ध्रुवं नारी—संगादत्र कथां शृणु ॥ २८ ॥ आसीत्पुरा पु-
रे भोग-पुरे राजारिमर्दनः ॥ प्रतापाक्रांतदिक्चक्रः । श्रिया शक्र इवापरः ॥ २९ ॥ इतश्च कोऽपि
गोपाल—श्चारयन् धेनुकं वने ॥ सांद्रद्रुमतलासीनः । सहसोल्लासमासदत् ॥ ३० ॥ अज्ञानतिमि-
रध्वंशे । तस्यापभ्रंशभाषया ॥ उन्मिमील कवित्वाख्यं । ज्योतिराकस्मिकं तदा ॥ ३१ ॥ पाशुपाल्यं
ततस्त्यक्त्वा । पशुसाम्यकरं नृणां ॥ कलाफलार्थी गोपालो । भूपालस्य सभां ययौ ॥ ३२ ॥ अ-
थैरभिनवैः प्रौढ-कवीनामप्यगोचरैः ॥ कृत्वा हृद्यानि पद्यानि । स तुष्टाव धराधवं ॥ ३३ ॥ चमत्कृ-

---

क दृष्टांत सांभलो? ॥ २८ ॥ पूर्वे भोगपुर नामना नगरमां अरिमर्दननामे राजा हतो, ते पोता-
ना प्रतापथी दिक्चक्र जीतीने लक्ष्मीथी बीजा इंद्रसरखो शोभतो हतो. ॥ २९ ॥ एवामां कोइ
एक गोवाळ वनमां घाटां वृक्षनीचे बेशीने गायो चरावतोथको एकदम उल्लास पाम्यो. ॥ ३० ॥
ते वखते अज्ञानरूपी अंधकारनो नाश थवाथी तेने अपभ्रंश भाषामां अकस्मात कविपणानी श-
क्ति उत्पन्न थइ. ॥ ३१ ॥ पछी माणसोने पशुसमान करनारुं पशुपालपणुं तजीने ते गोवाळ पो-
तानी कळानुं फल मेळववामाटे राजानी सभामां गयो. ॥ ३२ ॥ महाकविओने पण अगम्य एवा

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तमना नृपः । स्वांतिके तमतिष्टिपत् ॥ वल्लीषु कल्पवल्लीव । कलासु किल वाक्कला ॥ ३४ ॥ राज्ञा रत्नाकरेणेव । कल्पिताखिलवृत्तिकः ॥ पाल्यमानश्च पितेव । सोऽर्थानापन्नवान्नवान् ॥ ३५ ॥ स्वैराहारविहारादि—चेष्टासंतुष्टचेतसा ॥ शतानि पंच गाथाना—मनिशं तेन तेनिरे ॥ ३६ ॥ ये महाकवयः शास्त्र—पारीणाः प्रतिभाजुषः ॥ तानवज्ञापदं कुर्वन् । राजारज्यत्तदुक्तिभिः ॥ ३७ ॥ ते दध्युरमुना राजा । हहा मूढेन मोहितः ॥ यद्वा गोपेन गोपोऽयं । प्रीयते तत् किमद्भुतं ॥ ३८ ॥

नवीन अर्थोथी मनोहर काव्यो रचीने ते राजानी स्तुति करवा लाग्यो. ॥ ३३ ॥ त्यारे राजाए पण मनमां चमत्कार पामीने तेने पोतानी पासे राख्यो, केमके वेलडीउमां जेम कल्पवल्ली तेम कलाउमां वचनकला श्रेष्ट छे. ॥ ३४ ॥ पछी महासागरसरखा राजाए तेनी सर्व आजीविका करी आपी, तथा पितानीपेठे पाल्यो, अने तेथी ते पण नवीन धनने प्राप्त थयो. ॥ ३५ ॥ इच्छामुजब भोजन तथा विहार आदिकनी चेष्टाथी मनमां आनंद पामेलो ते कवि हमेशां पांचसो गाथाउ रचवा लाग्यो. ॥ ३६ ॥ जे शास्त्रोना पारंगामी तथा बुद्धिवान् महाकविउ हता, तेउनो पण अवज्ञा करीने राजा फक्त तेनीज वाणीथी खुशी थवा लाग्यो. ॥ ३७ ॥ त्यारे ते महाकवि-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

सत्काव्येभ्योऽपि नृपानां । प्रायो नीचोक्तयः प्रियाः ॥ दुर्वृत्ता दयिता दास्यः । कुलस्त्रीभ्योऽपि कामिनां ॥ ३९ ॥ राजप्रसादानध्यायः । कलावत्स्वखिलेष्वपि ॥ अयमत्र समायतो । दारिद्र्यं च गृहेषु नः ॥ ४० ॥ यद्येतद्विषयं किंचिद् । नृनुजोऽस्मान्निरुच्यते ॥ ईर्ष्यापदे निपतति । तत्सर्वं किं प्रकुर्महे ॥ ४१ ॥ उपायांतरमासूत्र्य । ततस्ते जगदुर्नृपं ॥ नवः कविरयं देव । भाग्यैरासादितस्तव

जे विचारवा लाग्या के अरे! आ मूढे तो राजाने मोहित कर्यो! अथवा गोपालथी (गोवाळथी) गोपाल (राजा) खुशी थाय तेमां शुं आश्चर्य छे! ॥ ३८ ॥ उत्तम कविओनां काव्यो करतां पण प्रायें राजाओने नीचनां वचनो प्रिय लागे छे, केमके कामी पुरुषोने कुलीन स्त्रीओ करतां दुराचारी दासीओ प्रिय थइ पडे छे. ॥ ३९ ॥ आ तो सर्व कलावानोप्रते राजानी अकृपानो अवसर आव्यो, अने तेथी आपणा घरोमां तो हवे दरिद्रपणुं दाखल थयुं. ॥ ४० ॥ वळी आना संबंधमां जो आपणे राजाने कइं कहीये छीये तो ते पण सघळुं ईर्ष्या तरीके गणाय छे, माटे हवे आपणे शुं करवुं? ॥ ४१ ॥ पछी तेओए एक उपाय शोधीने राजाने कह्युं के हे स्वामी! भाग्यना उदयथीज आपने आ नवो कवि मळेलो छे. ॥ ४२ ॥ वळी आ पशुपाल छे एम वि-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

था ॥ ४२ ॥ पशुपालोऽयमित्यस्य । न विधेयावहीलना ॥ दधाति पशुपालाख्यं । गिरीशोऽपि न
किं हरः ॥ ४३ ॥ अर्थो ल्लेखः कवित्वेऽस्य । प्राकृतेऽपि स कश्चन ॥ अस्माकं दिव्यवाग्भाजा–मपि
यो देव दुर्लभः ॥ ४४ ॥ न भाषानियमः कोऽपि । स्तुमः काव्येऽर्थसंगतिं ॥ गौरव्यं गोरसे न्यू-
ने । यद्वा तद्वापि भोजनं ॥ ४५ ॥ परमीदृग्गुणोऽप्येष । सति त्वय्यपि नायके ॥ आस्ते वंठ इ-
वैकाकी । तन्मनोऽतिदुनोति नः ॥ ४६ ॥ देवाश्च ऋषयश्चैव । मानवाः पशुपक्षिणः ॥ सर्वे द्वंद्वच-

---

चारी तेनी अवगणना न करवी, केमके गिरीश एवो महादेव पण शुं पशुपालनुं नाम धारण क-
रतो नथी? ॥ ४३ ॥ वळी हे स्वामी! आनी प्राकृत कवितामां पण कोइक एवा प्रकारनी अर्थच-
मत्कृति रहेली छे के जे अमारी संस्कृत वाणीमां पण आववी मुश्केल थइ पडी छे. ॥ ४४ ॥ व-
ळी भाषामाटे कइं विचारवाजेवुं नथी, फक्त काव्यनी अर्थचमत्कृति अमो वखाणीये छीये, केमके
गोरस कदाच न्यून होय तो पण सारीरीते बनावेलुं भोजन आदर करवालायक थाय छे. ॥४५॥
परंतु आवो गुणवान छतां अने आप तेना स्वामी छतां ते वांढानीपेठे जे एकाकी रहेलो छे, ते-
थी अमारुं मन बहु कचवाय छे. ॥ ४६ ॥ वळी हे स्वामी! देवो ऋषिओ मनुष्यो पशुओ तथा प-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

रा देव । कविरेव किमेककः ॥ ४७ ॥ उदूह्य पुत्रपौत्रादि—वेष्टितोऽनुभविष्यति ॥ यदा कुटुंबितामेष । कीर्त्युन्मेषस्तदैव ते ॥ ४८ ॥ नृपोऽथ तद्वचः सत्यं । मन्वानो मंक्ष्वयाचत ॥ कन्यां कस्यापि रूपाढ्यां । शठैः को नात्र वंच्यते ॥ ४९ ॥ कन्यामवश्यमुद्वाह्यां । सोऽपि तस्मै ददौ मुदा ॥ वैवाहिकीभवन् भूमी—पतिः कस्मै न रोचते ॥ ५० ॥ कविर्भूमिभुजा क्लृप्त—पाणिग्रहणमंगलः ॥ वधूमादाय तद्दत्त—गृहे पृथगवस्थितः ॥ ५१ ॥ अथ तैलं घृतं चाद्य । नास्तीत्याद्युक्तिभिस्तया

क्षित ए सर्वे दंपतीधर्मवाळा होय छे, त्यारे (आपनो) आ कवि शामाटे एकाकी रहे? ॥४७॥ माटे ते परणीने पुत्रपौत्रादिकना परिवारवाळो थयोथको ज्यारे कुटुंबीपणुं अनुभवशे त्यारेज आपनी कीर्ति फेलाशे. ॥ ४८ ॥ हवे एवी रीतनुं तेमनुं वचन सत्य मानीने राजाए (ते कविमाटे) कोइकनी स्वरूपवान कन्यानी तुरत मागणी करी, केमके अहीं ठगोथी कोण वंचित थतो नथी? ॥ ४९ ॥ कन्याने तो अवश्य परणाववीज जोइये (एम विचारीने) तेणे पण हर्षथी ते कविने कन्या आपी, केमके वहेवाइ थतो राजा कोने रुचे नहि? ॥ ५० ॥ पछी राजाए परणाव्याबाद ते कवि पत्नीने लेइ राजाए आपेला घरमां जूदो रह्यो. ॥ ५१ ॥ पछी आजे तेल न-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

॥ व्यदार्यत कुआरीभि-रिव तस्य हृदन्वहं ॥ ५२ ॥ उदरिण्यामथो तस्यां । भाविस्वव्ययशंकया ॥ स ममज्ज निरालंबं । चिंतावार्धौ कवीश्वरः ॥ ५३ ॥ तन्त्रंगीतनयग्रास—वासःसंसाधनं धनं ॥ ध्यायतस्तस्य गलितं । कवित्वकलया क्रमात् ॥ ५४ ॥ आस्तां पंचशती तस्या—न्यदा गाथे उभे अपि ॥ आस्तां चिंताशिलाक्रांते । इवोद्गातुमनीश्वरे ॥ ५५ ॥ भ्रष्टप्रज्ञार्चिषं क्षीण-कलं दर्शे शशांकवत् ॥ तमन्यदा नृपोऽप्राक्षीद् । भोः किमेतदजायत ॥ ५६ ॥ त्वं सदाशुकविर्भूत्वा । मच्चेतः

थी, आजे घी नथी, इत्यादि कुहाडीसरखां वचनोथी ते हमेशां तेनुं हृदय विदारवा लागी. ॥ ॥ ५२ ॥ पछी ज्यारे ते गर्भवंती थइ त्यारे थनारा धनना खरचनी शंकाथी ते कवीश्वर निराधार थइने चिंतारूपी समुद्रमां डुब्यो. ॥ ५३ ॥ स्त्री तथा पुत्रना भोजन तथा कपडांना साधनरूप धननुंज ध्यान धरतां थकां अनुक्रमे तेनी कवित्वशक्ति घटती गइ. ॥ ५४ ॥ अने तेथी तेनी पांचसो गाथाउ तो एक बाजु रही, परंतु बे गाथा पण जाणे चिंतारूपी पथ्थरथी दबाइ गइ होय नहि तेम (तेना मुखथी) प्रकट थइ शकी नहि. ॥ ५५ ॥ एवी रीते अमावास्याना चंद्रनीपेठे तेनुं बुद्धिरूपी तेज नष्ट थवाथी अने कवित्वकलानो क्षय थवाथी राजाए तेने एक दिवस पूछ्युं

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

धम्मि-
सार्थ
११८

पंजरे स्थितः ॥ काकायसे किमद्याथ । श्लोकमेकं पपाठ सः ॥ ५७ ॥ अनंता गृहेचिंतेयं । तोयराशिसमा नृप ॥ यदेकया स्त्रिया नष्टा । गाथापंचशती मम ॥ ५८ ॥

एवं तात कलाजंग—मंगनाभ्यो विदन्नपि ॥ पाणिग्रहणपर्याये । पाशे पत्स्याम्यहं कथं ॥ ॥ ५९ ॥ सुरेंद्रोऽथाब्रपतित्रो–रेवं दुर्वाक्यपर्शुभिः ॥ आशालतां चिरोद्भूतां । वत्स नोछेत्तुमर्हसि ॥ ६० ॥ वध्वालानं विना जात—तारुण्यारण्यचारिणः ॥ गजा इव भवंत्येवां—गजा न्या-

के अरे कवीश्वर! आ तने शुं थइ गयुं? ॥ ५६ ॥ तुं तो (हमणासुधि) शीघ्रकवि (शुकरूप) थइने हमेशां मारा चित्तरूपी पांजरामां रह्यो हतो, त्यारे आजे आम काकसरखो केम जणाय छे? त्यारे ते कवि एक श्लोक बोल्यो के, ॥ ५७ ॥ हे राजन्! घरसंबंधि आ अनंती चिंता महासागरसमान छे, केमके फक्त एक स्त्री परणवाथी मारी पांचसो गाथाओ नाश पामी छे. ॥ ५८ ॥

एवी रीते हे पिताजी स्त्रीओथी थतो कलाओनो विनाश जाणता छतां विवाह नामना पाशमां हुं शामाटे पडुं? ॥ ५९ ॥ त्यारे सुरेंद्रदत्ते कह्युं के हे वत्स! एवी रीतनां दुर्वचनोरूपी कुहाडीओथी घणा काळथी उगेली मातापितानी आशारूपी वेलडीने उखेडी नाखवी ए तने योग्य

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

यद्वुमद्रुहः ॥ ६१ ॥ अनभ्यासात् कलानाशे । यद्योषिद्दोषपोषणं ॥ तत्कोलखादिते क्षेत्रे । महि· षीसुतकुट्टनं ॥ ६२ ॥ कचित्कलाप्रकर्षोऽपि । सुकलत्राद्भवेन्नृणां ॥ पश्य पूर्णिमया चंद्रः । किं न पूर्णकलः कृतः ॥ ६३ ॥ नारी मृदुः सुखं निंद्या । निपुणैर्न पुनः पुमान् ॥ हिमो दहति वृंताकीं । यथा न तु तथा वटं ॥ ६४ ॥ एवं निर्वचनीकृत्य । सुरेंद्रो निजनंदनं ॥ इभ्यानुद्भिन्नतारुण्य—क·

नथी. ॥ ६० ॥ वळी उत्पन्न थयेली युवावस्थारूपी वनमां फरनारा पुत्रो स्त्रीरूपी बंधनस्तंभविना हाथीउनीपेठे न्यायरूपी वृक्षने उखेडी नाखनारा थाय छे. ॥ ६१ ॥ अभ्यासविना थता कलाना नाशमाटे जे स्त्रीना दोषो बोलवा, ते तो शियाळीए क्षेत्रनुं भक्षण कखाथी (तेने बदले) पा· डाने मारवासमान छे. ॥ ६२ ॥ वळी कोइक वखते तो उत्तम स्त्रीथी पुरुषोनी कलामां वृद्धि पण थाय छे, जुओ के पूर्णिमाए शुं चंद्रने संपूर्ण कलावाळो नथी कर्यो? ॥ ६३ ॥ स्त्री जातेज को· मल छे, तेथी पंडितो तेणीनी सुखे निंदा करी शके छे, परंतु पुरुषनी करता नथी, केमके हिम जेम रींगणीने बाळी नाखे छे तेम वडने बाळी शकतो नथी. ॥ ६४ ॥ एवी रीते पोताना पुत्रने बोलतो बंध करीने सुरेंद्रदत्ते तुरत केटलाक शाहुकारोपासे खीलती जुवानीवाळी (तेओनी) क·

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

न्या द्रुतमयाचत ॥ ६५ ॥ तेऽपि तत्सौहृदय्येन । कलाभिर्धम्मिलस्य च ॥ क्रीताः स्वाः स्वा ददुः कन्या—स्तस्मै सौभाग्यशालिने ॥ ६६ ॥ धम्मिल्लोऽपि वयस्यैः स्वै—र्बोधयामास तान् रहः ॥ हं हो अहमुदूढोऽपि । न मोक्ष्ये साधुसंगतिं ॥ ६७ ॥ विचारपयसां काम—गवीर्वाचो महात्मनां ॥ दुषयंत्यो न मे नार्यो । मार्जार्य इव संमताः ॥ ६८ ॥ वराणां शतमर्हति । कुमार्य इति वादिनः ॥ अन्येभ्य इभ्यपुत्रेभ्य—स्ते स्वपुत्रीर्ददुस्ततः ॥ ६९ ॥ अथो धनवसुस्तत्र । पुरेऽभूत् श्रेष्टिकुंज-

न्याउं मागी. ॥ ६५ ॥ तेउए पण तेनी मित्राइथी तथा धम्मिलनी कलाउंथी वश थइने पोतपोतानी कन्या ते भाग्यवान धम्मिलने आपी. ॥ ६६ ॥ परंतु धम्मिले पोताना मित्रो मारफते ते शाहुकारोने गुप्त रीते जणाव्युं के हुं परणयाबाद पण मुनिउंनो संग त्यजीश नहि. ॥ ६७ ॥ विचाररूपी दूधनी कामधेनुसरखी महात्मानी वाणीने दूषित करनारी बिलाडीसरखी स्त्रीउंने (परणवामाटे मारी) संमति नथी. ॥ ६८ ॥ (ते सांभळीने) कुंवारी कन्याउंमाटे सेंकडो वर मळी शके छे एम कही तेउए पोतानी पुत्रीउं बीजा शाहुकारोना पुत्रोने आपी. ॥ ६९ ॥ हवे ते नगरमां निरंतर दानथी (मदथी) याचकोरूपी भमराउंने खुशी करनारो हाथीसरखो धनवसु

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

रः ॥ अनवच्छिन्नदानेन । प्रीणितार्थिमधुव्रतः ॥ ७० ॥ धनदत्ता प्रिया तस्य । प्रियालापैकसारणिः ॥ सद्यशाः सन्मतिः पुत्री । तयोरासीद्यशोमती ॥ ७१ ॥ पुत्रेभ्योऽपि प्रियतरी । वर्द्धमाना क्रमेण सा ॥ अपाठि समये पित्रा । कला योषिज्जनोचिताः ॥ ७२ ॥ का मे वपुषि हेमाने । विभूषा हेममंडनैः ॥ इति सा शास्वतीं भूषां । गुणरत्नमयीं दधौ ॥ ७३ ॥ सा तातं स्माह दत्ताहं । सुरेंद्रांगरुहे त्वया ॥ मयापि खलु भर्त्तेति । स एव हृदि धारितः ॥ ७४ ॥ ततोऽपरं वरं कंचित। कुर्व-

---

नामे शेठ (वसतो) हतो. ॥ ७० ॥ तेने प्रिय वचनोनी एक नहेरसरखी धनदत्ता नामनी स्त्री हती, तथा तेउने उत्तम यशवाळी अने सद्बुद्धिवाळी यशोमती नामे पुत्री हती. ॥ ७१ ॥ पुत्रोथी पण वधारे वहाली तथा अनुक्रमे वृद्धि पामेली ते यशोमती योग्य समये स्त्रीने लायक कलाउ शीखी. ॥ ७२ ॥ मारां सुवर्णसरखां शरीरमां सुवर्णना आभूषणोनी शी जरुर छे? एम विचारीने तेणीए गुणोरूपी रत्नोवाळुं शाश्वतुं आभूषण धारण कर्युं. ॥ ७३ ॥ तेणीए पोताना पिताने कह्युं के, हे पिताजी! आपे मने सुरेंद्रदत्तशेठना पुत्र धम्मिल्लप्रते आपेली छे, अने में पण तेनेज मारा स्वामीतरीके हृदयमां धारण कर्यो छे. ॥ ७४ ॥ माटे हवे कामनी इच्छाथी जो हुं क-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

ती कामलालसा ॥ सर्वसंपन्नदीशैले । शीलं स्यामवकीर्णिनी ॥ ७५ ॥ यादृशस्तादृशो वास्तु । प-
तिर्मे धम्मिलः पुनः ॥ सकृत्कन्याः पदीयंत । इति न्यायो हि दुस्त्यजः ॥ ७६ ॥ एवं गाढाग्रहां
लग्ने । शुभे बहुभिरुत्सवैः ॥ धम्मिलस्तामुपायंस्त । सत्वरं पितुराज्ञया ॥ ७७ ॥ स ध्यायंस्तं क्षणं
शास्त्र–रसरिक्तमपार्थकं ॥ बध्वा हस्तात्तया हस्त—न्नूषां सस्मार पुस्तकं ॥ ७८ ॥ कोटिमात्रं धनं
लेभे । यदसौ करमोचने ॥ ददतोऽर्थिषु तत्तस्य । गृहादर्वाग् व्यशीर्यत ॥ ७९ ॥ परिणीतोऽप्य-

---

दाच बीजो वर करुं तो हुं सर्व संपदारूपी नदीने उत्पन्न करवामां पर्वतसरखा शीलनो भंग कर-
नारी थाउं ॥ ७५ ॥ माटे ते गमे तेवो होय तो पण मारो पति तो धम्मिलज छे, केमके कन्या
एकज वार अपाय छे, ए नीति त्यजी शकाय नहि. ॥ ७६ ॥ एवी रीते दृढ निश्चयवाळी ते य-
शोमतीने शुभ लग्ने घणा महोत्सवथी धम्मिल पितानी आज्ञाथी तुरत परण्यो. ॥ ७७ ॥ शास्त्र-
ना रसथी रहित एवा परणवाना ते समयने ते निरर्थक जतो गणवा लाग्यो, तथा स्त्रीना हस्त-
मेलापसमये तेणे पोताना हाथना न्नूषणरूप पुस्तक याद कर्युं. ॥ ७८ ॥ वळी हस्तमोचनसमये
तेने जे क्रोडोगमे धन (श्वशुर तरफथी) मळ्युं, ते धन (मार्गमांज) तेणे याचकोने आपी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

सौ साधु-रिव भोगपराङ्मुखः ॥ सुखं विषसखं धन्यः । कामोपङ्कममन्यत ॥ ८० ॥ अहारं षड्-
रसाधारं । देहस्थित्यर्थमेव सः ॥ अभुंक्त तृप्तिमापच्च । शास्त्रैर्न च रसैः पुनः ॥ ८१ ॥ अप्रमादी
समादाय । निशीथे खटिकामसौ ॥ मुक्ततल्पो लाक्षणिकान् । प्रयोगान्निरपीपदत् ॥ ८२ ॥ पूर्वा-
धीताः स्मरिष्यामि । गृहीष्ये च नवाः कलाः ॥ इति वैयग्र्यतस्तेन । दिना यांतो न जज्ञिरे ॥
॥ ८३ ॥ यशोमती पितुर्गेहं । गता तद्भर्तृचेष्टितं ॥ आचष्ट सकलं मातु—र्गोष्टीयं हि मृगीदृशां ॥

देवाथी घेर पहोंचतां पहेलांज खलास थयुं. ॥ ७९ ॥ (एवी रीते) परण्या छतां पण ते साधु-
नीपेठे भोगोथी विमुख थयो, तथा ते भाग्यवान विषयसुखने झेरसमान मानवा लाग्यो. ॥८०॥
वळी ते फक्त शरीरने जाळववामाटे षड्रस भोजन करवा लाग्यो, अने तृप्ति तो शास्त्रोथीज पा-
म्यो, परंतु रसोथी नहि. ॥ ८१ ॥ वळी मध्य रात्रिए पण बिछानामांथी उठीने ते प्रमादरहित ख-
डी लेइने व्याकरणना प्रयोगो साधवा लाग्यो. ॥ ८२ ॥ पूर्वे भणेली कला हुं याद करीश अने
नवी ग्रहण करीश एवा विचारमांज लीन थइने ते जता दिवसोने पण न जाणवा लाग्यो. ॥
॥ ८३ ॥ हवे पिताने घेर गयेली यशोमतीए (पोताना) स्वामीनो ते सघळो वृत्तांत (पोतानी)

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

॥ ८४ ॥ सुजद्रायाः पुरोऽन्येत्य । धनदत्ताप्यगर्हत ॥ कलाविलासं जामातु–र्धिक् स्त्रीणां चित्तचा-
पलं ॥ ८५ ॥ सुजद्रापि तदुक्त्याति—दूनेति प्रियमाक्षिपत् ॥ अनात्मदृष्टयो नार्यः । किं न कुर्युः
परेरिताः ॥ ८६ ॥ प्राप्तोऽपि यौवनं सोऽथ । बालवत्पठनाग्रही ॥ न वेत्ति कंचनाचारं । गृहिणा-
मेष धम्मिलः ॥ ८७ ॥ यस्य नार्या न वा कामो । न वा प्रणयिपोषणं ॥ द्विपदस्य यशोस्तस्य ।
व्यसनं शास्त्रसंग्रहः ॥ ८८ ॥ व्यवहारपरिज्ञान —मंतरेण पुमान्ननु ॥ पठितोऽपि जवेन्मूर्खः । प्रि-

---

माताने कह्यो, केमके स्त्रीजवच्चे आवी वातो थया करे छे. ॥ ८४ ॥ त्यारे धनदत्ताए सुजद्रापासे आवीने (पोताना) जमाइना कलाभ्यासनी निंदा करी, धिक्कार छे स्त्रीना चित्तनी चपलताने. ॥ ८५ ॥ तेणीना वचनथी सुजद्रा पण अति खेद पामीने पोताना जर्तारने उपालंज देवा लागी, कारणके परथी प्रेरायेली काचा मननी स्त्रीज शुं नथी करती? ॥ ८६ ॥ युवान थया छतां पण आपणो आ धम्मिल बालकनीपेठे केवल अभ्यासमांज लीन थइने गृहस्थीसंबंधि कइं पण आचार जाणतो नथी. ॥ ८७ ॥ वळी ते धन अथवा काम अथवा प्रेमीजनना पोषणसंबंधि कइं पण जाणतो नथी, केवल बे पगवाळा पशुसरखा एवा तेने शास्त्रोनो (ज्ञाननो) संग्रह करवानुं

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

यश्रोत्रियविप्रवत् ॥ ८९ ॥ चेत्पाठयितुकामोऽसि । शास्त्राणि सुतमन्वहं ॥ तत् किं धनवसोः पुत्र्यां । वृथा वैरमपोषयः ॥ ९० ॥ गोष्ठीं त्याजय निःक्षीण—कर्मणां विदुषां ततः ॥ अमुं संगमयानंग—निष्ठैर्ललितगोष्ठिकैः ॥ ९१ ॥ अतुच्छः स्वच्छहृदयो । दीर्घदर्शिमतिस्ततः ॥ सुरेंद्रो वाक्यपीयूषै—रोषतप्तामसिक्त तां ॥ ९२ ॥ प्रिये मुग्धासि शांतोऽस्य । कामो नोपेत्य दीप्यते ॥ को नाम दंडाघातेन । शयितं बोधयत्यहिं ॥ ९३ ॥ अशिक्षिता अपि नृणां । प्रादुःषंति कुबुद्धयः ॥

व्यसन लाग्युं छे. ॥ ८८ ॥ व्यवहार जाण्याविना जणेलो पुरुष पण वेदीया ब्राह्मणनीपेठे मूर्ख रहे छे. ॥ ८९ ॥ जो तमारे पुत्रने हमेशां शास्त्रो जणाववानीज इच्छा होती तो पछी फोकट धनवसुनी पुत्रीसाथे शामाटे वेर वसाव्युं? ॥ ९० ॥ माटे हवे कर्मरहित मुनिजननी सोबत तेने छोडावो, अने कामविलास जाणनार व्यभिचारिजननी सोबत करावो? ॥९१॥ हवे एवी रीते क्रोधथी तपेली प्रियाने गंभीर निर्मल मनवाळो तथा दीर्घदर्शी बुद्धिवाळो सुरेंद्रदत्त (नीचेमुजब) वचनरूपी अमृतथी सिंचवा लाग्यो. ॥ ९२ ॥ हे प्रिया! तुं तो मुग्ध छे, तेनो काम शांत पडेलो छे तेने छंछेडवो फायदाकारक नथी, केमके सुतेला सर्पने लाकडी मारी कोण जगाडे? ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

सुशिक्षिता अपि नृणां । प्रच्यवंते शुभाः क्रियाः ॥ ७४ ॥ प्रकृत्या निम्नगं वारि । प्रकृत्या चंचलः कपिः ॥ भवंति विषयासक्ताः । प्रकृत्यैव शरीरिणः ॥ ७५ ॥ श्यामताभिमता देहे । पांडुजन्मा न गौरता ॥ तमः सर्वोत्तमं मन्ये । न प्रदीपनजं महः ॥ ७६ ॥ ग्रामेऽभिरामं शून्यत्वं । न वासस्तस्करैः कृतः ॥ वरं मौग्ध्यं न वैदग्ध्यं । कुसंसर्गसमुद्भवं ॥ ७७ ॥ युग्मं ॥ यौवने नीचसंसर्गात् । कालुष्यं निर्मले कुले ॥ के के नो जनयंतिस्म । पटे पंकलवा इव ॥ ७८ ॥ त्रिदोषगहनस्यास्य ।

॥ ७३ ॥ मनुष्योने दुर्बुद्धिओ तो शिखव्याविना पण प्रकट थाय छे, परंतु शुभ कार्यो तो शिखाव्या छतां पण नष्ट थाय छे. ॥ ७४ ॥ जल स्वभावथीज नीचे जनारुं छे, तथा वानर पण स्वभावथीज चपल होय छे, तेम प्राणीओ पण स्वभावथीज विषयोमां आसक्त थाय छे. ॥ ७५ ॥ शरीरे श्यामपणुं सारुं छे, परंतु कोढथी थयेलुं गौरपणुं सारुं नथी, वळी अंधकारने सर्वथी हुं सारो मानुं छुं, परंतु आग लगाडीने प्रकाश करवो सारो नथी. ॥ ७६ ॥ गाममां उज्जडपणुं सारुं, परंतु तेमां तस्करोए करेलो निवास सारो नहि, एवी रीते मुग्धपणुं सारुं छे, परंतु कुसंगथी उत्पन्न थयेली चतुराइ सारी नथी. ॥ ७७ ॥ वळी वस्त्रमां जेम कादवना अंशो, तेम युवावस्थामां नीच-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

प्रतीकारो विकारिणः ॥ को नाम सुश्रुतादन्यो । यौवनस्यामयस्य च ॥ ७९ ॥ मोहावर्त्तमभान-
मानमकरं रागोर्मिसंवर्मितं । तृष्णावेगमनंगसंगसलिलं पापौघपंकाकुलं ॥ ये क्वापि स्खलिता न
यौवनसरित्पूरं तरंतो महा—सत्वास्ते खलु तारकाः किमितरैर्व्यर्थावतारैर्नरैः ॥ १ ॥ तत्त्वं तत्वदृशे-
दस्व । मुंच मुंच कदाग्रहं ॥ भाग्यैर्नस्तनुजः शास्त्र—ध्यानेऽधीयत यौवने ॥ २ ॥ तेनेत्युक्तापि

नी सोबतथी कया कया माणसो (पोताना) निर्मल कुलमां कलंक लगाडता नथी? ॥ ७८ ॥
त्रिदोषवाळा (सन्निपातवाळा) अने विकार करनारा आ यौवनरूपी रोगनो उत्तम शास्त्रविना
(सुश्रुत नामना वैद्यक शास्त्रविना) बीजो कयो इलाज छे? ॥ ७९ ॥ मोहरूपी भमरीवाळा,
अति अहंकाररूपी मगरवाळा, रागरूपी मोजांउथी भरेला, तृष्णारूपी वेगवाळा, कामसंगरूपी पा-
णीवाळा तथा पापोना समूहरूपी कीचडवाळा यौवनरूपी नदीना पूरने तरनारा जे महा वीर्यवान
माणसो क्यांय पण स्खलना पाम्या नथी तेज खरेखरा तारनारा छे, ते शिवायना फोकट जन्मे-
ला पुरुषो शुं कामना छे? ॥ १ ॥ माटे (हे प्रिये!) तुं तत्वदृष्टिथी जो? अने कदाग्रह छोडी
दे? भाग्योथीज आपणो आ पुत्र युवावस्थामां पण शास्त्रध्यानमां जोडायो छे. ॥ २ ॥ एवी री-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तत्याज । सा यदा न कदाग्रहं ॥ श्रेष्ठी तदाह्वयामास । सद्यो ललितगोष्ठिकान् ॥ ३ ॥ नारीनुन्नो न कुरुते । किमनात्मवशो नरः ॥ वात्येरितो दहत्यत्र । पावकः पावनं वनं ॥ ४ ॥ तैराह्वानदृणा-याते-रंगजं संयमय्य सः ॥ श्रेष्ठीति प्रीतये पत्न्या । मनोबाह्यमवोचत ॥ ५ ॥ अर्पितोऽस्त्येष यु-ष्माकं । क्रियतां कामतत्त्ववित् ॥ पूरके मयि नेतव्यं । न द्रव्यव्ययतः क्वचित् ॥ ६ ॥ ततस्ते द्यूत-नाट्यादि—शालाः स्वैरविहारिणः ॥ समं तेन चिरं तीर्थ—भूमीरिव सिषेविरे ॥ ७ ॥ अगम्यां भू-

---

ते तेणे कह्या छतां पण ज्यारे तेणीए कदाग्रह त्यज्यो नहि त्यारे शेठे तुरत व्यभिचारी पुरुषोने बोलाव्या. ॥ ३ ॥ स्त्रीए प्रेरेलो पुरुष पराधीन थइने शुं नथी करतो? केमके आ जगतमां वायु-ए प्रेरेलो अग्नि पवित्र वनने पण बाळी नाखे छे. ॥ ४ ॥ बोलावती वखतेज आवेला ते व्यभि-चारीओसाथे पोताना पुत्रने जोडीने शेठे मन नहि छतां पण स्त्रीने राजी राखवामाटे तेओने क-ह्युं के, ॥ ५ ॥ आजथी आ (अमारो पुत्र) तमोने सोंप्यो छे, तेने तमारे कामचेष्टामां प्रवीण करवो, वळी हुं तमोने द्रव्य पूरुं पाडीश, माटे क्यांय पण खरचथी तमारे मरवुं नहि. ॥ ६ ॥ प-छी ते व्यभिचारी मित्रो पोतानी इच्छामुजब धम्मिल्लने साथे लेइने जुगारखानां तथा नाटकशा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

रिमायानां । व्यक्तमुक्ताफलागमां ॥ साधुशालां पुनः दूरे । जहुः सिंहगुहामिव ॥ ८ ॥ धम्मिल्लो मृगवन्मुग्धः । कृष्णसारैरिवाग्रगैः ॥ यत्र यत्र च नीतस्तै—स्तत्र तत्रानुगोऽगमत् ॥ ९ ॥ निन्ये सोऽन्येद्युरुद्यानं । तैर्नष्टतपनातपं ॥ यत्र सांद्रद्रुमछन्ने । तमः क्रीडति निर्भयं ॥१०॥ लतानां लास्यलीलायां । गायना यत्र षट्पदाः ॥ नाट्याचार्यत्वमातेने । मंदं मंदं स्फुरन्मरुत् ॥ ११ ॥ विक-

ळा आदिकोने तीर्थभूमीनीपेठे खूब सेववा लाग्या. ॥ ७ ॥ अति कपटीओने (शियाळोने) अगम्य तथा प्रकटरीते मोक्षफलना (मुक्ताफलना) लाभवाळी सिंहगुफासरखी साधुओनी धर्मशालाने तो तेओए दूर छोडी. ॥ ८ ॥ कृष्णसारो जेम हरिणने तेम आगाडी चालनारा ते व्यभिचारी मित्रो ज्यां ज्यां ते मुग्ध धम्मिलने लेइ जता त्यां त्यां तेओनी पाछळ जवा लाग्यो. ॥ ९ ॥ पछी एक दिवसे तेओ नष्ट थयेल छे सूर्यनो ताप ज्यां एवा एक बगीचामां तेने लेइ गया, के जे बगीचो घाटां वृक्षोथी छवायेलो होवाथी त्यां अंधकार तो निर्भयपणे क्रीडा करी रह्यो हतो. ॥१०॥ वळी त्यां वेलडीओ नाचती हती, तथा भमराओ गायन करी रह्या हता, तथा मंद मंद वातो वायु नाट्याचार्यनुं कार्य करतो हतो. ॥ ११ ॥ तेमज ज्यां विकस्वर कमळोरूपी मुखोथी ऊंचुं जोनारी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

स्वरसरोजास्यै—रूपस्या यत्र दीर्धिकाः ॥ जडाशया अपि प्रीति-प्रदा गोपांगना इव ॥ १२ ॥ त्व-
मत्रोच्चिनु पुष्पाणि । हंसलीलां जले भज ॥ मित्रेष्विति ब्रुवाणेषु । धम्मिल्लेनाभ्यधीयत ॥ १३ ॥
अतो न वः स्वयं प्रज्ञा । न वा गीतार्थसंगतिः ॥ यदेवं व्यक्तनिःशूकाः । शृणुतागमभाषितं ॥१४॥
भूर्जलं ज्वलनो वायु—स्तरवश्चेति पंचधा ॥ भवंत्येकेंद्रिया जीवा-स्ते ह्यसंख्या दृगध्वगाः ॥ १५ ॥
यज्जराजर्जरो यूना । दृढमुष्टया हतोश्नुते ॥ कष्टं संघटनेनापि । तस्मादेकेंद्रियोऽधिकं ॥ १६ ॥

वावडीओ जलाशय (जड आशयवाळी) छतां गोपीओनीपेठे आनंद आपती हती. ॥ १२॥ अ-हीं धम्मिल्लने ते मित्रोए कह्युं के तुं अहीं पुष्पो एकठां कर? तथा जलमां हंसनीपेठे क्रीडा कर? त्यारे धम्मिल्ले कह्युं के ॥ १३ ॥ अरे! आथी तो एम जणाय छे के तमोने स्वाभाविक अ-क्कल नथी, अथवा तमोने गीतार्थोनो संग थयो नथी, के जेथी आवी रीते प्रगटपणे तमो नि-र्दय थाओ छो, सिद्धांतनुं वचन सांभलो? ॥ १४ ॥ पृथ्वी, जल, अग्नि, वायु अने वनस्पति, ए पांच प्रकारना एकेंद्रिय जीवो छे, अने ते असंख्याता दृष्टिगोचर थाय छे. ॥ १५ ॥ वळी एक यु-वान माणसे जोरथी मुक्को मारवाथी अति वृद्ध माणस जे कष्ट भोगवे छे, तेथी पण अधिक क-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

अनर्थदंडं जानानः । को धीमानंतकांतिकं ॥ नयत्येतावतो जंतून् । नमंतून् केलिकौतुकैः ॥ १७ ॥
एवं प्राक्तनसंस्कारा—नुजिरंतं निरीक्ष्य तं ॥ ते सर्वे तुमुलोत्ताल—हस्ततालां बभाषिरे ॥ १८ ॥
वाक्प्रपंचममुं मुंच । वंचितः सर्वथासि रे ॥ विमुग्धः साधुधूर्तैस्त्व—मसत्कल्पनयाऽनया ॥ १९ ॥
पृथ्व्यप्तेजोमरुद्भूणां । जीवान् श्रद्दध्महे कथं ॥ प्रत्यक्षादिप्रमाणाना—मगम्यान् व्योमपुष्पवत् ॥२०॥
पुष्पोच्चयपयःक्रीडा—दोलासंगीनाट्यगीतयः ॥ हास्यं कौतुकिता चेति । यौवनद्रोः फलावली ॥२१॥

छे फक्त संघटनथी पण एकेंद्रिय जीवने सहन करवुं पडे छे. ॥ १६ ॥ (माटे एवी रीते) अनर्थदंडने जाणनारो कयो बुद्धिवान माणस एटला बधा निरपराधी प्राणीओने फक्त क्रीडाना कौतुकथी मारे? ॥ १७ ॥ एवी रीते तेने पूर्वना संस्कारो उचारतो जोइने तेओ सघळा कोलाहलपूर्वक तालीओ देइने बोली उठ्या के ॥ १८ ॥ अरे! आ सघळी वात तुं छोडी दे, खरेखर तने मुग्धने आवी आवी जूठी कल्पनाथी धूर्त साधुओए बिलकुल ठगेलो छे. ॥ १९ ॥ वळी पृथ्वी, जल, अग्नि, वायु तथा वनस्पतिना जीवो के जे प्रत्यक्ष आदिक प्रमाणोने अगोचर छे, तेओनी आकाशपुष्पनीपेठे अमो केम श्रद्धा करीये? ॥ २० ॥ वळी पुष्पो एकठां करवां, जलक्रीडा, हीं-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

पुरःस्था यद्वयं कुर्मः । कर्म कार्यं त्वयापि तत् ।। मार्गे बहुजनक्षुण्णे । चरतः का तव क्षतिः ।। २२ ।।
इति तैः प्रेरितः पूर्वं । सर्वं चक्रे स शंकितः ।। अनश्यत्तस्य शंकापि । कालेऽतीते च पापतः ।।
।। २३ ।। सुबुद्धिर्वह्यते दुःखं । सुखं च भ्रश्यते जनैः ।। अत्र स्तः सौधनिर्माण—नगावेत्र निदर्शनं
।। २४ ।। इतश्च निश्चितानंग—रंगभूरिति नागरैः ।। वसंततिलकेत्यासीत् । पुरे तत्र पणांगना ।।
।। २५ ।। लावण्याब्धौ यदंगे दृग्—द्रोणी यूनां तरंत्यपि ।। पारं न प्राप वक्षोज—गिरावास्फालितां-

चोळा, स्त्री, नाटक, गीत, हास्य तथा कौतुक ए यौवनरूपी वृक्षनी फलश्रेणि छे. ।। २१ ।। माटे आगाडी रहीने अमो जे कार्य करीये ते तारे पण करवुं, केमके जे मार्गे घणा माणसो चाले त्यां चालवामां तने शुं नुकशान छे? ।। २२ ।। एवी रीते तेओए प्रेर्याथी प्रथम तो ते शंकासहित सघळुं करवा लाग्यो, परंतु वखत जाते तेनी पापनी शंका पण दूर थइ. ।। २३ ।। बुद्धिवान माणसने सारे रस्ते चमाववामां जरा कष्ट पडे छे, परंतु तेने सारे रस्तेथी पाडवो सहेलो छे अहीं एक महेलने बनाववानुं दृष्टांत जाणी लेवुं ।।२४।। हवे ते नगरमां एक वसंततिलका नामनी वारांगना रहेती हती, के जेणीने नगरना लोको कामदेवनी भूमिसरखी जाणता हता. ।। २५ ।। लावण्य-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तरा ॥ २६ ॥ करौष्टपल्लवा हास्य—पुष्पा स्तनफलान्विता ॥ या वल्लीव कृता धात्रा—ऽनंगतापच्छि-
दे नृणां ॥ २७ ॥ हरिएमयानि सौभाग्य—जुषा यद्देहयष्टिना ॥ भूषणान्यपि भूष्यत्वं । निन्यिरे
निजसंगमे ॥ २८ ॥ अभ्यस्याभ्यस्य सा नाट्य–कलाकोटिमुपागता ॥ सभां भूमीभुजो भेजे । ज्ञा-
पितुं सकलाः कलाः ॥२९॥ नाट्यकौतूहलोत्ताल–मनसस्तत्र लक्षशः ॥ ईयुः पौरा युवानश्च । ते-
ऽपि सर्वे सधम्मिलाः ॥ ३० ॥ कलां परीक्षितुं स्वस्या । विज्ञप्तो नृपतिस्तया ॥ परीक्षानिपुणं कं-

---

ना महासागरसरखा तेणीना शरीरमां युवान पुरुषोनी दृष्टिरूपी होडी तरतां छतां पण वच्चे तेणी-
ना स्तनरूपी खराबापर अथडावाथी किनारे पहोंची शकती नहोती. ॥ २६ ॥ हाथ अने होठरू-
पी पल्लवोवाळी, हास्यरूपी पुष्पोवाळी तथा स्तनरूपी फलोवाळी एवी जेणीने विधात्राए पुरुषोना
कामदेवरूपी तापने नाश करनारी वेलडीसरखी बनावी हती. ॥ २७ ॥ जेणीना सौभाग्यवान श-
रीरे पोताना संगथी (उलटां) सुवर्णना आभूषणोने पण शोभाव्यां हतां ॥ २८ ॥ अभ्यास क-
री करीने नृत्यकलानी टोंचे पहोंचेली ते वारांगना पोतानी सर्व कला देखाडवामाटे राजसभामां
गइ. ॥ २९ ॥ नृत्यनुं कुतूहल जोवामाटे उत्सुक मनवाळा लाखोगमे नगरना लोको त्यां आ-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

चित् । पौरलोकानयाचत ॥३१ ॥ सदसद्भावभेदज्ञो-ऽस्मासु पक्षिषु हंसवत् ॥ एक एवायमस्तीति ।
ते राज्ञोऽदर्शि धम्मिलः ॥ ३२ ॥ पौरचक्रे पुरश्चक्रे । तमेवाथ नरेश्वरः ॥ वंद्यो ह्येककलोऽपींदुः ।
किं पुनः स कलानिधिः ॥ ३३ ॥ धम्मिल्ले साक्षिणि क्षोणी-भुजः सदसि सा क्षणात् ॥ कर्त्तुं रंभे-
व जंभारे-रारेभे नाट्यमद्भुतं ॥ ३४ ॥ चक्षुश्चषकाचांतोऽपि । यत्र न त्रुटितो रसः ॥ पश्यंस्त-

---

व्या, तथा धम्मिलसहित ते सघळा युवानीआओ पण त्यां आव्या. ॥ ३० ॥ पछी पोतानी कला-
नी परीक्षा करवामाटे तेणीए विनवेला राजाए नगरना लोकोपासे मागणी करी के तमारामांना
कोइक निपुण माणसे आनी परीक्षा करवी. ॥ ३१ ॥ पक्षिओमां जेम हंस तेम सत्यासत्य भेदने
जाणनारो अमारामां आ एकज छे, एम कही तेओए धम्मिलने देखाड्यो. ॥ ३२ ॥ त्यारे राजा
ए पण नागरिकोना समूहमांथी तेनेज आगाडी कर्यो, केमके ज्यारे एक कलावाळो चंद्र पण न-
मवालायक छे, त्यारे कलाओना भंडारसरखा ते धम्मिलनुं तो कहेवुंज शुं? ॥३३॥ हवे धम्मिल
साक्षी होते छते इंद्रनी सभामां जेम रंभा तेम राजानी सभामां तेणीए तुरत आश्चर्यकारक नृत्य
करवा मांड्युं. ॥ ३४ ॥ नेत्ररूपी प्यालाओथी पीधा छतां पण जेनो रस खूट्यो नहि, एवुं ते नृत्य

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

न्नृत्यमाश्चर्यान् । मूर्धानं धम्मिल्लोऽधुनोत् ॥ ३५ ॥ तं चमत्कृतमालोक्य । कलावंतमिलापतिः ॥ धनराशिं ददौ तस्यै । केलिशैलसमं श्रियः ॥ ३६ ॥ धीमतोऽस्यैव सांनिध्या-ल्लब्धं धनमियन्मया ॥ इति सा धम्मिल्ले प्रेम-सर्वस्वं तत्प्रभृत्यधात् ॥ ३७ ॥ अथ मन्मथकेलिना-मर्होऽयमिति धम्मिल्लः ॥ नीतः पणांगनावीथीं । वयस्यैरित्यजाषत ॥ ३८ ॥ तन्वंग्यश्च जुजंग्यश्च । तुल्याः साधुभिरूचिरे ॥ इमा विशेषतो वेश्याः । शुभलेश्यानिशुंभिकाः ॥ ३९ ॥ गणिकाः कणिकामात्र—सुखसंपत्ति-

---

जोइने धम्मिल्ले आश्चर्यथी पोतानुं मस्तक धुणाव्युं. ॥ ३५ ॥ एवी रीते ते कलावान धम्मिल्लने आश्चर्य पामेलो जाणीने राजाए तेणीने लक्ष्मीने क्रीडा करवाना पर्वतसरखो धननो ढगलो आप्यो. ॥ ३६ ॥ आ बुद्धिवान पुरुषना सहायथीज मने आटलुं बधुं धन मल्युं छे, एम विचारीने ते त्यारथी धम्मिल्लप्रते पोतानो सर्व प्रेम धारण करवा लागी. ॥ ३७ ॥ हवे आ कामक्रीडाने लायक छे, एम विचारीने तेना मित्रो तेने वेश्याउना पाडामां लेइ गया, त्यारे धम्मिल्ले तेउने कह्युं के, ॥ ३८ ॥ स्त्रीउ अने नागणो बन्नेने साधुउए तुल्य कहेली छे, तेमां पण विशेषे करीने वेश्याउ तो शुभ लेश्याउनो नाश करनारी छे. ॥ ३९ ॥ वेश्याउ किंचित् मात्र सुखसंपत्ति आप-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

हेतवः ॥ सर्वतः पर्वतप्रायं । दुःखं ददति रागिणां ॥ ४० ॥ अन्यो हृदि वचस्यन्य—श्चान्य एव
पुमान् दृशि ॥ एवं यासां विरोधोंगे । कस्तान्यः सुखमिच्छति ॥ ४१ ॥ क्लीवो भटोऽपि निःश्रीकः ।
श्रीमानप्यत्र जायते ॥ मध्ये पुरमिदं चौर-स्थानं राजापि नावति ॥ ४२ ॥ नोचितं सच्चरित्राणा—
मत्र स्थातुं मनागपि ॥ तन्मुच्यतामिदं मंक्षु । स्थानमन्यत्र गम्यतां ॥ ४३ ॥ धम्मिल्लेऽभिदधत्येवं ।
तेऽवज्ञापूर्वमभ्यधुः ॥ रे रे कदाग्रहग्रस्त । कस्तवायं मतिभ्रमः ॥ ४४ ॥ एता असारसंसार-जंगला-

---

नारी छे, परंतु तेना रागीजनने ते चारे बाजुथी पर्वतजेवडुं दुःख आपे छे. ॥ ४० ॥ जेणीना हृ-
दयमां अन्य, वचनमां तेथी अन्य, अने आंखमां वळी तेथी पण अन्य पुरुष रहेलो छे, एम जे-
ओनां शरीरमां पण विरोध भरेलो छे, तेओथी सुखनी कोण इच्छा करे? ॥ ४१ ॥ वळी आ वेश्या-
ना पाडामां (आवीने) सुभट पण विकारी मनवाळो थाय छे, तथा धनवान पण निर्धन थाय छे,
एवी रीते नगरना मध्य भागमां रहेला आ चोरनां स्थाननुं राजा पण रक्षण करी शकतो नथी.
॥ ४२ ॥ अहीं उत्तम आचरणवाळा मनुष्ये जरा पण रहेवुं योग्य नथी, माटे आ स्थान जलदी
तजीने आपणे अन्य जगोए चालो? ॥ ४३ ॥ धम्मिल्ले एम कह्ये छते तेओए तेनी अवज्ञा करी-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

ध्वनि चारिणः ॥ सुखयंति जनान् दृष्टा । मिथ्यांभःकूपिका इव ॥ ४५ ॥ स्वभर्त्तर्येव सुखदाः । श्रूयंते हि कुलस्त्रियः ॥ मन्ये धन्या इमा एव । या विश्वोपकृतिक्षमाः ॥ ४६ ॥ इत्युक्तिभिः समुल्लास्य । लास्यस्थानं मनोऽभुवः ॥ वसंततिलकायास्ते । निन्येर धाम धम्मिलं ॥ ४७ ॥ भद्रासने समासीना ॥ पश्यंती मुकुरे मुखं ॥ रूपाधिदेवतं साथ । तैः सहास्यमभाषत ॥ ४८ ॥ जडे सुरें-

ने कह्युं के अरे कदाग्रही आ तारी बुद्धि केम फरी गइ छे! ॥ ४४ ॥ आ वेश्याओ तो असार संसाररूपी जंगलना मार्गमां चालनारा मनुष्योने नजरे पडेली मीठा पाणीनी कुइसरखी छे. ॥ ४५ ॥ कुलीन स्त्रीओ तो फक्त पोताना भर्तारनेज सुख आपनारी छे, परंतु हुं तो आ वेश्याओनेज धन्य मानुं छुं, के जेओ समस्त पुरुषोपर उपकार करी शके छे. ॥ ४६ ॥ एवी रीतनां वचनोथी धम्मिलने उश्केरीने तेओ कामदेवने नृत्य करवानां स्थानसरखां वसंततिलकाने घेर लेइ गया. ॥ ४७ ॥ त्यां सिंहासनपर बेठेली तथा देवांगनाथी पण अधिक रूपवाळी अने दर्पणमां पोतानुं मुख जोती एवी ते वसंततिलकाने तेओए हास्यसहित कह्युं के, ॥ ४८ ॥ हे जड! तारां पूर्वनां पुण्योथी आ सुरेंद्रदत्तशेठनो पुत्र धम्मिल तारे त्यां आवेलो छे, तेने तारे साक्षात निधा

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

धम्मि-
सार्थं
१३९

ऽन्तुरेष । प्राप्तः पुण्यैः पुरातनैः ॥ साक्षान्निधिरिवाराध्यो । धम्मिल्लो निर्भरं त्वया ॥ ४९ ॥ तस्यै समर्प्य तं वीरा । वारीक्षिप्तगजा इव ॥ न्यावर्त्तत वयस्यास्ते । फलितस्वपरिश्रमाः ॥ ५० ॥ अन-न्यभेदमप्यस्या । हृदयं वज्ररत्नवत् ॥ सूचीमुखसखप्रज्ञः । स भीत्वा लीलयाविशत् ॥ ५१ ॥ सापि तं मधुरालापै—रालापीचारुलोचना ॥ चित्तचौरगिरां यस्मा—त्ता एवोत्पत्तिभूमयः ॥ ५२ ॥ स्वा-गतं स्वागतं प्राण—प्रिय पादोऽवधार्यतां ॥ महान् मयि प्रसादोऽयं । श्रीयतामिदमासनं ॥ ५३ ॥

ननीपेठे खूब सेववो. ॥ ४९ ॥ हवे जेम हाथीने खाडामां नाखे तेम तेणीने धम्मिल्लने सोंपीने ते मित्रो पोतानो परिश्रम सफल थयेलो मानीने त्यांथी पाछा गया. ॥ ५० ॥ हवे अन्यथी न भेदी शकाय एवां पण तेणीना वज्रसरखां हृदयने क्षीणमात्रमां भेदीने कुशाग्रबुद्धिवाळो ते ध-म्मिल्ल तेमां दाखल थयो. ॥ ५१ ॥ पछी मनोहर नेत्रोवाळी तेणीए तेने मिष्ट वचनोथी बोला-व्यो, केमके चित्तने चोरनारां वचनोनी उत्पत्तिनां स्थानकरूप ते वेश्याओज छे. ॥ ५२ ॥ हे प्रा-णप्रिय ! आप भले पधार्या, अहीं आपनो चरणन्यास करो ? आजे आपे मारापर घणी कृपा क-री छे, आ आसनपर बिराजो. ॥ ५३ ॥ आजे आपना पधारवाथी मने अचानक कल्पविना सि-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

कल्पं विना सिद्धरसः । सेवधिः शासनं विना ॥ पुष्पं विना फलं लेभे । सहसाद्य त्वदागमे ॥
॥ ५४ ॥ कलापरीक्षणेऽभूस्त्वं । प्रियो मे नृपसंसदि ॥ इमं गेहमिदं देहं । तन्नीतिज्ञ कृतार्थय ॥
॥ ५५ ॥ सौभागिनेय नेयत्या-र्थनया यदि तिष्ठसि ॥ तत्प्रयास्यसि मे हत्या—पापपंकस्य पात्र
तां ॥ ५६ ॥ नवाधिकारिभिस्तस्या । वचनैस्तन्मनःस्थिताः ॥ निरवास्यंत ते साधू—पदेशाः प्रा
ग्नियोगिनः ॥ ५७ ॥ यातायातं पुरा पौरा-श्चक्रुस्तन्मंदिरे न के ॥ स्थिरलग्न इवायातः । सौरंध्रिर्न

छरस मळ्यो, कोइना कहेवाविना निधान मळ्युं, तथा पुष्पविना फळ मळ्युं छे. ॥ ५४ ॥ राज
सभामां मारी कलानी परीक्षासमये आप मने प्रिय थइ पड्या छो, माटे हे नीतिज्ञ! आप आ
मारुं घर अने शरीर कृतार्थ करो? ॥ ५५ ॥ वळी हे सौभाग्यवान मारी आटली प्रार्थनाथी पण
जो आप नहि रहो तो हुं जे आपघात करीश ते पापरूपी कादवना आपने छांटा उडशे. ॥५६॥
एवी रीते तेणीना वचनोरूपी नवा अधिकारिओए तेना मनमां रहेला साधुओना उपदेशरूपी पू
र्वना अधिकारीओने दूर कर्या. ॥ ५७ ॥ पूर्वे तेणीने घेर कया पुरुषो न आवता तथा पाछा ज
ता? परंतु आ धम्मिल तो जाणे स्थिरलग्नमां आव्यो होय नहि तेम त्यांथी पाछो वळ्यो नहि.

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

पुनर्ययौ ॥ ५८ ॥ एतदाकर्ण्य मित्रेभ्यः । सुभद्रा मुमुदेतरां ॥ दृष्ट्वा मोदं सधर्मिण्याः । सुरेंद्रोऽप्यन्वमोदत ॥ ५९ ॥ स्वस्थानगाया वेश्यायाः । सुरेंद्रः प्राहिणोदथ ॥ अधमर्णीव दीनारा—ष्टसहस्रं दिने दिने ॥ ६० ॥ घेवरार्हं घृतं गव्यं । भस्मनीव मया हहा ॥ कुपात्रे न्यस्यते न्याय—पुण्यक्षेत्रोचितं धनं ॥ ६१ ॥ परं करोमि किं नारी—वाग्दाक्षिण्यनियंत्रितः ॥ सुवृत्तोऽपि गले बद्धः । स्त्रीभिः क्षिप्तोऽवटे घटः ॥ ६२ ॥ एवं चिंतयतस्तस्य । पस्पंदे वाममीक्षणं ॥ जीवतो मे न पु-

॥ ५८ ॥ हवे ते मित्रो पासेथी ते वृत्तांत सांभळीने सुभद्रा अत्यंत हर्ष पामी, तथा पोतानी स्त्रीनो हर्ष जोइने सुरेंद्र पण तेनुं अनुमोदन करवा लाग्यो. ॥ ५९ ॥ हवे ते सुरेंद्रदत्त जाणे ते वेश्यानो करजदार होय नहि तेम तेणीने घेर बेठांज रोजे रोज आठ हजार सोनामहोरो मोकली आपतो हतो. ॥ ६० ॥ अरेरे ! घेवर बनाववालायक गायनुं घी जेम राखमां तेम न्यायपूर्वक पुण्यक्षेत्रमां वापरवालायक धन हुं कुपात्रने आपुं छुं, ॥ ६१ ॥ परंतु शुं करुं के स्त्रीना वचननी दाक्षिण्यताथी बंधायेलो छुं केमके उत्तम गोळाकार घडाने पण स्त्रीओ गळामां (दोरडुं) बांधीने कुवामां उतारे छे. ॥ ६२ ॥ एम विचारतांथकां तेनी डाबी आंख फरकी, अने तेथी तेणे विचा

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

त्रोऽयं । संगतेत्युन्निनाय सः ॥ ६३ ॥ स्नानभोज्यादिभक्त्याथ । सा तथा तमरंजयत् ॥ न मातरं
न पितरं । न बंधून् स यथास्मरत् ॥ ६४ ॥ स्वं स्वं मनःपणं कृत्वा । कदाचित्तौ परस्परं ॥ मुत्कंद-
बीजसंकाशैः । सारिपाशैरदीव्यतां ॥ ६५ ॥ आदौ मृदु ततो मध्यं । ततस्तारं कदाचन ॥ तौ गा-
यंतावशोभिष्टां । किं न किन्नरयुग्मवत् ॥ ६६ ॥ प्रश्नोत्तरैः प्रहेलाभिः । समस्याभिर्विवादवैः ॥ क-
दाचिदनुचक्राते । गीष्पतिं च गिरं च तौ ॥ ६७ ॥ यः पूर्वं कामिनीनाम—श्रवणेनाप्यखिद्यत ॥

युं के हवे मारा जीवतां आ पुत्रनो मने मेलाप थवो नथी. ॥ ६३ ॥ हवे स्नान तथा भोजन-
आदिकनी भक्तिथी ते वेश्या ते धम्मिलने एवो तो खुशी करवा लागी के जेथी तेने माता पि-
ता के बंधुओ पण याद आव्या नहि. ॥ ६४ ॥ पछी कोइक समये तेओ बन्ने पोतपोताना मन-
नी शरत करीने परस्पर हर्षरूपी कंदना बीजसरखा सोगठां पासाओथी रमता हता. ॥ ६५ ॥ वळी
प्रथम धीरे पछी मध्यम रीते तथा पछी उंचे स्वरे गाता एवा तेओ बन्ने शुं किन्नरनी जोडी-
नीपेठे शोभतां नहोतां ॥ ६६ ॥ वळी कोइ वखते प्रश्नोत्तर हरीयाली समस्या तथा वादविवादथी
तेओ बन्ने बृहस्पति तथा सरस्वतीनुं अनुकरण करता हता. ॥ ६७ ॥ जे धम्मिल पूर्वे स्त्रीनुं फक्त

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

वेश्यावश्योऽभवत्सोऽपि । धिग्धिगिंद्रियचापलं ॥ ६८ ॥ यो नाभुंक्त पुरा पित्रो—रप्रणम्य क्रमांबुजे ॥ तच्छुद्धिमपि नाप्राक्षी—देश धिग् रमणीरसं ॥ ६९ ॥ योऽभूत्प्राग् निर्निमेषाक्षो । मुनीनां मुखवीक्षणे ॥ तन्नामास्य शिरःशूलं । चक्रे धिक्कामवामतां ॥ ७० ॥ धर्म्यश्रुतैर्नवनवै—र्यन्मनः प्रागवास्यत ॥ तद्रुद्धं गणिकावाक्यै—र्धिग्यौवनविडंबनां ॥ ७१ ॥ यैर्वयस्यैः समं प्रीतिः । प्रागभूद्वि-

नाम सांभळवाथी पण कंटाळतो हतो, ते पण वेश्याने वश थइ गयो, माटे धिक्कार छे इंद्रियोनी चपलताने. ॥ ६८ ॥ जे पूर्वे मातपिताना चरणकमलोने नम्याविना भोजन पण करतो नहि, ते आ आजे तेओना खुशीखबर पण पूछतो नथी, माटे धिक्कार छे स्त्रीरसने. ॥ ६९ ॥ जे पूर्वे मुनिओनुं मुख जोवामां निमेषरहित चक्षुओवाळो हतो, तेने आजे ते मुनिओनुं नाम पण मस्तकमां शूल उपजावनारुं लागे छे, माटे धिक्कार छे कामना विपरीतपणाने. ॥ ७० ॥ जेना मनमां पूर्वे नवां नवां धर्मशास्त्रोनां वचनो वसी रह्यां हतां, ते मन आजे वेश्याना वाक्योए रोधी राख्युं, माटे धिक्कार छे यौवननी विडंबनाने. ॥ ७१ ॥ जे मित्रोसाथे पूर्वे जरा पण विरह न सहन थइ शके एवी प्रीति हती, तेओनी मित्राइने आजे ते पोताना भोगोना विघ्नरूप मानवा लाग्यो, मा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

रहासहा ॥ सोऽमंस्त भोगविघ्नाय । तन्नोऽर्थी धिग्मतिभ्रमं ॥ ७२ ॥ एवं काले हयारूढ । इव सत्व-
रगत्वरे ॥ तज्जनन्यन्यदावादी—द्विमुक्ताऽदीनकं धवं ॥ ७३ ॥ समर्पितः सुतः स्वामि—न्नैपुण्या-
य पणस्त्रियः ॥ तदस्तु दूरे दुःप्रापं । तस्य दर्शनमप्यभूत् ॥ ७४ ॥ बहुभिर्दिवसैरास्य—मपि पु-
त्रस्य विस्मृतं ॥ हाहा दुःखाग्निना दग्धा । सुभद्राद्यापि जीवति ॥ ७५ ॥ घटी घस्रति घस्रोऽपि ।
मासत्येषोऽपि वर्षति ॥ वर्षं युगति मे हर्षं । पुत्रालोकोद्भवं विना ॥ ७६ ॥ चेन्मामिच्छसि जीवंतीं

टे धिक्कार छे तेउंना मतिभ्रमने. ॥ ७२ ॥ एवी रीते जाणे घोडे चड्यो होय नहि तेम केटलो-
क समय गयाबाद तेनी माताए एक दिवसे निश्चिंत थइ बेठेला पोताना भर्तारने कह्युं के, ॥
॥ ७३ ॥ हे स्वामी! जे चतुराइ शिखवामाटे आपणे पुत्रने वेश्याने सोंप्यो छे, ते चतुराइ तो
तेनी दूर रही, परंतु हवे तो तेनुं दर्शन पण दुर्लभ थइ पड्युं. ॥ ७४ ॥ घणा दिवसो व्यतीत
थवाथी हुं तो पुत्रनुं मुख पण विसरी गइ छुं. अरेरे! एवा दुःखाग्निथी बळेली आ सुभद्रा हजु
जीवती बेठी छे! ॥ ७५ ॥ पुत्रने जोवाथी उत्पन्न थयेला हर्षविना मने एक घडी एक दिवस जे-
वी लागे छे, अने दिवस महिना जेवडो लागे छे, अने महिनो पण वर्ष जेवडो लागे छे अने

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

। तदा तनयमानय ॥ अन्यथा मे प्रियप्राणा । न तिष्ठंति धृता अपि ॥ ७७ ॥ जानन्नपि धियां धाम । सुरेंद्रस्तदनागमं ॥ प्रैषीदुपसुतं भृत्यान् । सद्यः पत्न्याः समाधये ॥ ७८ ॥ गतास्ते वेश्म वेश्यायाः । एवं धम्मिल्लमूचिरे ॥ वत्स वत्सलमाता ते । सकृद्दर्शनमिछति ॥ ७९ ॥ जातोऽप्यजातवन्मातु—स्त्वं जातोऽसि गुणाकर ॥ यत्तुल्यं त्वदनालोक—दुःखमद्यापि पूर्ववत् ॥ ८० ॥ गताग-

वर्ष एक युग जेवडुं थइ पडेलुं छे. ॥ ७६ ॥ हवे हे स्वामी! जो आप मने जीवती जोवाने इछता हो तो पुत्रने लावो? नहिंतर मारा आ वहाला प्राण झाली राख्याथी पण रहेवाना नथी. ॥ ७७ ॥ त्यारे ते बुद्धिवान सुरेंद्रदत्ते विचार्युं के हवे ते धम्मिल्ल पाछो तो आववानो नथी, तो पण तेणे पोतानी स्त्रीना मनना समाधानमाटे तुरत नोकरोने पोताना पुत्रपासे मोकल्या. ॥७८॥ तेजए वेश्याने घेर जइ धम्मिल्लने कह्युं के हे वत्स! तारी प्रेमाळ माता तने एकवार जोवाने इछे छे. ॥ ७९ ॥ वळी हे गुणवान! तुं जन्म्या छतां पण तारी माताने तो अजन्म्या जेवो छुं, केमके तने नहि जोवानुं तेणीनुं दुःख तो हजु पण पूर्वनीपेठे सरखुंज रह्युं छे. ॥ ८० ॥ आ जगतमां छ ऋतुओ गमनागमन करे छे, परंतु तारी माताना शरीरमां तो उनाळो अने आंखोमां व-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तं जगत्यत्र । ऋतवः षट् प्रकुर्वते ॥ अंगे ग्रीष्मो दृशोर्वर्षा । मातुस्ते ध्रुवतां ययुः ॥ ८१ ॥ तदे-
हि देहि सौहित्यं । मातुरातुरयोर्दृशोः ॥ जिनानामपि यन्मान्या । माता दुःकरकारिणी ॥ ८२ ॥
महीनिहितदृक्सोऽथ । प्रत्यूचे तानपत्रपः ॥ इहस्थस्यैव मे पित्रोः । प्रणामं कथयेत भोः॥ ८३ ॥
मयेदं निर्वृतिस्थानं । प्राप्तं पुण्यप्रसादतः ॥ ततः किं वलितः कोऽपि । यद्वालयति मामितः ॥८४॥
माता प्रिया भवेद् बाल्ये । प्रियेयं यौवने पुनः ॥ वितन्वंति वयोवस्था—व्यत्ययं न विवेकिनः ॥

र्षाऋतु निश्चल रहेला छे. ॥ ८१ ॥ माटे तुं चाल अने तारी आतुर मातानी आंखोने ठंडक आप? केमके जिनेश्वर प्रभुने पण माता माननीक छे, कारण के ते पुत्रमाटे घणुं कष्ट सहन करनारी छे. ॥ ८२ ॥ त्यारे जमीनतरफ दृष्टि करीने ते निर्लज्ज धम्मिल्ले कह्युं के, मारा मातपिताने तमारे कहेवुं के हुं अहीं बेठोज आपने नमस्कार करुं छुं. ॥ ८३ ॥ वळी पुण्ययोगेज मने आ निवृत्तिनुं स्थान मळ्युं छे, तेम तेवां निवृत्तिस्थानथी शुं कोइ पाछो वळ्यो छे? के जे मने अहीं ते पाछो वाळवानो प्रयत्न करे छे! ॥ ८४ ॥ माता तो बाल्यावस्थामां प्रिय होय छे, परंतु यौवनावस्थामां तो आ स्त्री प्रिय थइ पडे छे, माटे विवेकी पुरुषो उमरयोग्य व्यवस्थामां फेरफार

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

॥ ८५ ॥ ततो निवृत्य भृत्यास्तत्–प्रणामं जनकांबयोः ॥ जगुः समग्रतद्बुद्धि–निवेदनपुरस्सरं ॥
॥ ८६ ॥ दुर्दर्शं दर्शसंपृक्तं । बुध्ध्वा विधुमिवांगजं ॥ सुनंदां रुदतीं मुक्त–कंठं श्रेष्ठी न्यवारयद् ॥
॥ ८७ ॥ वद कल्याणि कोऽयं ते । विषादः परुषावहः ॥ असृक्पललशोषार्थ –मकांडे समुपस्थि-
तः ॥ ८८ ॥ स्वतो वा परतो वापि । यस्य नास्ति विवेकदृक् ॥ अस्तोकतोयकूपांतः । पातस्तस्य
न चित्रकृत् ॥ ८९ ॥ उपवेश्यं स्वयं प्रेष्य । पुत्रं भूयो दिदृक्षसे ॥ अहो जयति जाड्येन । का-
मिनी पौषयामिनी ॥ ९० ॥ जालान्मुच्येत मीनोऽपि । वीतंसाद्याति पक्ष्यपि ॥ गजोऽपि गब्र्त्या-

करता नथी. ॥ ८५ ॥ पछी ते नोकरोए त्यांथी पाछा फरीने धम्मिल्लना मातपिताने तेना सर्व स-
माचार कहीने तेणे (त्यां बेठांज करेलो) नमस्कार कह्यो. ॥ ८६ ॥ अमावास्याना चंद्रनीपेठे
पुत्रने दुर्दर्श जाणीने मोटेथी रडती सुनंदाने शेठे निवारी. ॥ ८७ ॥ वळी ते बोल्यो के हे क-
ल्याणि ! आ अचानक रुधिरमांसने शोषनारो अतिशय खेद तने शुं प्राप्त थयो छे? ॥ ८८ ॥
पोतानी मेळे अथवा परथी जेने विवेकदृष्टि नथी, ते ऊंडा जलवाळा कुवामां पडे तेमां शुं नवा-
इ छे? ॥ ८९ ॥ वळी तुं पोते पुत्रने वेश्यापासे मोकलीने फरीने तेने जोवानी इच्छा करे छे!

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

लानात् । स्त्रीपाशान्न पुनर्नरः ॥ ७१ ॥ पित्रादिषु प्ररूढस्य । स्नेहस्यापि न दुर्घटं ॥ धान्यवद्दलनं यत्र । स्त्रीघरट्टः स नूतनः ॥ ७२ ॥ यत्कर्माऽदीर्घदृश्वानः । कुर्वंति कुमतीरिताः ॥ कालेऽनुशेरते तेन । तेऽनिशं स इव द्विजः ॥ ७३ ॥ तथाहि—

कोल्लाकसन्निवेशेऽभूद् । भूदेवः सोमिलाभिधः ॥ बाल्ये त्यक्तः पितृभ्यां यो । दारिद्र्येणादृतः

अहो! पोष मासनी रात्रिसरखी स्त्री जाड्यथी (मूर्खाइथी) वर्ते छे. ॥ ७० ॥ मत्स्य पण जालमांथी मूकाय छे, पक्षी पण पाशमांथी छुटी जाय छे, तथा हाथी पण तेना बंधस्तंभथी छुटी जाय छे, परंतु पुरुष स्त्रीना पाशथी छुटी शकतो नथी. ॥ ७१ ॥ ज्यां स्त्रीरूपी आश्चर्यजनक घंटी रहेली छे, त्यां मातपितादिकमां उत्पन्न थयेला स्नेहनुं पण धान्यनीपेठे दळावुं कंइ असंभवित नथी. ॥ ॥ ७२ ॥ जे माणसो कुमतिथी प्रेराइने दीर्घदृष्टि पहोंचाड्याविना कार्य करे छे, तेओ पाछळथी ब्राह्मणनीपेठे हमेशां पश्चात्तापमां पडे छे. ॥ ७३ ॥ ते ब्राह्मणनुं दृष्टांत कहे छे—

कोल्लाकनामे गाममां सोमिल नामे एक ब्राह्मण रहेतो हतो, परंतु बाल्यपणामां ज्यारे मातापिताए तेने तजी दीधो, त्यारे दारिद्र्ये पाछो तेने ग्रहण कर्यो. ॥ ७४ ॥ पछी तेणे लोकोपा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

पुनः ॥ ९४ ॥ संचिकाय धनं किंचि–द्याचं याचं जनानसौ ॥ दारकर्म च निर्माय । जेजे स्वात-
कतामपि ॥ ९५ ॥ पुत्रपौत्रादिविस्तारं । तारं प्राप क्रमेण सः ॥ बीजेऽल्पेऽपि कियान् जातो ।
वटवृक्षस्यः मंबरः ॥ ९६ ॥ कदाचिच्चिंतयामास । निशांते स निशातधीः ॥ तावन्मनाग्मया लब्ध-
मधनेनाधुना धनं ॥ ९७ ॥ वीक्षितानेकदुःखस्य । न मे कृपणतोचिता ॥ को वेत्ति विद्युदुद्योत-
चंचलायाः श्रियो गतिं ॥ ९८ ॥ कारयिष्ये सरः स्वल्पं । तदल्पविभवोऽप्यहं ॥ पश्चादपि जनो

से भीख मागी मागीने कंइक धन एकठुं कर्युं, तथा पछी ते परणीने गृहस्थपणामां पड्यो. ॥
॥ ९५ ॥ पछी अनुक्रमे तेने पुत्रपौत्रादिकनो घणो परिवार थयो, जुओ के स्वल्प बीजमांथी पण
वडनो केवडो विस्तार थाय छे? ॥ ९६ ॥ एक दिवसे ते बुद्धिवान ब्राह्मण परोढीये विचारवा
लाग्यो के, अरे! मने निर्धनने हवे कंइक धन पण मल्युं छे, ॥ ९७ ॥ में घणां घणां दुःखो
सहन कर्यां छे, माटे हवे मारे लोभ करवो उचित नथी; केमके विजळीना चमकारासरखी चं-
चल लक्ष्मीनी गति कोण जाणी शके? ॥ ९८ ॥ माटे स्वल्प धन छतां पण हुं एक तळाव ब
नावीश, के जेथी पाछळथी पण लोको मारुं नाम जाणी शके. ॥ ९९ ॥ पछी तेणे सारी जमी-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

येन । जानीते नाम मामकं ॥ ९९ ॥ अथो किंचिद्धनबलात् । किंचिद्वपुरुपक्रमात् ॥ स विज्ञा- प्य भुवं नव्यां। तडागं निरपीपदत् ॥ १०० ॥ समये ग्रीष्मभीष्मत्व—वारिणा मेघचारिणा ॥ सना मनोरथैस्तस्या—ऽपालिप्रांतमपूरि तत् ॥ १ ॥ छाया छायाद्रुमैरेव । वारिपूर्णेऽपि पल्वले ॥ दृष्टिः स्पष्टापि शोभेत । किमु भ्रूवल्लरीं विना ॥ २ ॥ इत्यसौ कुंदमाकंद—मुख्यान् वृक्षानरोपयत ॥ तत्पा- लौ पालितास्तेन । ते निजांगा इवाभवन् ॥ ३ ॥ विधाप्य स्वोचितं देव—कुलमाराममंडनं ॥ स

न जोइने कइंक धनबलथी तथा कइंक शरीरबलथी त्यां एक तळाव बनाव्युं. ॥ १०० ॥ पछी व र्षाकाळमां उनाळानी भयंकरताने वारनारा वरसादना जलथी तेना मनोरथसाथे ते तळाव छेक पाळनी किनारीसुधि भराइ गयुं. ॥ १ ॥ जलथी भरेला तळावमां पण छायावाळा वृक्षोथीज छा या थइ शके छे, केमके एकली आंख भमरविना कइं शोभे? ॥ २ ॥ एम विचारीने तेणे ते त- ळावने किनारे मोलर आंबाआदिक वृक्षो रोप्यां, तथा तेउनुं रक्षण कर्याथी तेउ पोताना अं- गनीपेठे उछरी आव्यां. ॥ ३ ॥ पछी त्यां ते बगीचाने शोभावनारुं एक देवमंदिर पोतानी शक्ति मुजब करावीने तेमां तेणे पोताना अभिष्ट देवनी मूर्ति स्थापन करी. ॥४॥ पछी ते कहेवातो ब्रा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

तत्राऽभिष्टदेवस्य । प्रतिमां समतिष्ठपत् ॥ ४ ॥ प्रतिवत्सरमेकैकं । तत्पुरः स द्विजब्रुवः ॥ अकल्पय-
दजं हंतु—मबलं बलिकर्मणे ॥ ५ ॥ पापाधिकरणं धर्म—मिषादेवं प्रवर्त्य सः ॥ बभार परमां प्री-
तिं । क नु मिथ्यादृशां कृपा ॥ ६ ॥ पुत्रेषूपदिशंश्छाग—बलिं स मरणक्षणे ॥ विपद्य सद्यस्तध्या
न—वशः पशुगतिं गतः ॥ ७ ॥ तस्मिन्नुपरते तस्य । तनयाः प्रतिवत्सरं ॥ पूर्ववन्निःकृपास्तत्रै—
कैकमालेभिरे पशुं ॥ ८ ॥ स एव पितृजीवाजो—ऽन्यदा तैः पशुवाटके ॥ ददृशेऽविमरीसेन । मत्तो-

ह्मण ते देवनीपासे दर वर्षे एक निर्बल बकराने मारीने बलिदान करवा लाग्यो. ॥ ५ ॥ एवी
रीते धर्मने बहाने ते पापारंभनुं कार्य करीने अत्यंत खुशी थवा लाग्यो, केमके मिथ्यादृष्टिजने
दया ते क्यांथी होय? ॥ ६ ॥ पछी मरणसमये ते पोताना पुत्रोने बकराना बलिदाननो उपदे-
श दइ मरीने तुरत तेज ध्यानने लीधे ते तिर्यंचगतिमां गयो. ॥ ७ ॥ हवे तेना मृत्युबाद ते
पुत्रो दर वर्षे पूर्वनीपेठे निर्दय थइने त्यां एकेक पशुने मारवा लाग्या. ॥ ८ ॥ पछी एक दिवसे
बकरारूप थयेलो तेज पोताना पितानो जीव तेओए पशुओना वाडामां जोयो, त्यारे गाडरनुं दूध
पीपीने पुष्ट थयेलो आ बकरो ठीक छे, एम विचारीने तेओए ते लीधो. ॥ ९ ॥ हवे ते बकरो

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ऽयमिति चाददे ॥ ९ ॥ अथ स्वजनवनं पश्यं—श्चिरं परिचितं पुरा ॥ प्राग्जन्मनः स सस्मार । जा-
विमृत्योर्बिभाय च ॥ १० ॥ अथावधिदिने प्राप्ते । करुणारसजंगलैः ॥ क्रूरैर्वृकैरिवोल्कुंठ—बटुभिर्वे
ष्ट्यतेस्म सः ॥ ११ ॥ वाद्यानि वैदिकोद्गारा । गौरीणां कलगीतयः ॥ नास्य शुष्कतृणास्वाद—
स्यापि तुल्यामदुर्मुदं ॥ १२ ॥ कथंचिद् बालबटुभिः । क्रम्यमाणः पदात्पदं ॥ बगलः स गन्त्रे ब-
ध्वा । ग्रामाद्बहिरनीयत ॥ १३ ॥ द्विजानुद्वेजयंतं तं । कुर्वंतं बर्करारवं ॥ वीक्ष्य वृक्षतलासीनः ।

पूर्वे घणो काळ भोगवेला पोताना घरने जोइने पूर्वनो जन्म याद करवा लाग्यो, तथा (पोता-
नां) थनारां मृत्युथी डरवा लाग्यो. ॥ १० ॥ पछी ज्यारे निर्णय करेलो दिवस आव्यो त्यारे
निर्दय तथा क्रूर वरुसरखा ते उल्लंठ ब्राह्मणोए तेने घेर्यो. ॥ ११ ॥ ते वखते वागतां वाजित्रो,
वेदना ध्वनि, तथा स्त्रीजनां मनोहर गीतो ते बकराने सुका घासना स्वाद सरखो हर्ष पण न दे-
वा लाग्यां. ॥ १२ ॥ ब्राह्मणना बालकोथी केटलीक महेनते पगले पगले चलावाता ते बकराने
गळे बांधीने गामनी बहार लेइ गया. ॥ १३ ॥ एवी रीते ब्राह्मणोने कंटाळो आपता तथा दीन
स्वरथी पोकार करता ते बकराने जोइने त्यां वृक्षनीचे बेठेला कोइक साधुए कह्युं के, ॥ १४ ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

साधुः कोऽप्येवमूचिवान् ॥ १४ ॥ स्वयमेव कृतं सरस्त्वया । तरवश्च स्वयमेव रोपिताः ॥ विधृतः स्व-कृतोपयाचिते । छगल त्वं बिबिबीति रौषि किं ॥ १५ ॥ एवं मुनिनरेंद्रस्य । श्रुत्वा वाग्मंत्रमुत्तमं ॥ अनश्यन्मंक्षु मेषस्य । दुःखं विषमिवौरगं ॥ १६ ॥ अथ शांतव्यथं मेष—मशद्धं मंक्षु चारिणं ॥ विलोक्य विस्मिता विप्रा । अप्राक्षुर्मुनिपुंगवं ॥ १७ ॥ किमज्ञाणि त्वया भिक्षो । येनायं निर्वृतः पशुः ॥ इति तैर्भाषितोऽज्ञाणी—न्मुनिस्तामेव गीतिकां ॥ १८ ॥ विज्ञस्त्वदुक्तभावार्थं । वयं नो-

---

हे बकरा तें पोतेज तळाव बनाव्युं छे, अने वृक्षो पण तें पोतेज रोप्यां छे, तेम तें पोते करेली मानतामांज तुं पकडायो छे, माटे तुं बें बें करतो शामाटे रडे छे. ॥ १५ ॥ एवी रीते ते मुनिराजना वचनरूपी उत्तम मंत्र सांभळीने सर्पना झेरनीपेठे ते बकरानुं दुःख तुरत नाश पाम्युं. ॥ ॥ १६ ॥ हवे ते बकराने दुःखरहित कइं पण शब्दविना जलदी चालतो जोइने आश्चर्य पामेला ब्राह्मणोए मुनिने पूछ्युं के, ॥ १७ ॥ हे भिक्षु! तें शुं कह्युं के जेथी आ पशु शांत थइ गयो? एवी रीते तेओए पूछवाथी मुनिए तेज काव्य कह्यो. ॥ १८ ॥ अमो उंडी बुद्धिवाळा तमारां वचननो भावार्थ समजी शकता नथी, एवी रीते ब्राह्मणोए कहेवाथी मुनिए बकरानो पूर्वभव कह्यो.

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.
Jun Gun Aaradhak Trust

त्तानबुद्धयः ॥ इति विप्रैर्मुनिः प्रोक्त—श्छागस्य प्राग्भवं जगौ ॥ १९ ॥ ततो जातिमदाध्मात—
कोपाः सर्वेऽपि वाडवाः ॥ वाडवाग्निवदुज्ज्वाला—श्चुक्रुशुस्तं तपःकृशं ॥ २० ॥ किमेवं नाषसे नि-
क्षो । वातकीवासमंजसं ॥ पिता नः स्वरगूल्लेखो । मेषोऽयमपरः पुनः ॥ २१ ॥ यः स्वमंत्रबलानै-
कान् । नाकं निन्ये पशूनपि ॥ दुर्गतिं वदतस्तस्य । जिह्वा ते शटिता न किं ॥ २२ ॥ ऊचे सु-
धामुचं वाचं । वाचंयमशिरोमणिः ॥ अहो द्विजा अजानद्भिः । किं वृथैवं प्रजल्प्यते ॥ २३ ॥ य-

॥ १९ ॥ त्यारे जातिमदथी क्रोधातुर थयेला ते सर्वे ब्राह्मणो वडवाग्निनीपेठे जाज्वल्यमान थइ-
ने तपथी दुर्बल थयेला ते मुनिप्रते कोप करवा लाग्या. ॥ २० ॥ अरे भिक्षु! तुं वाएलनी मा-
फक आवुं जूठुं शामाटे बोले छे? अमारो पिता तो देवलोकमां देव थयो छे, आ बकरो तो
कोइक बीजो छे. ॥ २१ ॥ वळी हे भिक्षु! जे अमारा पिताए पोताना मंत्रबलथी अनेक पशुओ-
ने देवलोकमां पहोंचाड्या छे, तेनी दुर्गति कहेतां तारी जीभ सडी केम न गइ? ॥ २२ ॥ त्यारे
ते मुनिराज अमृतसरखी वाणी बोल्या के अहो ब्राह्मणो! अज्ञानने लीधे तमारे फोकट शामाटे
एम कहेवुं पडे छे? ॥ २३ ॥ मुनिओ जीव जाय तो पण जूठुं बोले नहि, माटे जो तमो धीरा

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तयो जीवितांतेऽपि । जाषंते न मृषा ततः ॥ स्वस्थाः स्थः संशयं मेष । एष एवापनेष्यति ॥२४॥
अयं जातिस्मरश्छागः । क्रियतां मुक्तबंधनः ॥ नीतः स्वं सदनं गुप्तं । धनं वो दर्शयिष्यति ॥२५॥
ततस्तैर्विस्मितैर्निन्ये । विबंधः स्वं गृहं छगः ॥ अदर्शयत् खुराघातै-र्धरांतर्निहितं धनं ॥ २६ ॥ अ-
जाद् द्विजातयो जैने । मते जातप्रतीतयः ॥ एत्य साधुं स्वापराधं । क्षमयामासुराशु ते ॥ २७ ॥
मुनिर्ज्ञानखनिर्मत्वा । जाविनस्तानुपासकान् ॥ न्यवेदयद्दयाधर्म—मन्यतीर्थिदुरासदं ॥ २८ ॥ नो

थशो तो आ बकरोज तमारो संशय दूर करशे. ॥ २४ ॥ आ बकराने जातिस्मरण ज्ञान थयुं छे, माटे तेने बंधनरहित करी पोताने घेर लेइ जवाथी ते पोते गोपवेलुं धन तमोने देखाडशे. ॥ ॥ २५ ॥ त्यारे तेओ आश्चर्य पामीने तेने बंधनरहित करी पोताने घेर लेइ गया, तथा त्यां तेणे पोतानी खरीथी खोदीने जमीनमां दाटेलुं धन तेखाडयुं. ॥ २६ ॥ एवी रीतनां बकराना आचरणथी जैनधर्ममां प्रतीतिवाळा थयेला ते ब्राह्मणो तुरत ते मुनिपासे आवीने पोतानो अपराध खमाववा लाग्या. ॥ २७ ॥ ज्ञाननी खाणसरखा ते मुनिए पण तेओने श्रावको थनारा जाणीने अन्यतीर्थीओने दुर्लभ एवो दयाधर्म तेओपासे निवेदन कर्यो. ॥ २८ ॥ अरे केटलाक गम्मती देवो

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ोः केलिप्रियाः केऽपि । कारयंति वधं सुराः ॥ केलिमात्रं भवेत्तेषा—मन्येषां जीवितत्रुटिः ॥२९॥
वेदोक्तोऽपि ध्रुवं जीव—वधः पापनिबंधनं ॥ अंभोधादपि संभूतो । दहतीरंमोदो न किं ॥ ३० ॥
नीरागाः स्वर्गतौ छागा । हूयंते श्रोत्रियैर्यथा ॥ प्रियस्वर्गं तथा विप्र—कुलं किं ते न जुह्वति ॥
॥ ३१ ॥ आत्मानं जुहुयुश्चेत्ते । तत्पश्चादकुनो भयं ॥ तृणाश्यपि छागकुलं । भुंक्ते स्वर्गाधिकं सु-
खं ॥ ३२ ॥ वधं विदधते येऽत्र । वैधेया धर्महेतवे ॥ तेंगारभारं वर्षंति । विवर्द्धयिषवो वनं ॥३३॥

जीवहिंसा करावे छे, तेमां तेउने तो फक्त गम्मत मळे छे, परंतु अन्योना जीवितनो विनाश था-
य छे. ॥ २९ ॥ वेदमां कहेली जीवहिंसा पण पापोना कारणरूप थाय छे, केमके वादळांमांथी
उत्पन्न थयेली वीजळी पण शुं बाळती नथी? ॥ ३० ॥ स्वर्गमां मोकलवामाटे जेम ते वेदीया
ब्राह्मणो निरपराधी बकराउने (अग्निमां) होमे छे, तेम स्वर्गाभिलाषी ब्राह्मणकुलने तेउ शा
माटे होमता नथी? ॥ ३१ ॥ वळी जो तेउ पोतानेज (अग्निमां) होमी दे तो पछी तेउने
कोइनो पण भय रहे नहि, अने घास खानारुं बकरानुं कुळ पण स्वर्गथी अधिक सुख भोगवे.
॥ ३२ ॥ जे नीच पुरुषो अहीं धर्मने बहाने वध करे छे, तेउ अंगारानो वरसाद वरसावी वनने

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

मिथ्यात्वबूकाकुलिता–शंसाः संसारजंगले ॥ निपीय साधोरित्युक्ति–सुधां मुमुदिरे द्विजाः ॥ ३४ ॥
अथाभयं ददुर्विप्राः । प्रपन्नजिनशासनाः ॥ न केवलं छागस्यास्य । सर्वेषामपि देहिनां ॥ ३५ ॥
अजत्वे स द्विज इव । स्वकृतेनैव कर्मणा ॥ संप्रत्यनुशयाना त्वं । कमवष्टंभमाप्स्यसि ॥ ३६ ॥ वि-
धाय रभसा कार्यं । यदेतदनुशोचनं ॥ भद्रे भद्राकृते मूर्ध्नि । तन्मुहूर्त्तविवेचनं ॥ ३७ ॥ साथ प्रो-
चे शुचा रुद्ध—कंठा कुंठाक्षरां गिरं ॥ प्राणेश मा वृते दारं । क्षेप्सीर्मर्मविधोक्तिभिः ॥ ३८ ॥

वधारवानी इच्छा करे छे. ॥ ३३ ॥ आ संसाररूपी जंगलमां मिथ्यात्वरूपी लूथी व्याकुल थयेला ते ब्राह्मणो साधुनी एवी रीतनुं वाणीरूपी अमृत पीने अत्यंत आनंद पाम्या. ॥ ३४ ॥ पछी ते ब्राह्मणोए जैनधर्म अंगीकार करीने केवल ते बकराने नहि, पण सर्व प्राणीओने अभयदान आप्युं. ॥ ३५ ॥ एवी रीते हे प्रिये! जेम बकरो थयेलो ते ब्राह्मण तेम पोतेज करेलां कार्यथी हवे पश्चात्ताप करवाथी तने कोण आलंबनरूप थशे? ॥ ३६ ॥ माटे एवी रीते हे भद्रे! साहसकार्य करीने पछी जे पश्चाताप करवो ते माथुं मुंडाव्याबाद मुहूर्त पूछवा जेवुं छे. ॥ ३७ ॥ हवे शोकथी कंठ रुंधावाथी सुभद्राए लथडतां वचनथी कह्युं के हे स्वामी! आप आवां मर्म भेदनारां

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

हिताहितविमर्शोऽयं । केवलं दुर्यशश्छिदे ॥ फलंति प्राक्कृतान्येव । कर्माण्यत्र शरीरिणां ॥ ३९ ॥ विचारपूर्वं कुर्वंतु । कार्यमार्यधियो जनाः ॥ दैवमेवानुवर्त्तते । फलकाले तु सिद्धयः ॥ ४० ॥ दैवायत्ताः श्रियः सर्वा । नूनं गौणो गुणाग्रहः ॥ कुविंदाः पतिता गर्त्ते । शश्वद्गुणरता अपि ॥ ४१ ॥ व्यवहारविदे सूनो—र्यन्मया कर्म निर्ममे ॥ तदङ्गदंगदाहाय । धिगिमां वामतां विधेः ॥ ४२ ॥ यः शास्त्रे पारगः प्रेक्षा—पूर्वकारी कलास्पदं ॥ सोऽपि लीलायितं वेत्ति । न धातुः स इव द्विजः ॥४३॥

वचनो बोलीने घा उपर खार नाखो नहि. ॥ ३८ ॥ वळी हित अहितनो आ विचार केवल अपयशनो नाश करनार छे, बाकी तो अहीं प्राणीउनां पूर्वे करेलां कर्मोज फळे छे. ॥ ३९ ॥ बुद्धिवान माणसो भले विचारपूर्वक कार्य करो, परंतु फलसमये कार्यनी सिद्धि तो कर्मने अनुसारेज थाय छे. ॥ ४० ॥ सर्व संपदाउ दैवने आधीन छे; गुणोनुं ग्रहण तो तेमां खरेखर गौणरूप छे, वणकरो जो के हमेशां गुणोमांज (तंतुउमांज) रक्त छे, छतां तेउ खाडामां पडेला छे. ॥ ॥ ४१ ॥ पुत्रने दुनियाना व्यवहारथी वाकेफ थवामाटे में जे कार्य कर्युं, ते उलटुं (मारां) शरीरने बाळनारुं थयुं, माटे विधाताना आ विपरीतपणाने धिक्कार छे. ॥ ४२ ॥ जे शास्त्रोनो पारं-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

तथाहि—

पदे पदे स्फुरद्दभ्र—स्थपुटीकृतभूरिति ॥ दुर्निवारदसो दुर्गो । देशोऽस्ति मगधाभिधः ॥ ४४ ॥ तत्र ग्रामोऽभिरामोऽस्ति । सुग्राम इति विश्रुतः ॥ शाकान्नांबुसुखी पौरा—नजुगुप्सत यज्जनः ॥ ४५ ॥ ऋद्धेऽपि तत्र फलिते । तैलिनि तिलपिंजवत् ॥ द्विजो दौस्थ्यरजोलुप्त—देहश्रीरभवद्विवः ॥ ४६ ॥ मुक्त्वा दारिद्र्यमेकं स । नासीत् कस्यापि वल्लभः ॥ आसीन्न तस्य सत्तायां ।

गामी, नजर पहोंचाडी कार्य करनारो तथा कलावान छे, ते पण ब्राह्मणनीपेठे विधानानी चेष्टाने जाणी शकतो नथी. ॥ ४३ ॥ ते ब्राह्मणनुं उदाहरण कहे छे—

पगले पगले फाटेलां खेतरोथी ज्यां जमीन ढंकाइ गयेली छे, तथा ज्यां दुष्काळरूपी राक्षस आवी शकतो नथी एवो मगध नामे देश छे. ॥ ४४ ॥ त्यां सुग्राम नामे एक प्रख्यात अने मनोहर गाम छे, त्यां रहेनारा माणसो शाक अनाज तथा जलथी सुखी थयाथका शहेरना लोकोने पण पोताथी हलका गणता हता. ॥ ४५ ॥ एवी रीते ते गाम समृद्धिवालुं तथा फळेलुं हतुं, छतां पण त्यां तेलीनुं शरीर जेम तलना कणोथी तेम दारिद्र्यरूपी रजथी जेना शरीरनी शो-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

किंचिदन्यत्क्षुधं विना ॥ ४७ ॥ ब्राह्मण्यं ग्राहितः पिता । सोमदेवोऽस्य नंदनः ॥ आस्पदं रूपरे-
खायाः । सोमशर्मा च नंदिनी ॥ ४८ ॥ बाल्य एव तयोर्माता । जाता प्रेताधिपातिथिः ॥ प्रायो
ददाति दारिद्र्यं । सर्वासामापदां पदं ॥ ४९ ॥ अस्या स्थाने न किं मामे—वाहरन्महिषध्वजः ॥
दुःखादिति वदन् विप्रः । कथंचित्ताववर्धयत् ॥ ५० ॥ किं व्रजामि वनं यामि । दूरं खानिं खना-
मि वा ॥ एवं धनाशयानल्पान् । विकल्पान् विततान सः ॥ ५१ ॥ दारुभारमुपानेतु—मन्नपाकाय

ना नष्ट थयेली छे, एवो एक शिव नामे ब्राह्मण वसतो हतो. ॥ ४६ ॥ एक दारिद्र्यशिवाय ते
कोइने पण वल्लभ नहोतो, अने तेनी मालिकीमां पण भूखशिवाय बीजुं कइं पण नहोतुं. ॥
॥ ४७ ॥ पिताए जनोइ आपेलो तेनो सोमदेव नामे पुत्र हतो, तथा अत्यंत रूपवाळी सोमश-
र्मा नामनी तेनी पुत्री हती. ॥ ४८ ॥ बाल्यावस्थामांज तेओनी माता मृत्यु पामी हती, कारणके
प्रायें करीने दरिद्रपणुं सर्व आपदा आपे छे. ॥ ४९ ॥ अरे! आ मारी स्त्रीने बदले यम मने कां
न लेइ गयो! एवी रीते दुःखथी बबडता ते ब्राह्मणे केटलीक महेनते ते बन्ने बाळकोने महोटा
कर्या. ॥५०॥ शुं हुं वनमां जाउं? के दूर जइ क्यांय खाण खोदुं? एवी रीते धननी आशाथी ते

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

सोऽन्यदा ॥ वनं जगाम न ग्राम—जुषामियमपत्रपा ॥ ५२ ॥ वने वनेचरेणेव । ददृशे भ्रमता-
मुना ॥ योगी यो गीयते नाम्ना । रसज्ञ इति विश्रुतः ॥ ५३ ॥ मन्येऽस्य दर्शनादेव । द्रुतं दा-
रिद्र्यमुद्रया ॥ इत्यानंदाद्ववंदिष्ट । भूत्वा दंडायितः स तं ॥ ५४ ॥ अचिराद्वत्स भूयास्त्वं । श्रीमा-
नित्युज्जगार सः ॥ तदाशावीरुधो वृध्ध्यै । वारिधारामिवाशिषं ॥ ५५ ॥ आस्तां श्रीस्त्वयि संतुष्टे ।
सकला अपि सिध्धयः ॥ स्वयंवरा इवैष्यंति । मामित्यूचे द्विजोऽपि तं ॥ ५६ ॥ स ततः सततं भ-

---

अनेक विकल्पो करवा लाग्यो. ॥ ५१ ॥ एक वखते ते रसोइमाटे लाकडानो भारो लेवाने व-
नमां गयो, केमके गामडीयाउने आवुं कार्य करवामां कइं शरम थती नथी. ॥ ५२ ॥ त्यां पशु-
नीपेठे वनमां भमतांथकां तेणे एक योगीने जोयो, के जे रस जाणनार योगीना नामथी प्रसिध्ध
हतो. ॥ ५३ ॥ हुं धारुं छुं के आना दर्शनथीज मारुं दारिद्र्य तो चूर्ण थइ गयुं, एवी रीते आ-
नंदना आवेशथी तेणे जमीनपर लांबा पडीने तेने वंदन कर्युं. ॥ ५४ ॥ त्यारे ते योगीए पण
तेनी आशारूपी वेलडीने पोषवामां जलधारासरखी मोटेथी एवी आशीष आपी के हे वत्स! तुं
जलदी धनवान था? ॥ ५५ ॥ त्यारे ते ब्राह्मणे पण कह्युं के, हे योगीराज! आपनी कृपाथी ल-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.   Jun Gun Aaradhak Trust

त्किं । व्यधादवितथां तथा ॥ शरदीव सरः प्राप । प्रसत्तिं योगिराट् यथा ॥ ५७ ॥ आनिन्ये माहिषं पुण्ड्रं । सुस्नातः स तदाज्ञया ॥ शौचवादो भिया नश्य—त्युत्थिते लोभरक्षसि ॥ ५८ ॥ स्वयं कुर्वस्तपस्वीव । रसत्यागं रसाशया ॥ स भिक्षालब्धतैलेन । पुण्ड्रं चिरमभावयत् ॥ ५९ ॥ आगच्छ वत्स श्रीवत्स—मिव श्रीमच्छिरोमणिं ॥ यथा मंक्षु करोमि त्वा-मिति वर्षन् वचोऽमृतं ॥ ६० ॥ पु-

---

च्छी तो एक बाजु रही, परंतु सर्व सिद्धिओ स्वयंवरानीपेठे मारीपासे आवशे. ॥ ५६ ॥ पछी ते ब्राह्मण ते योगीराजनी हमेशां एवी तो खरा दिलथी भक्ति करवा लाग्यो के शरद ऋतुमां जेम तळाव तेम ते योगीराज पण खुश थइ गयो. ॥ ५७ ॥ पछी ते योगीनी आज्ञाथी स्नान करीने पाडानुं पुंछडुं लेइ आव्यो, केमके लोभरूपी राक्षस ज्यारे जभो थाय त्यारे पवित्रपणानी वात तो भयथी नाशीज जाय छे. ॥ ५८ ॥ वळी पोते सिद्ध रसनी आशाथी तपस्वीनीपेठे सर्व रसनो त्याग करीने भीख मागी मेळवेलां तेलथी ते पाडानुं पुंछडुं हमेशां भींजाववा लाग्यो. ॥ ५९ ॥ हे वत्स! हवे तुं चाल के जेथी तने विष्णुनीपेठे जलदी श्रीमंतोनो शिरोमणि बनावुं, एवीरीते वचनामृतने वरसतोथको ॥ ६० ॥ तथा हाथमां रहेलां पुस्तकथी देखाडेल छे सघळी विधि जेणे

स्तकेन करस्थेन । सूचिताशेषपद्धतिः ॥ सह तेनाटवीं क्रामन् । प्राप योगी गिरिं पुरः ॥ ६१ ॥ युग्मं ॥ स चिरं संचरन्नद्रि—द्रोणीषु द्रविणाशया ॥ दृशद्विलिखनै रक्त—फराद्रिरभवद् द्विजः ॥ ॥ ६२ ॥ स्फुटस्फारस्फटाटोप—फणिफूत्कारदारुणं ॥ अस्थिरस्थपुटस्थूल—प्रस्थस्थलदुराक्रमं ॥ ६३ ॥ भानुभीततमःस्तोम—स्थानप्रदमविक्रतां ॥ श्वभ्रस्येव मुखं कल्य—बलाद्विवरमाप्य तौ ॥ ६४॥ युग्मं ॥ स्निग्धमाहिषपुच्छाग्र—जाग्रज्ज्वलनतेजसा ॥ किंचित् प्रपंचिताध्वानौ । लेभाते रसकूपिकां

एवो ते योगी ते ब्राह्मणने साथे लेइने वनमां चालतोथको एक पर्वतपासे आवी पहोंच्यो. ॥ ॥ ६१ ॥ हवे धननी आशाथी पर्वतनी मेखलाओमां घणो काळ नमवाथी ते ब्राह्मण पथ्थरना घसारावडे करीने रुधिरना झरणावाळा पर्वतजेवो थयो. ॥ ६२ ॥ प्रगटरीते विस्तारेल छे फणानो आटोप जेओए एवा सर्पोना फुंफाडाथी भयंकर लागता, तथा अस्थिर ढगलासरखा महोटा पथ्थरवाळी जमीनथी दुःखे ओलंगी शकाय एवा ॥ ६३ ॥ तथा सूर्यथी डरेला अंधकारना समूहने निवासस्थान आपनारा नरकना मुखसरखा एक भोंयरापासे आवीने तेओ बन्ने मुश्केलीथी तेमां पेठा. ॥ ६४ ॥ तेलमां भींजवेला पाडाना पुंछडाने छेडे सळगावेला दीपकना तेजथी कइंक मा-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

॥ ६५ ॥ योगिना दर्शितं तत्र । प्रासादं प्राविशद् द्विजः ॥ निर्धूमवर्त्तिदीपाय—माननानामणीमयं ॥ ६६ ॥ योग्यूचे भो इमां देवीं । विद्धि सिद्धरसेश्वरीं ॥ एतां प्रसाद्य सद्यस्त्वं । हेमार्हं रसमाप्नुहि ॥ ६७ ॥

सोऽपि सन्निहिताराम—पुष्पैरभ्यर्च्य देवतां ॥ पुरो बद्धांजलिः काव्यै—र्नव्यैरस्तुत तन्मनाः ॥ ६८ ॥ सुरी परीक्षितुं तस्य । भक्तिं भक्तेषु वत्सला ॥ वत्स तुष्टास्मि किंचित्त्वं । पा-

---

ग जोताथका तेओ बन्ने एक रसकूपिकापासे आव्या. ॥ ६५ ॥ त्यां योगीए देखाडेला अने धूमाडा तथा वाटविनाना दीपकरूप थयेल छे विविधप्रकारना मणिओ जेमां एवा एक मंदिरमां ते ब्राह्मण दाखल थयो. ॥ ६६ ॥ पछी योगीए तेने कह्युं के हे द्विज आ देवीने तुं सिद्धरसनी मालिक जाणजे, तेणीने खुशी करवाथी तने सुवर्णयोग्य रस जलदी मळशे. ॥ ६७ ॥

पछी ते ब्राह्मण पण नजदीक रहेला बगीचाना पुष्पोथी ते देवीने पूजीने तथा तेणीनीपासे हाथ जोडीने तल्लीन थइने नवां काव्यो वडे स्तुति करवा लाग्यो. ॥ ६८ ॥ ते वखते पोताना भक्तोप्रते वत्सल एवी ते देवी तेनी भक्तिनी परीक्षा करवामाटे बोली के हे वत्स! हुं ताराप्र-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

त्वं धेहीत्यवोचत ॥ ६९ ॥ तेन प्रसारिते वस्त्रां—चले चंचलचेतसा ॥ सा तत्कोपाग्निहव्याज्ञं । यवमुष्टिं निचिक्षिपे ॥ ७० ॥ यवावलोकनाज्जात—कोपो जातिगुणाद् द्विजः ॥ दध्यौ देव्या अहो दानं । तोषिताया नवैः स्तवैः ॥ ७१ ॥ वणिग्मात्रेऽपि संतुष्टे । लभ्यते खलु भोजनं ॥ यवमुष्टिं ददौ देवी । निर्विवेकं हि वैभवं ॥ ७२ ॥ यदर्थं घृष्टगात्रोऽस्मि । तस्य दानं यदीदृशं ॥ दूरस्था एव तद्रम्या । देवताः पर्वता इव ॥ ७३ ॥ वरं भिक्षैव सा पात्रं । शालिना पूर्यते यया ॥ दु-

---

ते तुष्टमान थइ छुं, माटे तुं कइंक पात्र धर? ॥ ६९ ॥ त्यारे ते ब्राह्मणे व्याकुल मनथी वस्त्रनो छेडो पाथर्यो, अने देवीए पण तेना क्रोधाग्निमां घृतसरखा यवो मुठी भरीने तेमां नाख्या. ॥ ॥ ७० ॥ यवोने जोइ पोताना जातिस्वभावथी क्रोधातुर थयेला ते ब्राह्मणे विचार्युं के अहो! नवां स्तोत्रोथी खुश थयेली आ देवीनुं दान तो जुओ!! ॥ ७१ ॥ वणिक जेवो पण जो संतुष्ट थाय तो पण भोजन मले छे, अने आ देवीए मने मुठी भरी यव आप्या! माटे वैभव खरेखर विवेकविनानो छे. ॥ ७२ ॥ जेने माटे मारुं शरीर आखुं घसाइ गयुं, तेणीनुं दान ज्यारे आवुं छे त्यारे देवो तो डुंगरनी माफक दूरथीज रळीयामणा छे, ॥ ७३ ॥ माटे आना करतां तो ते भीख-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

राराध्याः स्वल्पफला । न पुनर्देवयोनयः ॥ ७४ ॥ गृहं दूरे भुवि स्वापो । यवान्नं खलु दुर्जरं ॥ तदेते रूक्षविरसा । भोक्तुमत्रोचिता न मे ॥ ७५ ॥ इति ध्यात्वा यवान् देवीं—प्रति क्षिप्त्वाभ्य- धत्त सः ॥ कुर्याः कोशे गृहित्वामू—न्निःस्वे दुर्भिक्षतारकान् ॥ ७६ ॥ दुःस्थद्विजवधानिच्छु-र्देवी रोषारुणापि तं ॥ निचिक्षेपाश्मनं गोलं । यंत्रवाहीव दूरतः ॥ ७७ ॥ उन्मीलितेक्षणस्तत्र । क्षणं

ज सारी छे, के जेवडे भोजन तो भातथी भराय, परंतु जे दुःखे आराधी शकाय अने स्वल्प फ- ळ आपे एवी देवजाति कंइ उपयोगनी नथी. ॥ ७४ ॥ अहिं तो आटलो वखत घर दूर त्यज्युं, भोंये पथारी करी, अने दुःखे पची शके तेवुं यवान्ननुं भक्षण कर्युं, परंतु हवे आ लुखुं अने र- सविनानुं खाइ अहिं बेसी रहेवुं मने ठीक लागतुं नथी. ॥ ७५ ॥ एम विचारी ते यवाने देवी- तरफ फेंकीने ते बोल्यो के, रांड दरिद्रि ! आ तारा जवने तारा भंडारमां डाटी राखजे के जेथी काळदुकाळे तने खावाने काम लागशे. ॥ ७६ ॥ हवे क्रोधातुर थयेली ते देवीने ते दरिद्री ब्रा- ह्मणने मारी नाखवानी जो के इच्छा न थइ तो पण गोफणवाळो जेम पथ्थरना गोळाने तेम ते- णीए तेने दूर फेंकी दीधो. ॥ ७७ ॥ पछी त्यां ते आंख उघाडीने जेवो आम तेम जुए छे तो

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

पश्यन्नितस्ततः ॥ न प्रासादं न देवीं च । न च योगिनमैक्षत ॥ ७८ ॥ आः किमेतदिति ध्यान-
विधुरः स निरैक्षत ॥ कतिचित्सिचये लग्नां—स्तीक्ष्णप्रांतान् हिरण्मयान् ॥ ७९ ॥ हैमा एवाऽत्र
न्नेते । यवाः श्रीवल्लिपल्लवाः ॥ सामान्ययववद् दृष्टा । हा मया दिव्यमायया ॥ ८० ॥ क्रोधधूमां-
धिताक्षश्चे—न्नात्रविष्यमहं तदा ॥ तदावदान्या साऽदास्य—दास्यघ्नं देवता रसं ॥ ८१ ॥ आत्मैव य-
दि मे वैरी । तदलं परिदेवनैः ॥ इति ध्यायन् वृथोपायः । सोऽचालीदेकया दिशा ॥ ८२ ॥ आ-

मंदिर देवी के योगी तेमानुं कंइ पण तेणे दीठुं नहि. ॥ ७८ ॥ अरे! आ शुं थइ गयुं! एम
विचारथीज गभरायेला ते ब्राह्मणे पोताना वस्त्रने छेडे वळगेला केटलाक तीक्ष्ण अणीदार सुव-
र्णना यवो जोया. ॥ ७९ ॥ अरे! आ तो लक्ष्मीरूपी वेलडीना पल्लवसरखा सोनाना यवो हता!
परंतु दिव्य मायाथी में मूर्खे तेओने सामान्य यवोजेवा जोया! ॥ ८० ॥ अरे! ते वखते जो हुं
क्रोधरूपी धूमाडाथी आंधळो थयो न होत तो ते उदार देवी मने दास्यपणानो नाश करनारो
सिद्धरस आपत. ॥ ८१ ॥ वळी हुं पोतेज पोतानो ज्यारे वैरी थयो त्यारे हवे खेद करवाथी स-
र्युं, एम विचारी वृथा प्रयत्नवाळो ते ब्राह्मण एक दिशातरफ चाल्यो. ॥ ८२ ॥ त्यां ते वनचर प-

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

पदः श्वापदकृता । इवैस्तैरपि वर्जितः ॥ द्विजः स जीवितोद्विग्नो । जगाहे गहनं चिरं ॥ ८३ ॥ अ-
दूरे ध्वनितं नृणां । श्रुत्वा तत्र जगाम सः ॥ कुद्दालशालिनः खानिं । खनतस्तान् ददर्श च ॥८४॥
क्षोणीखननसंरंभो । भोः किमेवं विधीयते ॥ पृष्टास्तेनेति ते प्रोचुः । शृणु वैदेशिकोऽसि यत् ॥
॥ ८५ ॥ एष निःशेषदारिद्र्य-द्रोहणो रोहणो गिरिः ॥ विप्र वप्रतटी सेय—ममेयमणिजन्मभूः ॥
॥ ८६ ॥ खनित्वेमां समासाद्य । रत्नराशिं महद्द्युतिं ॥ दारिद्र्यस्योदकं दास्या-महे निजगृहे ग-

शुजमारफते पोताना मरणने इच्छवा लाग्यो, परंतु तेज पण तेने मळ्यां नहि, एवी रीते जीव-
वाथी कंटाळेलो ते ब्राह्मण घणो वखत वनमां भटक्यो. ॥ ८३ ॥ एवामां नजीकमां माणसोनो
शब्द सांभळीने ते त्यां गयो, तथा त्यां तेणे ते माणसोने कोदाळीजथी खाण खोदता जोया.
॥ ८४ ॥ तमो आ जमीन खोदवानुं आवुं काम शामाटे करो छो? एवी रीते तेणे पूछवाथी ते-
जए कहुं के तुं कोइक परदेशी लागे छे, माटे सांभळ? ॥ ८५ ॥ आ सर्व दारिद्र्यने नाश कर-
नारो रोहणाचल पर्वत छे, अने अगणित मणिजने पेदा करनारी आ तेनी मेखला छे. ॥८६॥
आ भूमि खोदीने तेमांथी महातेजस्वी रत्नोनो समूह मेळवीने अमो अमारे घेर जइ दारिद्र्यने

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

ताः ॥ ८७ ॥ अथासदक्षोभलोभाब्धि—कल्लोलांदोलिताशया ॥ संजग्राह खनित्राद्यं । स हैमयवविक्रयात ॥ ८८ ॥ खानिं खनन्ननिर्वेद—माददे स बहून मणीन ॥ कर्करत्यागतः साधु–र्दोषत्यागाद्गुणानिव ॥ ८ए ॥ काले कलितरत्नौघो । हर्षझल्लरिझात्कृतैः ॥ आशानटीं मनोरंगे । नर्त्तयन् ववले द्विजः ॥ ए० ॥ अन्येऽपि खनकाः केऽपि । मार्गोपद्रवभीरवः ॥ द्विजः सर्वत्र मान्यः स्या—दिति संजग्मिरेऽमुना ॥ ए१ ॥ तेऽन्योऽन्यवंचने गाढ—गृहीतशपथाः पथा ॥ ऋजुणा त्वरितं चेरु—

ज़लांजलि देश्शुं. ॥ ८७ ॥ हवे क्षोभ पामेला लोभरूपी समुद्रना मोजांथी प्रेरायेली आशावन्म करीने ते ब्राह्मणे ते सुवर्णयवो वहेंचीने कोदालीआदिक ग्रहण कर्युं. ॥ ८८ ॥ पछी थाक्याविना खाण खोदीने मुनि जेम दोषोने तजी गुणोने ग्रहण करे, तेम तेणे कांकरा तजीने घणा मणि ग्रहण कर्या. ॥ ८ए ॥ पछी केटलेक वखते रत्नोनो समूह एकठो करीने हर्षरूपी झालरना झंकाराथी पोतानी मनरूपी रंगभूमीमां आशारूपी नटीने नचावतोथको ते ब्राह्मण त्यांथी (घरतरफ) वल्यो. ॥ ए० ॥ ब्राह्मण सर्व जगोए माननीक होय, एम विचारी मार्गमां (चोरआदिकना) उपद्रवथी डरनारा बीजा केटलाक खोदनारा पण तेनी साथे चाल्या. ॥ ए१ ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

श्चापोत्तीर्णाः शरा इव ॥ ७२ ॥

तेषां निशि विनिद्राणां । विश्रांत्यै क्वापि तस्थुषां ॥ दत्वा मूर्ध्नि मणिग्रंथिं । स्वधाम्नीवास्वपीद्द्विजः ॥ ७३ ॥ निद्रामुद्रितनेत्रेऽस्मि—न्नकस्मादेत्य कुंजतः ॥ रत्नग्रंथिं कपिः कोऽपि । जह्रे मोदकलीलया ॥ ७४ ॥ मुष्टोऽस्मि ग्रंथिमादाय । यात्यसौ वानरो वनं ॥ वयस्या मुंचत स्वापं । समुत्तिष्ठत धावत ॥ ७५ ॥ पूत्कुर्वतीति विप्रे ते—ऽधावंल्लगुडपाणयः ॥ न प्रापुर्वानरं कुंजे । ली·

परस्पर एक बीजाने नहि ठगवामाटे आकरा सोगन लेइने तेओ धनुषपरथी फेंकायेलां बाणोनी पेठे झडपथी सीधे मार्गे चालवा लाग्या. ॥ ७२ ॥

पछी विश्राममाटे कोइक जगोए रहेला तेओ सर्वे रात्रिए ज्यारे जागता हता त्यारे ते ब्राह्मण तो मस्तकनीचे ते मणिओनी पोटली मूकीने जेम पोताना घरमां तेम त्यां सुइ रह्यो. ॥७३॥ पछी ज्यारे निद्राथी तेनी आंखो मीचाइ गइ त्यारे अकस्मात झाडीमांथी कोइक वानरे आवी लाडुनीपेठे तेनी ते रत्नोनी पोटली उपाडी लीधी. ॥ ७४ ॥ (एवामां जागी उठेलो) ते ब्राह्मण पोकार करवा लाग्यो के, अरे हुंतो लुंटायो, मारी पोटली लेइने आ वानर वनमां नाशी

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

नं मीनमिवोदधौ ॥ ७६ ॥ युग्मं ॥ आक्रंदंतं निरानंद—मथ तं पथिकाः परे ॥ अरण्यरुदितैरेभिः । किं भवेदित्यबोधयन् ॥ ७७ ॥ सर्वथा भाग्यहीनाना—मात्मानं मानयन् धुरि ॥ हत्याकारीव स म्लान—मुखः स्वमगमद् गृहं ॥ ७८ ॥

॥ इति श्रीधम्मिल्लचरित्रस्य प्रथमो भागः समाप्तः ॥

जाय छे, माटे हे मित्रो! तमो निद्रा छोडो? उठो अने दोडो? ॥ ७५ ॥ त्यारे तेओ पण हाथमां लाकडीओ लेइने दोड्या, परंतु समुद्रमां जेम मत्स्य तेम झाडीमां भराइ बेठेलो ते वानर तेओने मळ्यो नहि. ॥ ७६ ॥ पछी रडता तथा शोकातुर थयेला ते ब्राह्मणने ते बीजा पंथीओ समजाववा लाग्या के, आवी रीते वनमां विलाप करवाथी हवे शुं वळवानुं छे? ॥ ७७ ॥ पछी पोताने तद्दन भाग्यहीनोनो शिरोमणि मानतोथको ते ब्राह्मण खुनीनीपेठे झांखा मुखवाळो थयोथको पोताने घेर गयो. ॥ ७८ ॥

॥ एवी रीते श्रीधम्मिल्लचरित्रनो प्रथम भाग संपूर्ण थयो छे. ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S. Jun Gun Aaradhak Trust

॥ इति श्रीधम्मिल्लचरित्रस्य भाषांतरोपेतस्य प्रथमो भागः समाप्तः ॥

P.P. Ac. Gunratnasuri M.S.

Jun Gun Aaradhak Trust